

סודי

אג"מ - מה"ד - היסטוריה

הכיבוש החלקי של סואץ בידי אוגדה 162,

23-25 אוקטובר 1973

נכתב ע"י סאיל (מיל.) דר' אלחנן אורן

מרס 1977

סודי

.. עותק מסי

הכיבוש החלקי של סואץ בידי אוג' 162, 23-25 אוק'

1	<u>פסקה 1 - התקדמות למבואות העיר סואץ, 23-22 אוק'</u>
1	הפסקת האש המדומה ב-22 אוק', ומגמות הפיקוד בדרום גושן
3	האויב בגזרה
3	אוגדה 162 בליל 24-23 אוק'
4	<u>פסקה 2 - נסיון הכיבוש</u>
4	מגמת הפיקוד וה-מטכ"ל
5	העיר סואץ
6	תכניות והכנות באוגדה
7	הכניסה העירה
11	<u>פסקה 3 - חילוף ונסיגה</u>
11	<i>החלפת אוגדה (פסקה 2)</i>
11	פעילות עד הערב בגזרת החוף
12	פעילות עד הערב בגזרת "סרג"- "עצה"
13	החילוף בלילה ותפיסת עמדות בבוקר המחרת
14	<u>פסקה 4 - אבדות ופינוי</u>
15	נספח א - לוח-אירועים
19	נספח ב - עניינים לעיון
19	ה"תורה" והתחקיר
19	הלך-רוח והשפעתו המבצעית
20	מבצע אוגדתי מהו?
20	~~המבצע של הדרום ושל המערב~~
25	נספח ג - קטעים מדיון-לקחים באוגדה 162, נובמבר 1973
36	הערות
64	מפה ת ² - מהלכי אוגדה 162 ב-22 אוקטובר המקור - דו"ח מפקד 162, עמ' 64
66	מפה ת ³ - מהלכי אוגדה 162 ב-23 אוקטובר דו"ח מפקד 162, עמ' 66
	מפה ת ⁴ - תכנית אוג' 162 להשתלטות על סואץ
	מפה ת ⁵ - סואץ, 24 אוק' עד הצהריים
	מפה ת ⁶ - סואץ, 24 אוק', משעה 1200 עד שעה 1600
	מפה ת ⁷ - סואץ, 24 אוק', שעה 1600 עד חשכה
	מפה ת ⁸ - סואץ, 25 אוק'

עוחק מס' ..

פ ס ק ה 1

ההתקדמות למבואות העיר סואץ, 22-23 אוק'

הפסקת-האש המדומה ב-22 אוק', ומגמות הפיקוד בדרום גושן

בליל 22-21 אוק' הוברר שבערב המחרת תיכנס לחוקפה הפסקת-אש, והמגמות המבצעיות הוחתמו ל"קביעת עובדות" במהירות עד השעה הקובעת - שעה 221852 מאז ה-19 אוק' החקדמו אוגדות 162 ו-252 מראש-הגשר בדורסואר דרומה אוג' 162 כבר הגיעה ב-21 אוק' לעמדות שמהן יכלה לחסום את הצירים מסואץ לקהיר (צירים "ראי" ו"סרג"), ומפקד האוגדה שקל התקדמות מזרחה בציר "סרג" לעבר העיר סואץ אבל עתה ניתנה עדיפות ראשונה לגמר ההשתלטות על מרחב רצוף מראש-הגשר דרומה, לאורך האגמים, ולפתיחת ציר "חביח" כציר לוגיסטי אמין. מגמה זאת חייבה את אוג' 162 לקדם כוחותיה לאורך ציר "חביח" ובחייץ, ולפנות בעת ובעונה אחת דרומה-מזרחה במורד רכסי ג'ניפה, בצירים "עברה" ו"עשור", ולהמשיך להתקדם מזרחה, אל מוצא התעלה מהאגם הקטן (בשטח "צידון") על אוג' 252 הוטל להחליף את אוגדה 162 בעמדות לאורך ציר "עריש", כדי לאבטח את הגזרה הדרומית-מערבית של הטריז הישראלי מפני התערבות של כוחות מאזור קהיר¹

בבוקר ה-22 אוק' בלמה אוגדה 162 פשיטות והתקפות-נגד מצריות, והשלימה את היערכותה להתקדמות מזרחה, שיכלה להסתייע בפעילות אוירית מוגברת, מאז השמדת סוללות ה-טק"א באזור סואץ. משעה 1100 ואילך עברו חטיבות האוגדה מהתקדמות זהירה ל"ביצוע הסתערות שריון בהסתכנות רבה, אך תוך מיצוי מלוא התכונות הגלומות ושריון", אמנם נגד אויב שהחל מתמוטט אחרי כשלון התקפות-הנגד שלו ונלחץ מהאויב ומהקרע²

בעת ההתקדמות האוגדתית דרומה ומערבה, החליט מפקד האוגדה להרחיב את גזרת ההתקדמות, כדי להקל על פיתוח עוצמת החטיבות, לכן כיוון את חטי' 500 לאזור "ליטוף", והפנה את חטי' 217 יותר דרומה, לגזרת "קילר"-מינה", שבה הוצר החייץ ביותר ונשלט מרכז שלופה. עם חשכה הגיעו שתי חטיבות אל החייץ, ו-גד' 430 מ-חטי' 500 נכנס לתוכו כדי לתפוס את משטחי-הירי המצריים ליד "ליטוף". באזור זה הותקף הגדוד אחרי חשכה, והוא נאלץ להבקיע בחייץ צפונה, באבדו 9 טנקים, ויצא מן החייץ באזור "צידון היי"³

ההיחלוקות בחייץ בלילה שמו לאל את הפסקת האש, ומבוקר המחרת, ה-23 אוק', פתחה האוגדה בהשתלטות על המרחב ובהשלמת ניתוקה של הארמיה ה-3 בראשונה הוחל בטיהור המחנות הגדולים שבאזורי "בליון"-ראס" ובביעור שטח החייץ הנרחב מדרום ל"סירקוז" - לקראת התקדמות צפונה, לחצי-האי כבירת.

פעולות אלה הצריכו תוספת רגליים, וכוחות חי"ר נקבצו אל האוגיה "מכל הבא ביד". עוד בימים הקודמים הגיע גדוד חיר"מ 50 אל חטיבה 460 לטיהור החייץ, ו-מג"ד ההנדסה האוגדתית (גדוד שדה ח"נ 271) נטל על עצמו משימות חרמ"ש, וטיהר בחייץ בפיקוד חטיבה 460 בליל 22-23 אוק' העבירה החטיבה אח גדוד 50 לחטיבה 217

עותק מס' ...

ב-23 אוק' הגיעו לאוגדה 3 כוחות-חי"ר נוספים.

- א. גדוד חיר"מ 564 הגיע מחטיבה 247 ברכב אופני והוכפף לחטיבה 460. כאן צויד ב-נגמ"שים אמפיביים מהשלל שנאסף במחנות התעלה, ונהגי הצנחנים קיבלו הדרכה מזרזה בנהיגתם מאנשי בסל"ש. מעתה אורגנו בפלוגה על 9 נגמ"שי "טופז" (80 איש) ובשתי פלוגות מוקטנות, של כ-40 איש בכל אחת, באוטובוסים.⁴
- ב. פלוגה מאולתרת, "כוח חסדאי", ובה כ-80 צנחנים וצוערים, הגיעה לפנות בוקר, ב-2 זחל"מים וב-3 משאיות, והוכפפה ל-חט' 500 מעתה הוטעה ב-2 זחל"מים ו-3 משאיות.⁵
- ג. בין הערביים ב-23 אוק' הגיעה סיירת "חרוב" (גדוד 484) אל חטיבה 217, ולאחר חבירה חפוזה הוטלו עליה מיד משימות טיהור בחייץ. היחידה הגיעה על נגמ"שי ב.ט.ר. גלגליים, בהרכב 3 פלוגות קטנות, פחות מ-60 איש בכל אחת, וצורף אליה פלטי"ר 70, על ג'יפים ו-נ"נים, אך ה-פלטי"ר הושאר מחוץ לחייץ.⁶

אף כי האוגדה חשה בחיוניותם של כוחות חי"ר אלה להשלמת משימותיה, נחקשה לקלוט אותם כראוי תוך התקדמותה המהירה, כי הגיעו ללא הדרגים וללא ציוד מספיק. בהיעדר זחל"מים, או נגמ"שים זחליים, לא יכלו להשתלב כראוי, ועל אחת כמה - כאשר הגיעו במשאיות ובאוטובוסים הצטיידות מאולתרת מן השלל הקלה אך מעט מבעיית החובלה והאבטחה בתנועה, אלא ש-נגמ"שי השלל חסרו נשק-סיפון והתקנות-קשר, וגם השילוב הטקטי של הרגליים עם השריונאים אולתר בהכרח.⁷

בצהריים הורה הפיקוד על התקדמות מהירה דרומה, כדי לנתק את הארמיה ה-3 ואת העיר סואץ, עוד בטרם יושלם הטיהור של מרחב המחנות והחייץ מפקד אוג' 162 החליט להטיל את שתי חטיבות הטנקים, 460 ו-500, להתקדמות דרומה בפיקודו, והשאיר את גדודי ה-חרמ"ש וה-חי"ר של חטיבה 460 בפיקוד סגנו, כדי להמשיך בהשתלטות על חצי-האי כברית, מציר "טסט" צפונה. חט' 217 המשיכה בטיהור החייץ וגדות התעלה דרומה לעבר סואץ.

במקביל הופעלה אוגדה 252 ממערב לאוגדה 162, כדי לחסום את צומת "עריש"-סרג" (שנודע לאחר מכן בכינוי "ה-ק"מ ה-101"), אחה"צ קיבלה הוראה לקדם כוח דרומה עד עדביה, בגזרה ממערב ל"חבית 72"-דקוטה 78 - "סרג 86".⁸

שתי החטיבות, שעסקו עד כה בטיהור, ריכזו את גדודי הטנקים לתנועה, והחלו להתקדם דרומה בשעה 1430 במרחב גדוש מחנות, מתקנים וסוללות-טילים. חטיבה 460 נעה באגף המערבי מצד ציר "דקוטה", וחטיבה 500 - משמאלה, ממערב לציר "חבית", כשהיא משתדלת לחמוק מפגיעת טילי נ"ט שנורו מתוך החייץ (לאחר המלחמה נודע שפלוגת טילים מדיביזיה 19 הוחזרה לגדה המערבית).⁹ בחשכה הגיעה חטיבה 500 לציר "עברה", מדרום לשדה-הנחיתה שלופה צפון, חט' 460 הספיקה להגיע עד מפעל הדשנים של סואץ ("אדום" 4425) וניתקה את העיר ממערב, לאורך ציר "מרפק". עד כה אושר לאוגדה 252 השימוש בציר "סרג"-מרפק, וביוזמת מפקד אוגדה 162 נעו כוחותיה באור מלא, כדי לזרז את התנועה ולמנוע תקלות במעבר. לפני חצות עברה אוגדה 252 את חניון חטיבה 460, ואצה דרומה לעדביה,¹⁰ כך השלימה למעשה את טבעת-הכיתור סביב הארמיה ה-3 והשתלטה על נמל-האספקה של הארמיה.

עוחק מס' ...

ה א ו י ב ב ג ז ר ה

בהתקדמות דרומה נחקלו אוגדות 162 ו-252 עד כה בכוחות מדיביזיה משוריינת 4 ומדיביזיה ממוכנת 6, שניסו למנוע את ניתוק צירי סואץ-קהיר, והחזיקו במערכי "מצילה" ו"עודדה", כדי למנוע את פריצת אוגדה 162 מרכזי ג'ניפה דרומה-מזרחה לאחר כשלון התקפות-הנגד שלהם, ב-21 ובבוקר ה-22, נסוגו כוחות אלה בחלקם לעבר סואץ ובחלקם דרומה-מערבה לעבר המחנות באזור עגרווד, נערכו סביב מסעף "עקל"-סרג", וחטמו את הדרך לקהיר בג'בל עויבד.

לעבר העיר סואץ נסוגו שרידי החטיבות הממוכנות של דיביזיה 6, חטיבות 1 ו-113, שעוצמתן הוערכה בשני גדודים. ב-23 אוקי נודע, שגדוד קומנדו מחזיק בעיקר באזור פורט-אברהים.¹¹

ב-23 אוקי גברה ההתרשמות הכללית שכוחות האויב נשברו: רבו המתמסרים, וביניהם קצינים בכירים, והארטילריה המצרית הפסיקה לפעול. בהתקדמותה היחה חטי' 460 אמורה לחפוט את מפקדת הארמיה ה-3 ליד "פרח 4927", אך הסיירים מצאו שהיא ניטשה בחופזה, ובאכזבתם דיווחו "איפה הגנרלים?..."¹²

המידע ה-ני"ל על זהות הכוחות הצפויים בסואץ הועבר מהמודיעין הפיקודי לאוגדה רוחה ההתרשמות שאלה הם שרידי כוחות מוכים, המבקשים מפלט בעיר.¹³ אבל בדיעבד נודע שנתלקטו בעיר כוחות שיכלו להיערך לקרב הגנה

א. לאחר המלחמה נודע שהפיקוד על הכוחות המגיעים העירה היה בידי מושל העיר, בעל סמכויות צבאיות ואזרחיות¹⁴

ב. סביר להניח, ששרידי החטיבות הממוכנות מ-דיב' ממוכנת 6 פעלו תחת פיקודו של המפקד הבכיר שביניהם.

ג. לחוף העיר הגיעה פלוגת טילי ה-ני"ט של דיב' חי"ר 19, וארטילריה מהגדה המזרחית כוונה להגנת העיר¹⁵

ד. מיליציה עממית מן התושבים המעטים שנזתרו בעיר, שולבה בהגנה¹⁶

נמתחה ביקורת על מפקדת האוגדה, שכיבוש סואץ הוטל עליה לקראת הצליחה בפקודת "אבירי-לב", ובכל זאת לא למדה מאז, חוץ התקדמותה, נתוני המודיעין על העיר (ובכלל זה מידע מפורט על צירים ל-רק"מ, מעברי התעלות, מפעלי הכוח והמים, מבנים עיקריים, אוכלוסיה אזרחית - נוסף על המועידין הרגיל על הזירה והאויב). למעשה אף חסרו הכוחות מפות בקנה-מידה גדול ו-חצ"אים, החיוניים ל-לש"ב.

~~צלה התקדי... ממוכנת על... לעומת~~

ביקורת זאת על אוגדה שנמצאה בפעולה רצופה במערכת-הצליחה ובהתקדמות מאז, יש לציין שגם המודיעין ב-מטכ"ל ובפיקוד לא עדכנו את האוגדה ולא הנחו אותה בעוד-מועד, בהכנות מודיעיניות.

אוגדה 162 בליל 23-24 אוקי

לאחר שינויי-הכיוון מאז ה-21 בחודש, היתה האוגדה פרוטה עתה לאורך ציר "חביטה", מאזור פנרה ודרומה

א "כוח דוביק" היה מפוזר במרחב מפנרה (מחנות "בלמוס") עד חצי האי כבריח. עליו הוטל לאבטח את ציר "חביטה" ולהחזיק באלפי שבויים ובציוד-שלל. לרשותו עמדו גדוד חרמ"ש 86, וגדוד שדה חה"נ 271.

עוֹתֵק מִס' .

- ב. חטיבה 217 הייתה מפוצלת ממערב לחעלה, מצומת "פח"-"סטט" עד "מינה". לפנות ערב דיווחה על תפיסת גשר רק"מ שלם בקרבת "ליטוף", וקבלה הוראה לתפוס מאחז ב-גדמ"ז כמאמץ עיקרי, אך כעבור זמן הוברר שהגשר נידוק. בלילה קידמה החטיבה את גדוד "חרוב" דרומה, ועד הבוקר הוא הגיע לאזור הכפר שלופה; כאן הוטל עליו להתקדם מעבר ל"משושה" התעלות (באזור "לסת") עד "עצה 88"
- ג. חטיבה 500 התרכזה על ציר "עברה" (במתג 81). לפי המשימה הקודמת, צריכה הייתה להמשיך בבוקר בכיוון "טלפון 3", "פרח 4728 עד "המתוקה" (ה-חמ"מ) "ומשם העירה" לפני חצות קיבלה הוראה להיכונן לטהר גם בחיץ לאורך ציר "עצה"
- ד. חטיבה 460 החזיקה כוח במסעף "סרג"-"מרפק" ובשטחי "הגר א" ומפעל הדשנים, אבל גד' ה-חרמ"ש שלה, (גד' 86), היה עדיין אצל "כוח דוביק" באזור "בלמוט".
- ה. חפ"ק האוגדה החמקם ב"פרח 5324" במרומי רכס ג'ניפה, והמפקדה העיקרית - ב"פרח 5621"¹⁸.

מאז ה-22 אוקי היו לאוגדה אבדות קלות, פרט לפגיעה בגדוד 430 בליל 22-23 אוקי (עמ' 1 לעיל).

בבוקר ה-24 אוקי עמדה מצבת הטנקים האוגדתית על 175 טנקים פעילים לערך, וכמעט לכל גדוד הייתה פלוגת חרמ"ש על זחל"מים או נגמ"שים שתי החטיבות הסוגרות על סואץ מנו כ-120 טנקים, כ-60 בכל אחת¹⁹ דרך קרבות ארוכה, כמעט ללא הפוגה, עברה האוגדה מאז ה-7 אוקי. מאז ה-22 אוקטובר פרצה קדימה, ומפקדים חשו שהגיעו לסוף המסע - השמים נקיים, חיל-האוויר סוכך עליהם והאויב מתפורר לדברי מח"ט 500 - . "ב-22-23 לחודש היו מעט מאוד נפגעים בחטיבה. השמדנו בלי סוף. היו אלפי שבויים - וזה, במידה מסוימת, הרקע לסואץ, לפחות מבחינתני".²⁰ מח"ט 460 החרשם בעת ה"דהירה" לציר "סרג" ש"ז לא היתה התנגדות, אבל התרוצצות של כמות אדירה של אנשים"²¹ מפקד האוגדה, שכל-משך המלחמה נהג לפתוח את פקודות-הבוקר האלוטיות ב"פסקו של יום", בנוסח: "היום יום . בשבת, שבו היו הלויים אומרים בבית המקדש...". פחה הפעם בנוסח. " (היו אומרים) אולי עוד אפשר להספיק לגמור היום את המלאכה"; לפני שעה 0700 הנחה את מח"ט 460 "אין כונה להילחם, אולי אפשר לקחת סתם"²²

פסקה 2

נטיון הכיבוש

מגמת הפיקוד וה-מטכ"ל

התכניות להשתלטות על העיר סואץ הושפעו מהישגיה של חטי' 460, שתפסה את ציר "מרפק" לכל אורכו וסגרה על העיר ממערב. כאשר נעה לשם, עוד הזהיר הפיקוד את האוגדה ש"לא להילכנס לסואץ בלי אישור - ייתכן שתפנה מערבה לחסימת האזור". לאחר שהחשיך, הורה האלוף למפקד אוגדה 162 שלא די בתפיסת שטח "מתח" החולש על בית-הזיקוק ומפעל-הדשנים, אלא יש לרדת "לקצה הדרומי של 'מתח'", כדי לשלוט מכאן על מסעף "מרפק"-"פולחן", ולחסום את התנועה מהעיר דרומה, בעזרת הנרה אוירית מעל הים.²³ מגמת הניתוק והכיתור עוד הודגשה לפנות בוקר, כאשר תא"ל בן-ארי, סגנו של האלוף הפיקוד, הורה למקם מחלקת טנקים על כביש החוף (ציר "פולחן"), ממזרח למסעף "מרפק", והדגיש שלא די בשליטה באש, אלא יש למקם טנקים על הכביש עצמו, "אם אין זו התאבדות".²⁴

עוֹתֵק מִס'

לפני חצות לא ניתנה לאוגדה הוראה בדבר הכיבוש, אבל כבר בשעה 2300 הכין מפקד האוגדה את מח"ט 460 להיכנס לעיר ממערב, בשעה 0500, ולהשתלט על העיר ("פדיון") ועל פורט אברהים ("טירול")²⁵ משמעות פקודת ההתראה - להיכנס למחקני התעשייה, למעגנים ולמזחים שלאורך ציר "פולחן" והחוף, ולא לאזורים הצפופים שבמרכז העיר הפקודה ניתנה ל-חט' 460 בלבד, כי חט' 500 נמצאה באותו זמן כ-10 ק"מ מצפון לעיר ולציר "סרג", וגם קיבלה הוראה למשימת טיהור בחיץ

לאחר-חצות הוברר, שהפסקת-האש צריכה להיכנס לחוקף בשעה 240700, והפעם - "באמח", וכי משקיפי או"מ יגיעו אל עמדות צה"ל מכיוון מערב, בשעה זאת לערך בשעה 0130 נמסרו הוראות הפיקוד לבוקר תא"ל בן-ארי הורה למפקד האוגדה "משימות למחר . כיבוש סואץ בתנאי שזאת לא סטלינגרד, לחסום את מקורות המים של ארמיה 3, לטהר את גזרה האוגדה ולחפוט את הרמפות בגזרה"²⁶ בתשובה ביקש אלוף אדן עדכון מודיעיני על העיר, אבל המידע, שנמסר בשעה 0550, לא חידש לאוגדה דבר²⁷ כדי להחיש את כניעת-העיר, חיאם הפיקוד עם ח"א הפצצה כבדה שתימשך עד שעת הפסקת-האש. עם זאת הובא בחשבון שפעולת הטיהור חיימשך עד הצהריים, אך לא ראו בכך משום הפרתה של הפסקת-האש, כי מדובר בביצוע שטח פנימי שכבר כותר ומצוי בשליטת כוחותינו ניתנו הוראות מפורטות היכן לעצור את המשקיפים, כדי לקבוע עובדת קיומם של "קוויים"²⁸

מכל האמור לעיל, אין ספק שהפיקוד רצה בהשתלטות על העיר כולה, והניח שהפעולה תיעשה ללא קרבנות כבדים, כדברי תא"ל בן-ארי לאחר מכן סטלינגרד - לא, באר-שבע או רמאללה - כן²⁹ מפקד האוגדה עצמו ציפה, שבעקבות ההפצצה תבוא התמוטטות, ונראה ששר-הביטחון סבר כמותו, כשהיה אצלו סמוך לשעה 0600 בבוקר, והודיעו שההפצצה תיפסק בשעה 0700, אף כי החלה באיחור, בגלל ערפלי-בוקר רק ארבעה מבנים הספיקו להפציץ עד אז³⁰

העיר סואץ³¹

העיר סואץ, הנמל במוצא הדרומי של התעלה, מנתה ב-1966 כ-260,000 תושבים. הנמל המודרני פורט אברהים הוקם על אי חולי מדרום-מזרח לעיר וחובר ליבשה בסוללה באורך כ-600 מ' וברוחב 15 מ', שעליה עוברים כביש ומסלת ברזל בעקבות חקירות האש במלחמת ה"התשה" נתדוקנה כמעט כליל מאוכלוסייתה האזרחית. לאורך מפרץ סואץ משתרעים מחקני תעשייה, ובהם נמל נפט, בחי זיקוק ותעשיית הדשנים, המרכז העירוני הצפוף בנוי צפונה משם, ומשני עברי הכביש והמסילה לקהיר מצפון וממערב לעיר משתרעים מחנות ומתקנים צבאיים הבסיסים במרכז העיר מתרוממים לגובה שלוש קומות ומעלה ומצויים ביניהם רבי-קומות

כביש קהיר-סואץ ("סרג") הוא הציר הראשי החוצה את העיר דרומה-מזרחה ונמשך לפורט אברהים למרבית אורכו סלול הכביש העירוני בשני נתיבים, וביניהם עוברת מסילת הברזל, המוגנת במעקה בטון בגובה 80 מ'.

כביש-החוף (פולחן"), נכנס לעיר ממערב, חוצה את האזור התעשייתי, ממשיך לאורך החוף אל האצטדיון, העיריה והמלון הגדול "קונטיננטל" - ומתחבר ל"סרג" לפני הסוללה

מצפון נכנסים לעיר שני צירים - ציר "עצה" בחיץ החקלאי, וציר "חבית" בשטח המחנות. ממערב לשטחים הבנויים מקושרים הכביש הראשי וכביש החוף בציר "זר", סמוך לפאת השטח הבנוי, ובציר "מרפק" - במרחב הפתוח

עותק מס'

העיר מקבלת את מימית מה-תמ"מ, המגיע לתוך העיר מדרום ל"עצה 88", ומשם יוצאת זרוע דרומה-מערבה, צירי "סרג" ו"פולחן" עוברים בגשרים מעליו (גשר נוסף מצוי על דרך בית-המטבחים, בחוץ בין שני הצירים) תעלת-מים נוספת עוברת ממערב לעיר בין אזור הדלק ובין מפעל הדשנים אף כי זרימת המים ב-תמ"מ כבר הואטה, התעלות היו מהוות מכשול, אם הגשרים היו חסומים או מחובלים

תכניות והכנות באוגדה

מפקד האוגדה נתן פקודותיו באלחוט, בשעה 0520, ובהן התבסס על אפקט ההפצה - "בני (ח"א א') בדרך להרביץ על 'פדיון' חט' 460 שתלט על החלק התעשייתי של העיר, ו-חט' 500 - על מרכז העיר, מציר "זר" (כולל) ומזרחה כאן פירט אלוף אדן הנחיות לפעולה. עם אור מחקרבים ויורים, ו-אח"כ מכניסים חי"ר לטיהור, לפי פקודה. נמסר לחטיבה 460 שמעבירים אליה רמקולים (כדי לקרוא חיילים להיכנע, ולהשתלט על האוכלוסיה).

עוד לפני כן הוסדרה יציאת גד' חרמ"ש 86 דרומה עם דרגים, בתנועה מאובטחת, כדי לחבור אל חטיבתו ממערב לעיר, והרמקולים נמסרו לו תוך תנועתו גדוד חיר"מ 564 קיבל הוראות לעבור ח"פ חטיבה 500 ולחבור עמה ³²

לא שונו סדרי הסיוע הארטילרי האגד פעל ממערב לתעלה בשני גז"בים ועוד סוללה, והפעיל גד"ב וסוללת גד"כ (175 מ"מ), מעמדה ב-"לכסיקון 269", מזרח לאגם המר כאשר החלה ההתקדמות המהירה ב-22 אוק', דולגו החותמים שבמערב מ"מעברה 60" ל"עגון 66-65", ובעת המסע דרומה תצהיר ה-23, דולגו מיד לאזור "חבית 78", באזור שעדיין נעו בו מצרים, ונזדמן לתותחנים לירות גם בכינון ישיר אש זאת עמדה לרשות ה-מס"חים, ומפקד האגד הציע להיכנס העירה לאחר הרעשת-האגד, אך הפקודה אמרה להיכנס כשהסיוע הארטילרי נשאר ל-מח"טים ³³

חטיבה 500 יצאה דרומה במבנה "שנים קדימה" לתפוס את אזור המחנקים והמחנות מצפון-מערב לעיר, ובתנועתה שוב הטרידה טילי נ"ט מפאת החייץ בשעה 0800 עברה את "עיקש 82" והמשיכה דרומה, ובאותו זמן נערכה חט' 460 בשפת הביצות ליד ציר "פולחן", ועדיין המחנה ל-גד' חרמ"ש 86, שעמד להגיע

סמוך לשעה 0830 הודיע מח"ט 460 שהגדוד הגיע, וכי הוא עומד להכניס את החטיבה העירה; חט' 500 כבר עברה את "פרח 4728" והתקרבה לציר "סרג".

לפי תכניתו של מח"ט 460 עמד ה-פלט"ר להיכנס ולתפוס את גשר התמ"מ המערבי, ואחריו גדודים 198 ו-100 גדוד 19 מוקם לחפוח מקו צינור הנפט (באזור "מתח") וכוח לפידות נשאר לאבטח את מסעף "סרג"-מ"רפקי" ³⁴

מג"ד חיר"מ 564 הגיע עם גדודו לשדה שלופה, וחבר ל-מח"ט 500, בעת שהחטיבה יצאה דרומה, סמוך לשעה 0700. ה-מח"ט נתן לו פקודת-התראה, הורה לו לתכנן תפיסת צמתים בעיר, בציר-התנועה ל"סרג" - מעבר ה-תמ"מ, צומח המסגד "גימע אל ארבעין" (להלן - צומח הארבעים), וכבר "סרג 96", במוצא הסוללה לפורט-אברהם. כוח חסדאי הוכפף ל-מג"ד ה-מח"ט גם הסביר ל-מג"ד שכונת האוגדה הייתה להכניס את הצנחנים העירה בראש, בחיפוי טנקים, אך הוא שוקל שאולי יכניסם אחרי הטנקים (בין השאר התרשם מכך שהיו לגדוד רק 9 "טופזים") ³⁵

עותק מס'י

כאשר הצנחנים התארגנו להמשך התנועה, יצאו אדודי טנקים 430 ו-429 דרומה, ו-433 מאחוריהם גדוד 430 כבש את "פרח 4728", ומשם פנה לכבוש בסיוע ארטילרי את אזור המחנות משני עברי כביש "סרג", בעוד גדוד 433 מחפה עליו מאזור ה"פרח" גדוד 430 לא נתקל בהתנגדות של ממש, ובערך בשעה 0900 הגיע לפאת השיכון במסעף "סרג"-י"חבית" ("סרג 91"), והחל לתפוס עמדות מצפון למסעף, ומדרומו - לאורך ציר "זר"

כאשר מג"ד 430 התקרב אל השיכונים, ביקש מה-מח"ט תגבורת נגמ"שים לשטח הבנוי, וזה הצמיד את ה-פלט"ר לגדוד באותה עת הודיע ה-מח"ט למפקד האוגדה, שאינו מחכה לצנחנים לתפיסת המחנות, אך הורה ל-מג"ד 564 להשיג את החטיבה ולהגיע לכביש "סרג" ממערב למחנות³⁶ גדוד 430 התקרב ל-"סרג 91", כאשר נתקל באש נ"ט אחרי 0900, והזמין ארטילריה (טנק אחד מהגדוד בפגע, ותוחת סערט או 100 מצרי הושמד) גד' 429 התקדם בינתיים במקביל לציר "חבית", והגיע למשולש מסילות הברזל מצפון ל"סרג 91"

בעת תפיסת המחנות, מסר ה-מח"ט ל-מג"דים את תכניתו

- א גד' 433 ייערך בשדרה לפי קביעת ה-מג"ד, ייכנס העירה בציר "סרג" וינוע עד הסוללה לפורט-אברהים ("סרג 96") (ה-מח"ט תדרך את ה-מג"ד לקחת את כל ה-חרמ"ש אתו)
- ב גד' 564 ינוע צמוד אחריו, ויתפוס את הצמתים, ואחריו פלוגת הסיור החטיבתית
- ג גד' 430 יחפה על הכניסה מעמדותיו בציר "זר", ומצפון ל"סרג 91"
- ד גד' 429 יהיה נכון להיכנס בעקבות גד' 433, יעבור דרכו ויכבוש את פורט-אברהים³⁷

גדודי הטנקים השלימו את היערכותם, אגב לחימה וליקוט שבויים רבים, לערך בשעה 0930, ובינתיים כבר פעלה חטיבה 460 באזור התעשייתי לאורך החוף

הכניסה העירה

חטיבה 460 לא נתקלה בהתנגדות של ממש בהיכנסה לאזור התעשייתי ה-פלט"ר תפס את מעבר ה-חמ"מ המערבי לפני 0845, וגדודי הטנקים עברו פנימה בירי הארטילרי הראשון נפגעו מיכלי נפט, אבל מיד ניתנה הוראה להימנע מלהצית, כדי שהעשן הסמיך לא יפריע לפעולה גדוד 198 הגיע למסעף "זר"-י"פולחן", בגבול גזרתו המקורית, עד 0910, כמעט ללא התנגדות בעוברו את אזור בתי-הזיקוק, תפס גם עמדות בשובר-הגלים של נמל-הנפט ובבית המכס שממזרח לו, ומכאן החל יורה אל פורט-אברהים ואל מוצא הסוללה ב"סרג 96" ה-מח"ט ומפקד האוגדה אף שקלו אפשרות לקדם את החטיבה מציר "זר" מזרחה גדוד 100 שטף את שיכון-העובדים של אזור-התעשייה, וגדוד ה-חרמ"ש שביער אחריו, מצא אגב כך מחסן של הקומנדו הימי המצרי³⁸

בהגיע חטי' 500 לעמדותיה ב"סרג 91", קיבל ה-מח"ט מידע מ-מח"ט 460 על מיקומו ועל אי-היתקלות באויב של ממש, והוא עצמו כבר עבר על פני ארטילריה נטושה ממערב למחנות ששטפה החטיבה כן דיווחו הגדודים על שבויים מתמסרים בקבוצות לאחר 0930 דיוח מג"ד 430 שאין עוד לפניו מטרות ה-מח"ט קלט את השדרים של מח"ט 460 לאוגדה על עמדות חיפוי שתפס במזח-הנפט לעבר פורט-אברהים, וכאשר מח"ט 460 שאלו מדוע אינו נכנס, גברה תחושתו שהעיר ריקה, "וכמו שעברנו יומיים, יעבור היום השלישי"³⁹ גם מפקד האוגדה התרשם מכניסת חטיבה 460 ומן המעבר המהיר במחנות, וזירז את מח"ט 500 להיכנס העירה קרוב לשעה 0945 הנחה את מח"ט 500 להסתייע בחיפוי של חטיבה 460, "אפילו אם היא (העיר) ריקה" ומדרך אותו בדבר מעבר הסוללה לפורט-אברהים, בחיפוי חטיבה 460⁴⁰

עותק מסי

בינתים הגיע גדוד חיר"מ 564 למסילת הברזל ("ראיי"), התקשה לעבור ברכבו את הטוללה, ומשך מערבה לעבור באזור תא-איתוח ליד מסעף "מרפקי"-"סרג" כאן ביקש ה-מג"ד שהות מהחטיבה לתדרך את מפקדי המשנה (כי בהיעדר מפות ומערכת-קשר לא יכל לתדרך בתנועה) ה-מח"ט אישר לו חצי שעה, כיון שרצה להיכנס לעיר עם חי"ר רב ככל האפשר, לפי כונתו המקורית לאחר שעה 1000 דיוח מג"ד 564 שהספיק הכנות חפוזות ויצא קדימה, ואז הורה ה-מח"ט ל-מג"ד 433 לעלות לכביש נלהתקדם, ול-מג"ד 564 - להיצמד לטנקים ולהיכנס בעקבותיהם כשדרה אחת⁴²

מג"ד 433 המתין לפקודת ה-מח"ט כשהגדוד ערוך בפלוגות טנקים מופחתות ופלוגות חרמ"ש

לסירוגין, בסדר זה

- חוד של 8 טנקים פלוגה מ, בפיקוד מנשה - 4 טנקים, טנק ה-מג"ד ופלוגה כ, בפיקוד רמי - 3 טנקים

- פלוגת חרמ"ש, על 7 נגמ"שים, בפיקוד מינקו

- פלוגת טנקים ל, 5 טנקים, בפיקוד אלברט

- פלוגת חרמ"ש, על 5 זחל"מים, בפיקוד חזי

- פלוגת טנקים לתגבור, פלוגת מיכה, 8 טנקים

ובסה"כ 21 טנקים, 7 נגמ"שים ו-5 זחל"מים (לפי גירסה אחת נוסף עוד זחל"מ-מרגמה)⁴⁴

חפ"ק ה-מח"ט כבר ניצב אותה שעה ב"סרג 9", מדרום לכביש, ברשת הגדודית שמע ה-מח"ט את

פקודת מג"ד 433 להיכנס בעוצמה, במכת-אש לכל הכיוונים, "ולגמור את המלחמה"⁴⁵

לדברי ה-מג"ד תדרך את הכוח לירות תוך תנועה במקלעים לאבטחה עצמית, ובמקרה של היתקלות -

לירות כדי להשמיד, כאשר הטנקים מצוידים לסירוגין ימינה ושמאלה במקום שהכביש יאפשר - יעבור

הגדוד לשדרותיים, ויבכל מקרה לשמור על ארגז אש צמוד, לא לפתוח פערים ולא לאבד אחד את השני"⁴⁶

נימת דבריו בפקודה היתה "לעשות 'בז' ולעבור" (בכינוי המקובל לנוסח בו פעלה חטי' 10 ברמאללה

ב-1967)⁴⁷

קרוב לשעה 1015 עלה גדוד-הטנקים על הכביש ויצא קדימה, והארטילריה פתחה באש על הצמתים כאשר

ה-מג"ד חלף על פני הטנקים של גדוד 430, אמר ברשת "מלחמה גדולה לא תהיה" ופרץ לתוך העיר

הגדוד יצא קדימה, ויעד תעלת המים המתוקים לא היה כמעט שום דבר, פרט לאש המשוגעת

20 טנקים ו-15 נגמ"שים ו-זחל"מים, זו אש תופת בתוך העיר, עם הד עצום"⁴⁹

עותק מסי

לאחר שעברו את ה-תמ"מ, החלו הטנקים נמקלים באש פזורה, אך בהגיע השדרה ל"צומת הארבעים", ניתכה על הגדוד בבת אחת אש של תותחים בכינון ישיר, טילי נ"ט, צרורות-רימונים שנזרקו ממרפסות ואש נקייל של חיילים מזנקים לרגע מסמטאות ומפתחי בתים ה-רק"מ ביקשו להיחלץ ממלכודת-האש, בנסותם להתפרס לרוחב שני הנתיבים של הרחוב הרחב, אך נתקשו לפרוץ את מעקות-הבטון התוחמים את מסלת-הברזל שבמרכז הרחוב האש גרמה להם זמני, כ"מכה ששיתקה את הגדוד בקשרי⁵⁰ כמעט כל הקצינים ורוב מפקדי-הטנקים נפגעו, נפגעו אנטנות וניתק הקשר ברשתות הגדוד, עד שהצותים ההמומים שבו אל עצמם. בכל זאת שעת הגדוד קדימה, אחרי ה-מג"ד הטנק של ה-מג"ד עצמו התנגש בטנק שלפניו, שנפגע ונדלק, והוא עצמו כמעט הועף מהטנק כאשר התאושש, דחף הצדה את הטנק הנוער, ומשך אחריו את השדרה, בסיפני יד ובנטינות נואשים לחדש קשר טנק אחד סטה שמאלה ונעלם באחת הסימטאות, ושני טנקים נותרו שרופים כ-20 איש נהרגו וכ-40 נפצעו, רבים מאלה ב-זחל"מים וב-נגמ"שים החשופים לאש ולרימונים מלמעלה. (לוחמים נפגעו ב-נגמ"שים גם מקליעים שחדרו מלמעלה את הסיפונים) מרבית ה-רק"מ בכל זאת המשיכו לנוע אחרי ה-מג"ד במורד הרחוב עד הככר המשולשת ליד החוף ("סרג 95", ולהלן - "המשולש") כאשר הגיעו לשם, חזר המג"ד לכנוס את ה-רק"מ שנמצא ברחוב, עד שכל הכלים, הפזורים לאורך הכביש מה-תמ"מ מזרחה, לחמו בחיפוי הדדי ועברו את פרוזדור-האש עד החוף

במאמץ אישי ובמנהיגות נחושה עלה בידי ה-מג"ד לחדש את השליטה בגדוד, ויתוך כמחצית השעה משך וגרר אחריו את ה-רק"מ ומיקם אותו לאבטחה עצמית בפתחי ה"משולש"

האפקט של מכת-האש המצרית היה קטלני מפני שפגע בבת-אחת במרבית מפקדי-הטנקים והקשרים-טענים רובם ניצבו בעמדות-ירי, המפקדים ליד מקלעיהם והקשרים פועלים ב-תמ"קים, וימי שהיה למעלה, כולל טענים-קשרים, נפגעו⁵¹ אנשי הגדוד מספרים איך חשו לפני כן, בעת שנכנסו לעיר מפקד פלוגת הטנקים המובילה, חש "ממש כמו במסדר", ה-מ"פ שלאחריו "עמד זקוף בצריח הטנק, משקיף על עבריו בפליאה", מפעילי-נשק רבים ניצבו על סיפוני ה-נגמ"שים "היו הרבה אנשים למעלה, ארבעה-חמשה בכל נגמ"ש" - סיפר ה-מ"פ אולי רבו האבדות משום כך, אולם ה-מג"ד וה-מח"ט קובעים שהלוחמים נחשפו בעמדות-פעולה, בירי או בכוננות לירי⁵²

כאשר ניתכה מכת-האש על גדוד-הטנקים, היו ה"טופזים" של הצנחנים מתאמצים להדביק את הריח שנפתח במטע בתוך העיר ליד "סרג 95" עוד היו קרובים לטנקים שבמאסף, אך כאשר נפתחה האש, כבר פגרו בכ-500 מ' מאחוריהם, והרכב הרך השתרך עוד מאחור, חלקו עוד ממערב ל-תמ"מ⁵³ מיד הורה ה-מח"ט ל-מג"ד ה-חיר"מ להיצמד לזנב שדרת הטנקים

המח"ט העריך שהגדוד יתגבר על ההיתקלות שנראתה לו מקומית, והוא רצה להסתייע בצנחנים לבער את הבתים במקום המארב ה"טופזים" יצאו קדימה לעבר הטנקים הפגועים. האוטובוסים והמשאיות נעצרו, ו-סא"ל חסדאי רצה להוריד את האנשים ולהורות על התקדמות רגלית, אך ה-סמב"ץ הורה להגיע רכובים עד הטנקים אך מעבר לטנק הפגוע הראשון לא יכלו עוד להתקדם ברכב רך, וגם ה"טופזים" נפגעו הצנחנים שנפגעו בקירבה הצומת, החלו נאחזים בבתים מדרום וממערב לכביש, ותוך חילופי אש וחיפוש מחסה תפסו כמה בתים, וביניהם משטרת רובע-הארבעים (ניצ 45673157), התארגנו לאבטחה עצמית במשטרה וניסו לכנוס אליה את חבריהם שתפסו בתים בסביבה ה-מג"ד נפגע קשה ברגלו, וקצין זוטר - סגן דודי - והרופא הגדודי פעלו ביזמה ובכושר-שליטה⁵⁴

אנשי כוח חסדאי נעצרו באש בעת שנעו ברגל מזרחה מה-תמ"מ, והאחרים - ברובע כפר רשד, עוד ממערב ל-תמ"מ, בעת חילופי היריות נאחזו בבתים ליד הכביש, מרחק-מה "סרג 95" מזרחה.⁵⁵ פלוגת הסיור של חטי 500, שנכנסה על נגמ"שים בעקבות הצנחנים, נפגעה אף היא במטחי האש הראשונים, ובגלל האבידות בקרב הפיקוד והלוחמים - כ-16 נפגעים - נחפזה להיחלץ לאחור⁵⁶

עותק מס'י

מהידיעות הראשונות העריך ה-מח"ט, שנפגעו עשרות איש בשלוש היחידות במסע-הכניסה העירה, וחלקם נותר ברכב הפגוע בעת שהאחרים תפסו מחסה או הוצאו לכיכר היימשולשי

הדחף הראשון של ה-מח"ט היה להמשיך בביצוע המשימה כאשר מפקד האוגדה שאל אם הוא רוצה לסגת, כדי לתקוף במטוסים ולהנחית אש ארטילרית, השיב ש"זית לחימה בבתיים, וצריך פשוט לתגבר" 57 הוא קיווה להשיג מאחז של הצנחנים ב"צומת ארבעים", ומה עוד שגדוד הטנקים הבקיע ועבר עד קצה "סרג" לפי משימתו 58

עבר זמן עד שהתבררה תמונת-מצב לאשורה, בגלל הפגיעות הרבות בין המפקדים והתפזרות הכוחות לאורך הציר, ומה עוד שהתקשו לאכן את עצמם ולחאר את מקומם בהיעדר מפות ו-תצ"אים (החפות המצויות המעטות, היו בקנה-מידה 100,000 ו-50,000) נראה שהידיעה הראשונה הגיעה למפקד האוגדה זמן-מה לפני שעה 1100, כאשר היה נתון לנעשה בקצה הצפוני של גזרתו - באזור "ליטוף" ב-דו"ח הראשון לפיקוד דובר על "התנגדות בפורט-אברהים" (כמסתבר, חשב שחטיבה 500 עברה את העיר סואץ עד הסוללה, ורק נתקלה בהתנגדות הקומנדו שב"טיירולי") 59

עוד לאחר שעה 1100 דיווחה האוגדה ש"גבי (מח"ט 460) נמצא ב-96", אך "לחוצים בסואץ עם הרבה נפגעים" לעומת זאת נקלטה גם תשדורת מ-מג"ד הקומנדו המצרי המנותק בפורט-אברהים, שלא יוכל להחזיק מעמד 60

כאשר הוברר לאוגדה מצבו הקשה של גדי 433 והיכן ממוקמת חטי' 460, הורה מפקד האוגדה ל-מח"ט 460 לקדם כוח לאורך החוף מציר "זר" מזרחה גדוד 100 עבר את האצטדיון, והגיע לכיכר העיריה (ריבוע אדום "פולחן א") לפני 1200 מכאן הקים קשר-עין עם גדוד 433 שב"משולשי" (יסרג 95)

פ ס ק ה 3

חבר, חילוץ ונסיה

נסיונות כיבוש, חבירה וחילוץ נפגעים

גדוד 433 נפגע תוך ביצוע משימתו כוחות גדוד 564 נותרו פזורים במאחזים לאורך הכביש, וחטיבה 460 החזיקה בחוף המפרץ ושלטה על הגישה לפורט אברהים עד הערב נמשכו הפעולות במגמה כפולה

- המשך כיבוש וחבירה

- פינוי נפגעים⁶²

מחייט 550 ביקש כוחות נוספים מהאוגדה, כדי להכניסם העירה מחוף הים ומצפון לפי שעה ריכזה מפקדת החטיבה מידע על הכוחות הלכודים, ועשתה ככל שיכלה כדי לסייע בארטילוריה ומהאור, וכדי לפנות נפגעים

מפקד האוגדה, כמו ה-מחייט, לא ויתר עדיין על הסיכוי למוטט את ההתנגדות

בעיר ולהשתלט עליה, וגם בפיקוד סברו עדיין בצהרים שויתרו רק על כיבוש

פורט אברהים⁶³ תחילה ראה מפקד האוגדה אפשרות לפעול בחטיבה 460 מהחוף

צפונה ושקל להחזיר כוח מציר "עצה" לאורך החוף המזרחי חפיק-האוגדה היה נתון באותו

זמן לפעולות בגיזרת חטיבה 217, כי נראה סיכוי להציב ראש-גשר בגדה המזרחית, ובצהריים

דילג למסעף "חבית"-פחיי⁶⁴ לפני הדילוג הורה ל-מחייט 217 לשלוח את גדוד 484 דרומה

בציר "עצה" עד פאת העיר, לגשר ה-תמי"מ (ליד "עצה 88") ולהכפילו שם ל-מחייט 500 כן הורה

ל-מחייט 460 להעמיד את גדי חרמייש 86 לפקודת מחייט 500, לפי בקשתו, כדי שיסייע לחילוץ

ולטיהור העיר מהחוף צפונה סגן מפקד האוגדה נשלח בג'יפ בציר "חבית", והצטרף ל-מחייט

500 באזור "סרג" ופי" לאחר שעה 1400⁶⁵ הנסיונות של חטיבה 500 לפרוץ לתוך העיר מכיוונים שונים נמשכו עד לפני חשכה

פעילות עד הערב בגזרת החוף

סמוך לשעה 1200 הגיע מג"ד 100 עם 5 טנקים מכיכר-העיריה אל מג"ד 433 ב"משולש"

אש רבה נורתה, אך מג"ד 100 נתרשם שהשריונאים של הגדוד עודם מתוחים והם היורים,

ובעיקר אל גגות הבתים בהתייעצות של שני ה-מג"דים, סיכמו שדי לגדוד 433 ב-7 הטנקים

המוצבים לאבטחת הכיכר וכי מה שרצוי לו הוא כוח חרמייש, שיוכל לסייע בטיהור הבתים הקרובים

מצלפים, ולחילוץ נפגעים לאורך הכביש הראשי מג"ד 100 חזר לכיכר העיריה והחזיק בה, נוכח

נסיונות של צידי טנקים להטרידו שני טנקים נפגעו במשך היום מירי מטולי נייט⁶⁶

בינתיים כבר בא גדוד 86 ת"פ חטיבה 500, וה-מחייט הורה לו לחבור אל מג"ד 433 מג"ד

ה-חרמייש הגיע עם זחל"מים אחדים ל"משולש", אך נראה שלא הופעל תכליתית, בגלל היעדר פקודות

חד-משמעיות של מג"ד-הטנקים, היעדר החלטה עצמאית של מג"ד ה-חרמייש על פעולת גדודו, וחוסר

האימון של אנשי הגדוד ב-לש"ב לפי דברי מחייט 500, הטיל על מג"ד 86

א לחבור אישית עם מג"ד 433, ולהכיר את המצב מקרוב

ב להוציא נפגעים אל ה-תאג"דים של חטי 460

ג לטהר את הרחובות האחוריים, המקבילים לציר "סרג" ממערב, ולחבור עם גדוד 564⁶⁷

לדברי מח"ט 460, התקשה מג"ד 86 לעמוד על כוונתו של מג"ד 433, שהיה מרוכז עדיין
 במנע אש עם צייד-טנקים ועם צלפים, וחשש שינסו לסגור עליו בכיכר תחילה הטיל על ה-חרמ"ש
 למנוע זחל"מים לשלוט בסמטאות המתמקדות בכיכר, וכן לשלוח זחל"מים לחלץ פצועים לאורך ציר
 "סרג" או החארגנו אנשי ה-חרמ"ש והחלו בכך, קבלו משימה לטהר בתים ולבער צלפים מעל
 הגגות כוח אחד החל לבער את המלון רב-הקומות "קליאופטרה", החולש על כיכר העירייה ועל
 כיכר "משולש" ⁶⁸ לוחמי ה-חרמ"ש חסרו אימון בפעולה רוגלת, ועל אחת כמה ב-לש"ב בעיר
 ג'ולה, וה-מג"ד עם ה-מ"פים הועסקו בתדריכים לחיילים, שהטסו לרדת מה-זחל"מים. הלוחמים
 ניסו להפעיל שבויים כדי לזרז את הכניעה, ואח"כ ניתנה הוראה לפרוץ בשתי פלוגות לאורך
 החזיתות המקבילים ל"סרג" במעלה הרחובות נתקלו שדרות ה-זחל"מים במטחי רימונים, והן
 חזרו מערבה ודרומה אל החוף, בשאתן עימן 23 נפגעים משתי הפלוגות. ⁶⁹

לאחר שהתברר ל-מח"ט 500 שאין לפעולות אלה חכלית, החליט לפנות ערב, על דעת מפקד
 האוגדה, להסיג את גד' 433 ~~עם~~ בעקבות גד' 86 כל הכוח נסוג מה"משולש" לאורך
 החוף ללא פגיעה עד שעה 1705 ה-מג"ד ועוד ששה מאנשי הגדוד עוטרו על פעולותיהם באותו
 יום, ביניהם כמה מ"פים, ו-סמ"ר שנטל פיקוד על פלוגת חרמ"ש ⁷⁰

חד-זמנית עם גד' 433 הוסגו גם הגדודים 198 ו-100 לפי פקודת האוגדה, ולפני חשכה
 שבה והתמקמה חט' 460 בחניון-לילה מחוץ לעיר

פעילות עד הערב בגזרת "סרג"-עצה"

מיד לאחר שנפגעה פלוגת הסיור בכניסה העירה, חזר אחד ה-נגמ"שים שלה לפנות נפגעים. ⁷¹
 (בצהריים ארע עוד נסיון-חילוץ בנסיבות לא ברורות ה-קמ"נ נכנס על דעת עצמו ב-זחל"מ-
 המודיעין לחלץ נפגעים, אך ה-זחל"מ נפגע אף הוא ואבד על כל אנשיו, וציוד המודיעין נפל
 לידי האויב)

עבר זמן, עד שנתאשר ל-מח"ט 500 לפעול במתואם לחילוץ נפגעים ראשית, מנע כל פעילות
 נוספת, עד שליקט ידיעות על מצב הכוחות ומיקומם, כדי לאכנס על המפות, והמתין לחגבורת
 מהאוגדה לפי שעה פעל ה-קש"א להכונת אש ארטילרית על מטרות ודאיות בעיר, ולהכונת תקיפות
 ח"א נגד פורט אברהים ⁷² 433 304

גד' "חרוב" (484) הגיע ל-תמ"מ של "עצה 88" ב-3 פלוגות קטנות, עם 5 טנקים של חט'
 217, שפעלו עימו כל הבוקר, ואשר הושארו עימו רק לאחר התערבות מפקדת האוגדה. בצאתו
 מנה 15 נגמ"שים אופניים, אך לאחר השמדה נגמ"ש בחיץ ופינוי פצועים ב-נגמ"שים אחרים,
 נותרו לו ב"עצה 88" 9 נגמ"שים לפעולה, ובהם עד 15 לוחמים מצטופפים ב-נגמ"ש ⁷³

ב-1451 קיבל מג"ד "חרוב" פקודה להגיע למסעף "עצה"-סתר" ("העיגול הירוק"
 ברובע אל-פגלה), להמשיך דרומה ל"יצומת הארבעים" ולחבור אל הצנחנים במקום בו נאחדו,
 ושלא היה ידוע בדיוק, אך הניחו שהם לאורך הרחוב הראשי תואם שהצנחנים ישליכו כסאות
 לרחוב בעת כניסתו, כדי שייקל עליו לאכנס ה-מג"ד השאיר ב"עצה 88" פלוגה עם שני טנקים,
 ויצא בשני כוחות פלוגתיים בעקבות 3 הטנקים הנותרים. ב"עיגול הירוק" ניצב טנק לחיפוי,
 אך כאן טעו 2 הטנקים הבאים "ומשכו" אחריהם פלוגה אחת לאורך ציר "עצה" בינתיים
 נפתחה באזור "העיגול הירוק" ו"יצומת הארבעים" אש חזקה, אבל ה-מג"ד, עם פלוגה מאחוריו,
 הצליח לעבור מערבה לאורך ציר "סרג", הבחין בתנועתו באנשי כוח חסדאי והשאיר לידם את

לדברי מח"ט 460, התקשה מג"ד 86 לעמוד על כוונתו של מג"ד 433, שהיה מרוכז עדיין במגע אש עם צידי-טנקים ועם צלפים, וחשש שינסו לסגור עליו בכיכר תחילה הטיל על ה-חרמ"ש למקם זחל"מים לשלוט בסמטאות המתמקדות בכיכר, וכן לשלוח זחל"מים לחלץ פצועים לאורך ציר "סרג" או התארגנו אנשי ה-חרמ"ש והחלו בכך, קבלו משימה לטהר בתים ולבער צלפים מעל הגגות כוח אחד החל לבער את המלון רב-הקומות "קליאופטרה", החולש על כיכר העירייה ועל כיכר ה"משולש" ⁶⁸ לוחמי ה-חרמ"ש חסרו אימון בפעולה רוגלת, ועל אחת כמה ב-לש"ב בעיר גדולה, וה-מג"ד עם ה-מ"פים הועסקו בתדריכים לחיילים, שהסוו לרדת מה-זחל"מים. הלוחמים ניסו להפעיל שבויים כדי לזרז את הכניעה, ואח"כ ניתנה הוראה לפרוץ בשתי פלוגות לאורך הרחובות המקבילים ל"סרג" במעלה הרחובות נפקלו שדרות ה-זחל"מים במטחי רימונים, והן חמקו מערבה ודרומה אל החוף, בשאתן עימן 23 נפגעים משתי הפלוגות ⁶⁹

לאחר שהתברר ל-מח"ט 500 שאין לפעולות אלה תכליה, החליט לפנות ערב, על דעת מפקדת האוגדה, להסיג את גדי 433 ~~עם פקודת~~ בעקבות גדי 86 כל הכוח נסוג מה"משולש" לאורך החוף ללא פגיעה עד שעה 1705. ה-מג"ד ועוד ששה מאנשי הגדוד עוטרו על פעילותיהם באותו יום, ביניהם כמה מ"פים, ו-סמ"ר שנטל פיקוד על פלוגת חרמ"ש ⁷⁰

חד-זמנית עם גדי 433 הוסגו גם הגדודים 198 ו-100 לפי פקודת האוגדה, ולפני חשכה שבה והתמקמה חטי' 460 בחניון-לילה מחוץ לעיר

פעילות עד הערב בגזרת "סרג"-עצה"

מיד לאחר שנפגעה פלוגת הסיור בכניסה העירה, חזר אחד ה-נגמ"שים שלה לפנות נפגעים ⁷¹ (בצהריים ארע עוד נסיון-חילוץ בנסיבות לא ברורות ה-קמ"נ נכנס על דעת עצמו ב-זחל"מ- המודיעין לחלץ נפגעים, אך ה-זחל"מ נפגע אף הוא ואבד על כל אנשיו, וציוד המודיעין נפל לידי האויב)

עבר זמן, עד שנתאשר ל-מח"ט 500 לפעול במתואם לחילוץ נפגעים ראשית, מנע כל פעילות נוספת, עד שליקט ידיעות על מצב הכוחות ומיקומם, כדי לאכנס על המפות, והמתין להגבורת מהאוגדה לפי שעה פעל ה-קש"א להכונת אש ארטילריה על מטרות ודאיות בעיר, ולהכונת תקיפות ח"א נגד פורט אברהים ⁷² 433 302

גדי "חרוב" (484) הגיע ל-תמ"מ של "עצה 88" ב-3 פלוגות קטנות, עם 5 טנקים של חטי' 217, שפעלו עימו כל הבוקר, ואשר הושארו עימו רק לאחר התערבות מפקדת האוגדה בצאתו מנה 15 נגמ"שים אופניים, אך לאחר השמדת נגמ"ש בחיץ ופינוי פצועים ב-נגמ"שים אחרים, נותרו לו ב"עצה 88" 9 נגמ"שים לפעולה, ובהם עד 15 לוחמים מצטופפים ב-נגמ"ש ⁷³

ב-1451 קיבל מג"ד "חרוב" פקודה להגיע למסעף "עצה"-סתר" ("העיגול הירוק" ברובע אל-פגלה), להמשיך דרומה ל"צומת הארבעים" ולחבור אל הצנחנים במקום בו נאחזו, ושלא היה ידוע בדיוק, אך הניחו שהם לאורך הרחוב הראשי תואם שהצנחנים ישליכו כסאות לרחוב בעת כניסתו, כדי שייקל עליו לאכנס ה-מג"ד השאיר ב"עצה 88" פלוגה עם שני טנקים, ויצא בשני כוחות פלוגתיים בעקבות 3 הטנקים הנותרים ב"עיגול הירוק" ניצב טנק לחיפוי, אך כאן עזו 2 הטנקים הבאים "ומשכו" אחריהם פלוגה אחת לאורך ציר "עצה" בינתיים נפתחה באזור "העיגול הירוק" ו"צומת הארבעים" אש חזקה, אבל ה-מג"ד, עם פלוגה מאחוריו, הצליח לעבור מערבה לאורך ציר "סרג", הבחין בתנועתו באנשי כוח חסדאי והשאיר לידם את

ה-נגמיישים שלו, הגדושים לוחמים (כיון שנועד לחבור ולא לחלץ, נכנס ב-רק"מ מלא לוחמים).
ה-מג"ד עצמו המשיך ויצא בשעה 1445 אל ה-מח"ט באזור "סרג 91"⁷⁴

לאחר המסע של "חרוב", נדמה האש זמן-מה, וה-מח"ט סבר שההתנגדות המצרית עשויה
לדעוך בשעה 1600 הורה ל-מג"ד 429 להיכנס עם פלוגה מציר "חבית" לאורך "סרג" הכוח
לא הרחיק להתקדם מעבר ל-תמ"מ, כי משך אש נ"ט טנק ה-מג"ד נפגע, והוא עצמו נפצע ונאלץ
לנוטשו, וה-מח"ט הורה לפלוגה לחזור⁷⁵

קרבה שעת השקיעה, ונראה שהמצרים ~~על~~ למכשל ולמקש מעברים בעיר, בעוד הצנחנים
פזורים ונצורים בה. נדמה שנותרה רק האפשרות, שהצנחנים ייחלצו בכוח עצמם בפעולה רגלית
בלילה.

בינתיים התארגן כוח נגמיישים לחילוץ נוסף: ל-מג"ד "חרוב" צורפו ה-נגמיישים של ה-פלטייר
החטיבתי, הפעם בתאי לחימה ריקים תא"ל תמרי וה-מח"ט חדרכו את המפקדים אישית לחבור אל
חסדאי ולפנות את כל פצועיו, כדי שהכוח יוכל להגיח החוצה ברגל בחשכה שוב פרצו ה-נגמיישים
פנימה לאורך "סרג", הגיעו אל ריכוזי הפצועים, העמיסו אותם בחיפוי נגמיישי "חרוב", וחזרו
כבר כעבור דקות מספר עם כ-60 פצועים, בפעולה מהירה שזכתה לשבחי ה-מח"ט ותא"ל תמרי.⁷⁶

החילוץ בלילה, ותפיסת עמדות בבוקר המחרת

אישר ה-מח"ט ל-סא"ל חסדאי לצאת בלילה, והניח לו לקבוע את שיטת יציאתו עם
הלוחמים הכשירים כבר מהצהרים וידא הפסקת כל אש של אנשיו, כדי להקשות על המצרים לאכן
במדויק היכן אנשיו, והסדיר את פינוי פצועיו לפי הנחיות החטיבה

לאחר שהחשיך, סייר בתיב מערבה עד ה-תמ"מ, ריכז מבתי שונים את אנשיו, שעמם נותרו
כמה פצועים-הולכים ושלושה נישאים באלונקות, וערך אותם לתנועה מאובטחת. להטעיה נורו מטחי
ארטילריה סביב בחיהם הנטושים את ה-תמ"מ עברו באין-מפריע, חלקם על הגשר וחלקם על גשרון
צמוד לצינור-מים, במיפלט נמוך יותר. אח"כ יצאו צפונה-מערבה עם קו המסילה אל עמדות גדוד
429, שהנחה אותם באור זרקורים. בשעה 2030 הגיעו בשירת "הבאנו שלום עליהם", כדי לודא את
זיהוים ללא כל ספק⁷⁷

לא על נקלה יצאו הצנחנים מגדוד 564. שני הטנקים התועים של גדוד "חרוב", אשר פנו
אח"צ "בעצה" דרומה ובקשו לשוב צפונה, עברו לידם מבלי שהבחינו בהם בשעות אח"צ והלילה
הצליחו רוב הצנחנים להתרכז בבניין המשטרה ובסמוך אליו, בהתקשרות ובגישושים.

מדי פעם הונחתה אש-סיוע ארטילרית בסמוך לעמדותיהם, ולעתים בירי של קנה יחיד, כדי
לסייע להם להדוף נסיונות-התקרבות של מצרים מבתי סמוכים. הרופא הגדודי עמל רבות למען
כעשרים נפגעים שבטיפולו. סגן דודי שקל שמוטב לכוח להחזיק בעמדותיו במרכז העיר, מאשר
להגיח החוצה כחסדאי, כי המרחק היה רב יותר והוא מטופל בעשרות פצועים, חלקם זקוקים
לאלונקות. לאחר מאמצי שכנוע, החליט שינסה להגיח בפיצול לחוליות, אך כאשר הגיע חסדאי
אל מח"ט 500, שכנע אותו לצאת דוקא כמוהו, בכוח מרוכז אחד, המאבטח עצמו מלפנים ומאחור,
כדי שיוכל לאבטח את הפצועים כראוי, וכן ללחום אם ייתקל. היציאה עוד התעכבה, כי דודו המתין
לקבוצת צנחנים שתחבור אליו מבית קרוב.

סמוך לחצות נכנס אלוף הפיקוד לרשת, ותחילה נאחזק שהצנחנים יחכו לחילוץ משורין בבוקר, אלא שחזר בו, כששמע את ערעור ה-מח"ט ומפקד האוגדה. עתה הצליח לאכן את מקום הצנחנים נכונה לפי חיבורו של דודי, כשהוא עוקב בעזרת פוטוסטט של העיר, והתוה נתיב יציאה עוקף דרומה, מערבה וצפונה שוב התערב מח"ט 500, ועמד על כך שיצאו בנתיב דומה לשל חסדאי - שהוא קצר יותר, וכבר נוסה. כך סוכם עם ה-מג"ד הפצוע, שבינתיים התעורר משנת-עלפון, והורה לדודי להתארגן לחנועה, כשעימו כ-90 איש, מהם - 23 פצועים (אחדים פצועים קשה, ושניים על אלונקות)

לבסוף יצאו הצנחנים סמוך לשעה 250230, והודות ל-קת"ק הסתייעו בהנחתה ארטילריה צמודה ב"ארגז" סביב המשטרה הם פנו צפונה, ובמקביל לציר "סרג" מערבה בתנועה זהירה וחרישית, כשה-מג"ד מדדה על רגלו ומטרב להתפנות באלונקה מדי פעם חלפו בסמוך לחיילים מצריים שנעו ברחוב הראשי, ואיישו מחסומים מאולתרים. בעיקר חששו הצנחנים מפני היחלקות במעבר גשר ה-תמ"מ, אך למרבה המזל מצאו שניתן לעבור בגשר מטה"ב, כמה עשרות מטרים מצפון לגשר-הכביש. מכאן המשיכו עד מסילת הברזל והגיעו סמוך לשעה 0430 אל גדי 429. חמשה מחיילי הגדוד, ביניהם הרופא, עוטרו על פעולתם בסואץ.⁷⁸

78 אלו הם קצין חינוך אפיא שהצליח להציל את הכוזב, שזר, שריה אולמק יצא

עם שחר החזירה האוגדה את חטיבה 460 לעמדותיה לאורך החוף, עד האצטדיון, ועל שובר-הגלים בנמל-הנפט (סגול 403"). חטיבה 500 התקרבה על מיגנן-נייט שהקימו המצרים בלילה, והשתלטה שוב על מסעף "סרג ופ" חטי' 460 נטלה עתה אחריות לכל הגזרה העירונית. קודמו לעיר תותחים מתנייעים ו-זחל"מי-ני"מ, שביערו בלויית טנקים בכינון ישיר קיני התנגדות לאורך צירי "פולחן" ו"סרג" הקוים יוצבו בגזרת החוף ממזרח לאצטדיון, בגזרת "סרג" - ממזרח למסעף "סרג" - "חבית" ("סרג ופ"), ובצפון העיר - ב-תמ"מ של "עצה 88"⁷⁹ נסיון הכיבוש הסתיים אפוא בהשתלטות חלקית על מערב העיר וצפונה

פ ס ק ה 4

אבדות ופינוי

האוגדה נכנסה לסואץ בקלות, ויצאה בקושי. אבדותיה באותו יום משקפות את התוצאות.

א. לפי הערכת מח"ט 500, נפגעו כ-80 איש בכניסת הכוחות בציר "סרג", ונראה

שהמעט במספר הנפגעים מבין הכוחות הרגליים

ב. בחטיבה 460 לא נפגע כמעט איש בכניסה, אך בהמשך היום נפגעו יותר מ-20 מאנשי

גדוד ה-חרמ"ט, בנסיון הפריצה ברחובות

ג. עשרות חיילים נפגעו בנסיונות החילוץ לאורך ציר "סרג" עד הערב.

ד. לפי ההערכה המאוחרת של ועדת אלוף אלעד פלד, הגיע מספר ההרוגים (והנעדרים)

במשך היממה ל-80, ומספר הפצועים - ל-120.

נוכח אבדות כה כבדות, נתבע מאמץ רפואי עליון, וכאן שפר חלקה של החטיבה, שבתיקנה

נכללה פלוגת חר"פ חטיבתית. כבר עם הפריצה קודמה הפלוגה מ"סרג 87" עד קרבת "סרג ופ",

וטיפלה במסירות וביעילות ביותר מ-100 נפגעים. כן הוסדרה הנחתת מטוקים בקרבה מיידית

ל-פח"ח, וחיי נפגעים רבים ניצלו בזכות הפינוי המיידני.⁸⁰

אשר ל-רק"מ, ידוע בודאות, שטנק אחד נעדר בעיר על צוותו, ולא ודאי מספרם של הטנקים

הפגועים אשר ניטשו בסואץ כנראה ניטשו שלושה, והטנקים הפגועים האחרים חולצו ביום הקרב

ולמחרתו. אין בידינו מספרים על נושאי-גייסות שהושמדו (גדוד 433 הוציא עמו את כל ה-זחל "מים

וה-נגמ"שים שלו).⁸¹

גזרות אחרות/השלמות	ד א ו א י		ה ע י ר	המקדמות דרומה וכימור סואן
	גזרות "יסרג"-"יעצה"	גזרות המוקף		
<p>הפיקוד מורה ל-אוג' 252 לאבטח ממערב את גזרת אוג' 162, ולשגר כוח דרכה לעזביה.</p> <p>אוג' 252 עברה את עמדות חטי 460, המשיכה לעזביה. חטי 217 בגזרת "קילון" - "מינה".</p> <p>אוג' 2 בעיר 2 גזרדים ממוכנסים, גד' קומנדו, שרידז יחידות, ו-פלי טילי-גיטיט של דיבי' 19.</p>	<p>חטי 500 התמקמה ב"עכרה 81", 10 ק"מ מצפון לעיר (ציר התקדמותה נקבע בצהריים ל"טלפון 3", "פרח 4728", משם עד "המתוקה" [ה-תמיט], להיעצר ב"יסרג", ומשם העירה) קיבלה החראה ב-2322300 להתכונן לטור בחיצי לאורך ציר "יעצה".</p> <p>פקודות ל-חטי 500: להתקדם דרומה עד ציר "יסרג", להיכנס לעיר ולפורט אברותים.</p> <p>חטי 500 עברה את "עקש 82".</p>	<p>חטי 460 התמקמה על ציר "מרפק" וחטמה את מוצאי סואן ממערב קיבלה החראה מהאוגדה בערך ב-232300 להיכונן להיכנס לגמלי סואן ופורט אברותים, עם חי"ר שיינמתן לה.</p> <p>פקודות ל-חטי 460 להתקדם באציר "יפולחין" עד ציר "זר" (לא נכלל). גד' חרמיש 86 בתנועה אליו.</p>	<p>23 אוקי בצהריים: מפקד האוגדה מפנה את חטיבות 460 ו-500 מגזרת "יעודה" - "ליטוף" דרומה. סגנו עם כוחות חי"ר באזור כבירית; חטי 217 בחיץ, באזור "לוקה"-"מינה". ליל 24-23 אוקי חטי 24 האוגדה ב"פרח 5324". לאחר 0130 - "משימות למח לאוגדה - כיבוש סואן בתנאי שזה לא סטילינגרד, לחסום את מקורות המים של אוגדה 3, לטור את גזרת האוגדה ולחפוס את הרמפוח". 24 אוקי 0520. פקודות להשתלט על העיר, ח"א יפציץ עד 0700 (שעת הפסקת האש של או"ם), האוגדה תמשיך לפעול לכיבוש סואן ופורט אברותים עד האחרונים. לעיר 0600 ביקור שהטיט ב-חטיק ה-אוג'.</p>	

גזרות אחרות/השלמות	ד ו א י		תפיקוד והאגודה כניסה העירה, שעות 0830 - 1200
	גזרת "סרג"-"יעצה" חטי 500	ה ע י ר החוף גזרת	

<p>ה-פתייה של חטי 500 קודם מייסרג 87 לקרבת ייסרג ופי ומסוקים הונחתו לידו, כדי לזרז ולזייעל את הפינני הפצרות ואש אוטיליית, לסייע לכוחות הלכודים</p>	<p>1015 החטיבה פרצה בציר ייסרג", ב-גדי 433 בראש, אחריו גדי חיריית 564 ו-פליסי", הכוחות נפגעו ממכת אש מהממת בין ה-תמיית ל"יצומה הארבעים" גדי הטנקים פרץ עד החוף בייסרג 95", וכינס לשם 15 טנקים ואת שאר ה-ריקית שלא נפגע גדי ה-חיריית הפס מחסות לאורך ייסרג" כוח סניב יחשטרת הארבעים", כוח חסדאי בין ה-תמיית ו"יצומה הארבעים", ועם כוח-משנה ממערב ל-תמיית ה-פליסי"ר נסוג לייסרג ופי"</p>	<p>0830 חטי 460 נכנסה ב"פולחון" מזרחה, עד יזר" ב-פליסי", אח"כ גודדי טנקים, ומרמיש לטיהור גודוד 198 הגיע לנמל הנפט, העסיק באש את פורט אברהים וסוללת הגשר לשם.</p>	<p>0930 דו"ח מחיית 460 לאוגדה על המגדורת קלה</p> <p>לפני 1100. ידועות על המצב בעיר, פקודות ל-חטי 460 להתקדם ולסייע</p>
<p>נקלט שדר של מגייד קומנדו בפורט אברהים, שלא יחזיק מעמד בגלל ההפצרות</p>	<p>אויב</p>	<p>גודוד 100 המקדם עד כיכר העיריה, ה-מגייד חבר עם כמה טנקים לגודוד 433, ומיאים עמו קשר שניהם המליצו על חגבור ב-מחמיש</p>	

עונת חטי

גזרות אחרות/השלמות	ס ר א י		הפיקוד והאוגדה
	גזרת "יסרג" - "יעצה" חטי 500	התוף גזרת	
<p>זחלילים מודי של חטי 500 אבד תוך נסיון חילוץ</p> <p>אויב התרשמות מחיט 500 שהתנגדות נחלשת</p>	<p>על גדי 484 לחבור ל"כוח יוני" (564). נתפצל עקב טעות נירוט, ראש אויב מגייד "חורוב" יצא עם פלוגה לאורך "סרג" מערבה, איכן בודכן את חסדאי, הגיע בשעה 1445 ל"סרג ופ" ה-נגמטישים נותרו עם חסדאי.</p> <p>מגייד 429 עם פלוגת טנקים לנסיון נוסף להבקיע לאורך "סרג" לאחר שנפגע טנק ה-מגייד, הורה לו ה-מחיט לצאת.</p> <p>בערך 1700 - מגייד 484 ו-נגמטישי ה-פלסייר חודדים ב"סרג" וחולצים כ-60 מפצועי חסדאי, בחיפוי נגמטישי "חורוב"</p>	<p>גדי 86 הגיע לעזרת גדי 433, סייע לאבטח ולחלץ נפגעים, ניסה לתפוס את מלון "קיליאופטרה" (התקשה והשתתה ב-לשייב) 2 פלוגות מ-גדי 86 נפגעו בנסיון לטהר רחובות מקביליים ממערב ל"סרג", יצאו מערבה וחזרו לכיכר העירייה.</p>	<p>נסיינות לחלץ את הנפגעים ולהחבטם ולקדם את פקודה ל-חטי 217 לקדם את גדי 484 ("חורוב") ל"יעצה 88", חייט חטי 500 1230 חטייק האוגדה דילג למסעף "חבתי" - "יפה".</p> <p>1430: סגן מפקד האוגדה הצטרף אל מחיט 500</p>

גדרות אחרות/השלמות	ס ו ר א י		תפיקוד והאוגדה
	גדרת "סרג" ו-"עצמ"י	ה ע י ה חוקף גדרת	

היחלוצות הצבאיים מהעיר בליל 24-25, ותפיסת עמדות בבוקר המחרת

<p>ירי ארטילרי להטעיה ביציאה יציאת כוח ירסי המתכננת ה-מג"ד פצוע וישן, ממלא מקומו, סגן דודי, נרמץ מלהגיה עם פצועי ירי ארטילרי לסיוע עד היציאה מהבית ובתנועה</p>	<p>לאחר חשבה כוח חסדאי החל יוצא מערבה, בתנועה רגלית מאובטחת <u>2030</u> הגיע עם המסילה ל-גד' 429 מצפון ל"סרג 91" לפני תצורת משכנע ה-מח"ט, בעזרת חסדאי, את סגן דודי שיורציא את כוח ירסי בשיטה דומה עד תצורת כונסים קבוצות מבתיים בסביבה <u>250230</u> כוח ירסי יצא מהשטרת הארבעיסיי אפונה-מערבה, במקביל מצפון ל"סרג" (ב-90, מהם 23 פצועים) כוח ירסי הגיע ל-גד' 429 0445</p>	<p>חטי 500 חמלה מגנון נ"ט מצרי, שהוצב ב"סרג 91", ותפסה עמדות מהמסעף ומזרחה מצפון לעיר מחזיקים במעבר ה-ת"מ"ם ליד "עצה 88" חטי 460 קיבלה את האחריות לגזרת סואץ</p>	<p>ליל 24-25 אוקי ה-מח"ט ומפקד האוגדה משכנעים את אלוף הפיקוד לאחר תצורת שכוח ירסי יצא רגלי עוד בלילה, וכי יגיה להם לקבוע סדר יציאה בוקר 25 אוקי ה-אוג' השתלטה מחדש על מערב העיר ואפונה</p>
--	--	--	---

עוֹתֵק מִס'

נִסְפָח בעֲנִינִים לַעֲיוֹןה"תורה" לאחר סואץ

בכנס ספ"כ אמר מפקד האוגדה, ש-מח"ט 500 "נכנס פחות או יותר כפי שהתורה שלנו אומרת, לעבור ב'בז' בתוך הרחובות" ⁸² ואחרי כל מה שעבר על חטיבה 500 באותו יום, חיוה ה-מח"ט את דעתו בפני ועדת-תחקיר בראשות אלוף (מיל') אלעד פלד, שלפי הידיעות שהיו לו ולפי מה שראה, היה נוקט אותה שיטה הנלמדת, וכן הסתמך על נסיון-הקרב שלו בשטחים בנויים בשלוש מלחמות ⁸³

לאור לקחי-מלחמותינו נתגבשה בכוחות השריון תפיסה שהתייחסה להתקפות על ערים גדולות וקטנות, מבוצרות ובלתי-מאורגנות להגנה, וקבעה את עיקרי שיטת הפעולה בשלושה שלבים כלהלן. ⁸⁴

שלב א - כיתור העיר

שלב ב - תפיסת פאתי העיר

שלב ג - פריצה באש לתוך העיר בשדרות שריון של טנקים בראש, ועמם חרמ"ש וגורמי סיוע והנדסה (שיטת ה"יבז"), כדי להשתלט על צמתים ושטחים חיוניים בהמשך יטוהרו

שטחי-עיר לפי הצורך

הובא בחשבון שסיוע-אוויר וארטילרי מכסימלי יופעלו בהכנה להתקפה ובשלב הכיבוש כך בוטאה תורת-השריון למעשה במערכי-שיעור, ב-תעל"גים, במרגילים חיים ובתכניות מבצעיות. מיד לאחר המלחמה התעוררו ספקות בקרב המפקדים של אוגדה 162, אם ובאיזו מדה הולמת התורה את הנסיבות המבצעיות של מערכה על עיר כסואץ בנספח ג מובאים קטעים מדיון-לקחים שנערך באוגדה כחודש לאחר המלחמה, להמחשת הדעות שרוחו אז בין מפקדים שהשתתפו במערכת סואץ

ועדת-אלעד נתנה דעתה על היבטים תורתיים ב-לש"ב, ובנובמבר 1975 הוצאה חוברת "לחימת שטח בנוי" של מה"ד-תו"ל אך נראה שעיון חוזר בפרשת המערכה מצדיק ליבון תורתי נוסף

הלך-רוח והשפעתו המבצעית

כאשר מפקד האוגדה שוחח על פרשת הקרבות הארוכה של האוגדה והגיע לסואץ, העיד על עצמו שלא היה נקי משגיאות באותו יום, והשאיר פרטים לחטיבות, כי סבר שתהיה התמוטטות ⁸⁸ תא"ל בן-ארי ראה את תרועת לאירוועי היום במסע-הקרבות הממושך של האוגדה

"בסופו של דבר, האוגדה הזאת היתה אחרי לחימה של 14 ימים רצופים, בסוף הדרך, היא היתה אחרי הסתערויות בלתי פוסקות, ואני מתאר לעצמי את מצב עייפות המפקדים בעיקר בכך שכבר קשה מאוד לחשוב באופן בהיר אחרי כל-כך הרבה לחימה - דוקא אוגדה 162, שעברה יותר מכל אוגדה אחרת מבחינת רציפות הלחימה" ⁸⁹

להערכתו של תא"ל בן ארי, אולי רציפות הפעולה יכלה לפגום בתכנון ⁹⁰

לאור הערות אלה ראוי לברר איזו השפעה על התכנון או על הביצוע אפשר ליהס להלכי-רוח של גמר מלחמה, ובמיוחד כאשר רצים נגד הזמן, ושוקלים "מחטפים" ו"קביעת עובדות", ולעומת זאת איש אינו שש להיפגע דוקא על סף הפסקת-אש

כמה גורמים מידיים עשויים היו להשפיע על הלך-הרוח במפקדת האוגדה ובחטיבות מבוקר ה-24

עותק מס'

אוק' עצמו, ולחזק את התחושה שהפעם צפויה שבייתת-נשק ממש, ולכן ייתקלו לכל היותר בהתנגדות ספורדית בעיר בדיונים ובתחקירים צוין לרוב שההפצצה האוירית הופסקה כבר בשעה 0700, לאחר תקיפתם של ארבעה מבני-מטוסים בלבד, זמן רב לפני כניסת חטיבת-שריון ראשונה כזכור, הופסקה ההפצצה, [REDACTED] נועדה הפעולה בעיר להיראות כ"ביעור משטרתי" בשטח שכבר נכבש בידינו⁹¹

מפקד האוגדה העיר לאחר מכן, שהפסקת ההפצצה בעצם חייבה לשקול שמא בלי זה אין להיכנס לעיר, אולם "אז היתה תחושה שזה יכול ללכת גם ככה"⁹² מדוע? - עד אותה שעה לא נתקבל מידע של ממש על האויב בעיר, פרט לכוחות המשובשים שנסוגו לשם ולקומנדו בפורט אברהים, ואילו שבויים מצריים שנתפסו בבוקר ספרו ש"קצינים ברחו מהעיר בלילה"⁹³ במפקדת האוגדה ובחטיבה 500 התחזקה תחושה זאת בגלל ההתקדמות הקלה מציר "עברה" דרומה, ולמראה הארטילריה הנטושה במבואות העיר, ועוד יותר - לשמע הידיעות על כניסתה הקלה והמהירה של חטיבה 460 העירה לאורך החוף⁹⁴

ההוראות לחטיבה 460 לקדם חי"ר עם רמקולים נבעה מהצטייה לקבלת כניעה של עיר, או להתנגדות קלה בלבד, ובהתקרב חטיבה 500 לשיכונים של כביש "סרג", היתה תחושתם של מפקדי האוגדה ומפקד החטיבה שהעיר "ריקה"⁹⁵

במה ניתן להבחין בהשפעת הלך-הרוח הזה על הפעולות המבצעיות של האוגדה ניתן להצביע על כך, שמלכתחילה לא תוכננה "מתקפה", אלא המשכת ההתקדמות (וראה להלן), אחרי שבוטלה ההפצצה האוירית, בכל זאת לא הופעלה גם הארטילריה במרוכז (אף כי מפקד האגד הציע), ולבסוף - אף כי תחילה רצה מפקד האוגדה להיכנס בחי"ר דוקא, במצב זה של עיר העשויה להיכנע, לבסוף גבר השיקול שאין זמן לחכות עד שיהיו מוכנים

אשר לחטיבה 500, היא התקדמה מהבוקר במבנים מותאמים ללחימה, בחיפוי הדדי ואגב התגברות על ההתנגדות פה ושם, וגדוד 433 נערך בשדרה ערוכה בשילוב טנקים ו-חרמ"ש כאשר הגדוד נכנס העירה, לא נכנס "שאנן" ולא בנסיעה שקטה ו"חגיגית" אלא בירי גדודי, וביצירת "ארגז אש" לאבטחה עצמית, אף כי ה-מג"ד חש ש"מלחמה גדולה לא תהיה" (כעבור זמן הזכיר לחבריו בכנס לקחים, שהמגמה היתה "לרוץ ולגמור את העסק מהר", וביקשם "בואו לא נשכח רגע מה היו התנאים אז")⁹⁶ גדוד 564 הוכנס בצמוד אליו, כדי לתפוס את שטחי-המפתח.

"מבצע אוגדתי" מהו?

ועדת אלעד מתחה ביקורת על נוהל הקרב באוגדה, מאז שניתנה לה פקודת ההתראה של הפיקוד, בשעה 240130, כן העירה על היעדר שליטה יעילה של חפ"ק האוגדה על המבצע הדו-חטיבתי בשלבי הכניסה העירה⁹⁸ מפקד האוגדה הסביר בעצמו לוועדה "לא היתה בעיה של זמן אלא לגבי חיל-האוויר אין הנחה שאנחנו הולכים כאן לטייל יש הנחה שאנחנו ניכנס בכוח אחרי אוויר, ארטילריה, אחרי שמפעילים שתי חטיבות ובצורה מסויימת זה יפול לא היה נוהל קרב אוגדתי /למתקפה/ היה - חלוקת גזרה, והתנאים המוקדמים מבחינה טקטית לקרב כזה אם יש זמן, אתה מארגן את השטח, גם תצלומים, אתה יכול לזהות אח"כ איפה זה, באיזה בית, אז יש שפה משותפת, אתה נכנס לתוכניות של החטיבות - כל זה, אם אתה הולך לכבוש עיר בנוהל-קרב ארוך זה לא התקיים ולי נראה כתנאים סבירים, לאור מה שהיה אתמול /23 אוק'/ ולאור מה שהולך בבוקר, ללכת על זה"⁹⁹

עוֹתֵק מִס'

אין איפוא ספק שמפקדת האוגדה לא ראתה את ההשתלטות על סואץ כ'מתקפה' לכיבוש עיר, ולא הפעילה נוהל-קרב אוגדתי למתקפה

- התקדמות החטיבות, לא היתה חד-זמנית או מותנית, בתכנון ובביצוע
- התיאום בין החטיבות צומצם בעיקרו להקצאת הצירים והגזרות
- לא נקבעה שעת - ש אוגדתית להתקפה
- לא תוכננה הכנה ארטילרית אוגדתית (אף לאחר ביטול ההפצצה), אלא האש נשארה לרשות ה-מס"חים (אמנם, גם עוצמת האגד היתה של שני גדודים בלבד)

למעשה לא נצטירו הפעולות משחר ה-24 אוק' למפקד האוגדה ול-מח"טים אלא כהמשך רצוף של ההתקדמות שהחלה בצהרי היום הקודם, מחניוני הלילה שאליהם הגיעו שקלו באוגדה, שהכניסה לעיר סואץ והשתלטות עליה דורשות השקעת חרמ"ש ו-חי"ר, ונדרשים רמקולים לשליטה באוכלוסיה - ואלה אומנם הוקצו בעוד לילה יתר על כן, נאמר לאוגדה שעליה לכבוש את העיר אם אינה "סטלינגרד" - משמע, אינה מהווה יעד היוני לכיבוש

ההכנות הדרושות למתקפה חפוזה על עיר - ואפילו בנוסח "כאר-שבע - 1948" או "רמאללה-1967", לרבות נתוני-המודיעין החיוניים לכך, ונוהל-הקרב ההולם מתקפה כזאת - אלה נושאים הראויים לעיון בפני עצמם, ואירועי סואץ יכולים רק להמחיש את התקלות שבהיעדר הכנות ותכנון מספיקים ¹⁰⁰

ההשתלטות על סואץ היתה רק אחת ממשימות הטיהור וההשתלטות על כל המרחב האוגדתי בעת כניסת הפסקת-האש לתוקפה במשימות אלה נכללו ההשתלטות על כל החיץ לאורך כ-15 ק"מ מצפון לעיר, בשטח המתועל והמבוזר, שבו עדיין נותר אויב רב (בעיקר באזור המכונה "המשושה"), ההשתלטות על המחנות מכברית ועד המבואות הצפוניים של העיר, גילוי צינורות מים ודלק לארמיה השלישית והפסקת הזרימה בהם נוסף על כך חויבה האוגדה בכוננות ל"מחטפים" בגדה המזרחית מול ציר הגדי (בגזרת "ליטוף"- "מינה"), אם תמצא גשר תקין, וכן היתה אמורה להשתלב בנסיון של כוח גרנית לכבוש את מעוז "בוצר"

נראה שיש צורך בעיון תורתי נוסף בסוגיות שליטה באוגדה, כאשר היא עוסקת במאמצים שונים אך חד-זמניים, כי מצבים כאלה נקרו פעמים רבות במלחמת יו"כ אשר לשליטה בחטיבות הנכנסות לסואץ, הגביל ה-חפ"ק האוגדתי את עצמו לתיאום מינימלי, כאמור, מפקד האוגדה גם לא עמד על כך ש-חי"ר יכנס ראשון, לפי התדריך שלו מהבוקר לאחר ההיתקלות של גדוד 433 ריכז ה-חפ"ק את תשומת-לבו בעיקר לנעשה בעיר, חאם את התגבור והחילוץ, ואף הצמיד את סגן מפקד האוגדה ל-מח"ט 500 מוקדם אה"צ הישליטה האוגדתית" באה אפוא לידי ביטוי בעיקר "לאחר-מעשה" ¹⁰¹

לאחר המלחמה עלה ההרהור, באיזו מידה צדק הפיקוד בהטלת המשימה, אם לא היתה חיונית. בכנס-הלקחים האוגדתי העיר מפקד האוגדה " ברגע שמנעו סיוע אויר היה מקום לשקול אם להיכנס, וייתכן שהיה צריך להבהיר לדרג המדיני, שאם לא מקבלים סיוע-אוויר, מפסיקים את ההתקפה ¹⁰³ לעומת זאת הביע משה דיין בספרו את הערכתו ש"ילו נכבשה העיר, היה הדבר מביא עמו גם את כניעתה של הארמיה השלישית, למרות התערבות האמריקנים" ¹⁰³ מכאן משתמע שבדרגי המטכ"ל והממשלה ייחסו משקל להשלמת המערכה בכיבוש סואץ מכל מקום, דיון זה חורג מן התחום המערכתי, ועובר לתחום האסטרטגיה ומדיניות-הביטחון

לקחים ראשונים

(קטעים מכנס לקחים שנערך במפקדת אוגדה 162, נובמבר 1973
בהוצאת מפג"ש תח"ש, ינואר 1974)

כללי

קטעי הכנס עובדו מפענוח של סרט רשמקול, כפי שהוכן ב-מפג"ש-תח"ש כאן ניתנו הקטעים
בעיבוד סגנוני קל, ועם הערות והשלמות, בסוגריים מרובעים המוכאוח הן מעמ' 86-98,
170-168, 172, 173, 206

שמות המשחפים, כפי שניתנו כאן (בתפקידיהם ודרגותיהם בעת הדיון)

כרן - אלוף אברהם אדן, מפקד האוגדה ומפקד גייסות-שריון

דוביק - תא"ל דב תמרי, סגן מפקד האוגדה.

קרן - אל"מ אריה קרן, מח"ט 500

נחקה - אל"מ נחן ניר, מח"ט 217

גבי - אל"מ גבי עמיר, מח"ט 460.

עמי - אי"מ עמי רדיאן, רמ"ט האוגדה, וראש מפג"ש-תח"ש ב-מפג"ש

גרניט - אל"מ חיים גרניט, מפקד אגד ארטילרי 215

כסלו - אל"מ שמואל כסלו, יועץ-אזיר באוגדה

גלעד - סא"ל גלעד אכירם, ק' אג"מ אוגדתי

זקן - סא"ל נחום זקן, מג"ד טנקים 433

ברוכי - סא"ל נחום ברוכי, מג"ד חרמ"ש 86

עמ' 86 - /מח"ט 500 סוקר לקחי החטיבה, ומגיע לדיון במלחמת תנועה, ללא ידיעות מספיקות.
לענין זה מעיר מפקד האוגדה /

כרן כשאתה במלחמת תנועה ואין לך ידיעות, ואתה לא מחליט לעצור שיתנו לך ידיעות, יש שתי
אפשרויות. האפשרות האחת, והיא שגיא, היא פשוט טכניקה של כוח-ניסוי. אתה לא יודע בדיוק
מה עומד, כן נופל - לא נופל, ואתה מנסה, אתה רואה שזה הולך יותר קשה עד שאתה אומר שצריך
לעשות "סטופ" האפשרות השניה - היא - בעוצמה, במאסה, .. /כאן מגיע הדיון למערכת סואץ/.
אם אני עוסק כעת בלקח פעולות, אני אומר האפשרות האחרת להתייחס לעיר סואץ - אני מכין
התקפה עם כמה שעות של הפצצת-אזיר. כאן לא נתנו לנו, יכול להיות שהיינו צריכים להגיד
"לא הולכים" נגיד שדבר אחד לא הולך, אז עכשיו מחכים, ואני לא יודע מה יותר טוב, לחלץ
את הפצועים באותו רחוב, באותו מקום, או לנסות לסגור את העיר כרחובות אחרים. גם זה
סיכון. אבל אילו עשינו זאת עוד פעם, היינו משתמשים גם בתוחחי 20 מ"מ ותוחחי-שדה בכיוון
ישר, בין הטנקים. ואחרי שלא הולך, פורצים במקום שני ומקום שלישי, ואז מפנים נפגעים. ...
דוביק. פה הלכנו בניגוד לתורה, למה? לא חשוב למה, זה לא משנה. כולנו היינו מעורבים
בענין הזה והלכנו בלי סיוע. אני יודע שאיש לא ייפגע, כי באמת כולנו היינו כאן, גבי הרי
הגיע עד האצטדיון, וגודוד שלו עד למקום אחר. אולי גבי יכול היה להמשיך ולסגור את העיר
דרך פורט איברהים. היה לנו כח נוסף מצפון, שהולך עד "עצה 88" וסוגר /"חרוב"/. ודק
אחי"כ אתה נכנס ככח לתוך העיר. אנחנו הלכנו בדרך אחרת, וגם בלי סיוע. אבל לבוא ולהגיד
שהתורה ללוחמה בשטח בנוי לא טובה? נדמה לי שהיא נכונה, אבל לא יישמנו אותה מכל מיני
סיבות אחד הדברים שאני רואה אותו כלקח ואני מרגיש אותו מתחילת המלחמה: חסר לנו עצמת-אש,

עוֹתָק מִס'

חיל -האוויר בגלל טילים, וארטילריה היתה מועטת.

ברן לא במקרה הזה.

דוביק אם לא במקרה הזה, במלחמה בכלל. פה אולי יכולנו להכניס אויר, אני לא זוכר כרגע למה לא הכנסנו.

נתקה כי אריה קרן אמר שזה מסוכן. לא ידענו איפה החי"ר.

דוביק חסרה לנו עצמת-אש כל המלחמה, סיוע-האוויר חסר לנו בשלבים מסויימים בגלל טילים. אגד ארטילרי לא הספיק. אנחנו צריכים באגד ארטילרי 5 גדודים, ואולי נחשוב שהלקחים של המלחמה הזו מחייבים יותר, ותחמושת שתגיע בתנאים סבירים. החזרה של שטח בנוי לא כל כך השתנתה אלא שלא ניצלנו כאן את החזרה, לדוגמא לא היה כלום מסביב לעיר.

נתקה אם לא מסביב, אז מה זה מסביב?

דוביק קודם כל היה צריך לכתור אותה. לא כיתרנו אותה.

נתקה. היא היתה מכותרת, פרט לפורט איברהים אני חושב שאסור היה להסתכן להכניס כח לפורט איברהים.

דוביק איפה שנכנס איבאן, מג"ד "חרוב"/ מכיוון "עצה 88", אילו היה שם גדוד טנקים, או גדוד טנקים מוגבר בחרמ"ש ונגמ"שים, העיר היתה מכותרת.

ברן היו לו 5 טנקים וזה היה מספיק

דוביק ברגע שבו חטיבה או חלק מחטיבה היתה בחוף העיר, עם מספר עשרות נפגעים מצד הצנחנים, עסקנו רק בדבר אחד - בחילוץ לא עסקנו בשום דבר אחר. כשהלכנו להתקפה, לא כיתרנו את העיר, מפני שלכתור את העיר זה להביא כח מתאים, ויהיה הציוות שלו אשר יהיה. מצד שני, גבי לא השלים עד האיצטדיון /כשנכנס/.

גבי האצטדיון היה מעבר לגזרה שלי /הגזרה הגיעה לראשונה עד "זר"/.

דוביק ב"עצה 88" הגענו עם "חרוב" זה שדחפנו שם כף-רגל יהודית, זה עוד לא כיתור

ברן. אני רוצה להסביר את ענין הכיתור בניגוד לבאר-שבע שהיא מודל אידאלי /ששימש

לתרגילים/ כי זו עיר שיושבת למטה ויש גבעות מלמעלה. הכיתור אולי מקבל כאן מושג רחב

יותר כיתור סואץ היה כיתור.

דוביק בגלל היט?

ברן מצד אחד היט, מצד שני עדכיה, מצד שלישי גבי, ביציאה מהעיר ב"עצה 88", סואץ היתה

מכותרת. במוכן של פרישת טנקים מסביב לעיר, כפי שעשינו בבאר-שבע, זה לא מודל לעיר

גדולה. גם כאן אפשר היה, אבל אינני יודע אם זה היה מועיל, כי בכל אופן אתה רואה שורת

בתים ולא יותר. אבל יכול להיות שזה לא היה מזיק.

דוביק איפה היתה התנגדות בעיר? ההתנגדות החזקה היתה בלב העיר. איפה ראינו בורחים?

בשוליים. ראינו בשוליים בריחה, וגם קצת התנגדות, אבל עצמת ההתנגדות היתה בפנים. לכן

לגבי הלך קל להיכנס, ולקרן היה קל בהתחלה וקשה בפנים. . .

קרן. אבל ההתנגדות היו גם במקומות אחרים. ..

דוביק. זה היה בפנים.

קרן מה זה בפנים? זה לא רחוב ראשי, איבאן כשנכנס חטף אש, וגבי /ה-חרמ"ש של 460/ מכיוון

אחר. ..

ברן. ברגע שההתנגדות לא נשכרת בגל ראשון, ולא בגל שני, ולא בגל שלישי, אז לדעתי תמיד

נהיה במצב אומלל. בחילוץ אולי זה הלקח. אז אני יכול להגיד שלעיר שצפוי מצדה התנגדות,

לא היה מספיק אויר. דרך אגב, כמה ארטילריה היתה?

גרניט. היו 2 גדודים.

עוהק מס'

ברן כמה קנים היו בסה"כ?

גרניט 20

ברן זה פחות מ-2 גדודים

גבי אבל גם נחננו לי בלילה אגד ארטיילרי, ירו 4 קנים

ברן אז יכולים להגיד כוח-ניסוי היא שיטה בקרב הנייד. אבל צריך להיות מוכנים
שאם זה לא הולך, אז יש לנו עתודות כאלה ותכניות כאלה שזה הולך כמו שאנחנו רוצים, אפילו
אם נפסיק לשעתיים את ההתקפה

קרן אנחנו עסקנו בפינוי נפגעים במקביל להמשך ההתקפה למשל, למה את נחום לא הוצאתי
מן העיר? הוא יכול היה לצאת, חברו אליו למה הוצאתי אותו רק ברבע לחושך? ניסנו כל חיום
להמשיך לחקוף עם גדוד ה-חרמ"ש, עם איבאן, רבין /מג"ד 429/ נכנס, ואיפה רבין נפגע? -
בתוך העיר וניסנו מארבעה כיוונים, בכל מקום ולא דוקא בכביש הראשי. גדוד החרמ"ש
/גדוד 86/ לא היה בכביש הראשי, הוא חטף את האש שלו בשלוש סמטאות, וחזר לאחוריו
איבאן חטף את האש מ"עצה 88" עד למרכז העיר, ובחזרה אלינו

גבי אתה צודק לגמרי, אבל הבעיה היתה עצמת-אש, המקלעים - זה לא הכלי, היה צריך לתת משח,
שהבתים יתמוטטו להם שיתחילו לברוח, זה מה שצריך היה לעשות, ולא היה לנו. ..

נתקה גבי, אתה מדבר על כירסום כשזה הולך וההתנגדות היא קלה, שיטת ה"כז" הזאת היא יוצאת
מן הכלל, ונכנסנו עם עצמת אש, יש על כל טנק מקלע ועל כל נגמ"ש 3 מקלעים (הצנחנים היו
חלשים במקלעים) השאלה היא כשיש מכת-אש כזאת, או כשהיא צפויה מראש, מה הלאה? ואז זה
כרסום

דוביק יכול להווצר רושם, אם היה פה איש שלא מכיר את הנסיבות, שהלכנו בסדר על עיר
סואץ ואני רוצה לתקן, אנחנו הלכנו באותו יום ככה גבי הלך כדי להשיג יותר שטח, נתקה
הלך למקום אחד יותר /לנקות את החייץ דרומה/ הלכנו כדי לגמור עבודה, לקראת הפסקת אש.
קרן יומיים, גם יום קודם אותו הדבר.

דוביק כלומר, העיר סואץ היתה חלק מההליכה לו היה לנו רק היעד סואץ, היינו עושים
אפילו תכנון חלקי, אפילו חפוז להתקפה על העיר סואץ הכניסה שלך, קרן, המהירות שלך,
זה שלא קיבלת סיוע, זה משום שהלכנו ככה. באופן כללי, אנחנו הלכנו על העיר כמו על "כביש"-
להשיג מהר שטח, ולסגור על קו המים לקראת הפסקת-האש. זה כבר לא נושא של לקחים. זה
נושא של החלטת פיקוד לאור נסיבות וראייה מדינית. אבל התורה לכיבוש העיר? - אני לא מוצא
בה שום צורך לשינוי כדי להשלים, לפני שהכנסתי את הטור לתוך העיר, זה היה שעה אחרי
ששצטי /גדוד 430/ תפס את המחנות גבי הגיע לאצטדיון /באותו שלב רק לנמל-הנפט/ ואני
זוכר מה הוא אמר, הוא שאל אותי אפילו ישירות, "קרן, כאן גבי, למה אתה לא נכנס. אין
כלום; רואה משאית אחת נוסעת". משהו בנוסח זה, אמרתי "עוד נחכה". ירינו קצת פה,
ירינו קצת שם, שימשי בסוף אומר לי "אין על מה לירות", הוא יורה פה לחלון, שם לבנת.
קידמתי גדוד נוסף, את רבין /גדוד 429/ שיתפוס את פאתי העיר. התחושה - שאין כלום,
ז"א שהולך טוב. מודיעין לא היה, לא ידענו אם תהיה לחימה בעיר. כשזה הולך, התורה
היא נכונה, אבל לא לסטלינגרד ולא לברלין אז באמת צריך עצמה עם מאסות אויר, ומסות
ארטיילריה ותותחים בכינון ישיר.

אני מניח שהם /הרוסים/ לא עשו זאת על כל עיר שהם עברו בדרך.

כסלוי אני רוצה להזכיר לך, לדעתי טעינו פה. תכננו 4 שעות של סיוע אויר. התיכנון
היה על 80 מטוסים ותיכננו מי הולך לכל מקום. כשבאה הפסקת האש, היה גם מזג-אויר גרוע

קרן כדי להשלים, לפני שהכנסתי את הטור לתוך העיר, זה היה שעה אחרי ששמשי /גדוד 430/ תפס את המחנות גבי הגיע לאצטדיון /באותו שלב רק לנמל-הנפט/ ואני זוכר מה הוא אמר, הוא שאל אותי אפילו ישירות, "קרן, כאן גבי, למה אתה לא נכנס. אין כלום, רואה משאית אחת נוסעת" משהו בנוסח זה, אמרתי "עוד נחכה". ירינו קצת פה, ירינו קצת שם, שימשי בסוף אומר לי "אין על מה לירות", הוא יורה פה לחלון, שם לבית קידמתי גדוד נוסף, את רבין /גדוד 429/ שיתפוס את פאתי העיר ההחושש - שאין כלום, ז"א שהולך טוב. מודיעין לא היה, לא ידענו אם תהיה לחימה בעיר כשזה הולך, התורה היא נכונה, אבל לא לסטלינגרד ולא לברלין. אז באמת צריך עצמה עם מאסות אויר, ומסות ארטילריה ותותחים בכינון ישיר.

אני מניח שהם /הרוסים/ לא עשו זאת על כל עיר שהם עברו בדרך.

כסלו אני רוצה להזכיר לך, לדעתי טעינו פה. תכננו 4 שעות של סיוע אויר. התיכנון היה על 80 מטוסים ותיכננו מי הולך לכל מקום. כשבאה חפסקת האש, היה גם מזג-אוויר גרוע

עותק מס' ..

עד 0700 - 4 מבנים בסה"כ נכנסו על העיר שאלתי למה? כיון שהם נכנסו רק לחלק המערבי של העיר מזג האוויר לא איפשר להכנס לחלק המזרחי של העיר, אבל אז התחילה הפסקת האש, ודעתך שהעיר ריקה, ואפשר להכנס בשקט. לחילוף נפגעים, אח"כ קיבלנו בחזרה את חיל-האוויר, אבל אז כבר אי אפשר היה להכנס לתוך העיר קרן רק עד פורט איברהים ועל הפינה של העיר סואץ עמי אני חולק על כמה מהדוברים אני חושב שהמבנה שלנו לא עונה על מצב כמו שארע בסואץ אנחנו נתפסים לפי דעתי לטעות חמורה, בכך שאנחנו כוללים בעצמת האש את חיל-האוויר כחלק מהמערכת לפי דעתי סיוע-אוויר היום זו פריבילגיה. יהיו יותר ויותר טילים ודבר כמו הארמיה השלישית או כמו סואץ, אלה מקרים חריגים איסמעליה מכוסה בנ"מ, דמשק היום מכוסה בנ"מ ואם באיזו סיטואציה תיפתח תעלת-סואץ, בעקבות הסדר כלשהו, גם היא תהיה מכוסה ב-נ"מ

ברן עמי, אתה לא צודק, כי אז טיהור בסיסי-הטילים זה שלב במלחמה להשגת חופש אוירי. אחרת לא היתה כיום הארמיה ה-3 מכותרת, לפני שניקינו את בסיסי-הטילים לא התקדמנו בכלל. עמי יהיו יעדים מבוצרים, שנצטרך לקחת אותם בלי חיל-אוויר בכלל. דבר שני, אני חושב שהתורה שלנו על טיהור, שהתבסס על עיקרון הכיתור, על פריצה לאורך צמתים ועל קיום רצף תנועה ואש, לא לקחה בחשבון עיר כמו סואץ, עם כמות כזו של לוחמים ועם מיעוט אוכלוסיה כבר לפני המלחמה סואץ לא היתה עיר מאוכלסת רגילה, העיר ספגה את מלחמת ההתשה והיתה מאורגנת בהתאם

ברן זה לא נכון. אם אתה שואל מהי הנחת-היסוד, אנחנו מלמדים לחימה על שטח בנוי, כגון למקרה ששתי דיביזיות והמשמר המלכותי יתלכדו ברבת-עמון להגן עליה, ולא תושבי רבת-עמון

עמי אני אומר שהתורה שלנו התבססה הרבה מאוד על מה שקרה /במלחמות 1948, 1967/ ברן הרפובליקנים נלחמו במורדים במדריד כך וכך חדשים /בשנות 1936-1939/ ובסופו של דבר לעיר הבירה או לעיר חיונית היה צריך להביא עוד גייסות להגן עליה, ולתקוף אותה. עמי לפי דעתי כיום התורה לא מתאימה לעיר שמאורגנת להגנה כמו שצריך לא יהיו רחובות פנויים, כמו שהיו לקרן בשלב ראשון, ורק תוך כדי הלחימה סתמו את הרחובות. עיר שתהיה בנויה כך, ועם אויב כזה שלא בורח - והוא לא ברח ביעדים המבוצרים ולא ברח בעיר - אויב כזה לא תכניע, אלא אם כן תשתלט על התנועה בעיר יכול להיות שניכנס הלוחך וחזור ונרביץ על הבתים ועל כל מי שמרים את הראש, והשאלה היא אם בזה העסק נגמר. צריכים להיות מוכנים ללחימה במודל כפי שנאמר כרגע, שזה שתי דיביזיות בסואץ, וצריך לפעול בשיטה דומה למה שעשו הרוסים בברלין, פגיעה בבית אחרי בית עם תותחים בכינון-ישיר, עם הרבה מאוד ארטילריה אין טעם לרוץ ולהשתלט על צומת, כי יכול להיות שנגיע לצומת, אבל יכול להיות שלא נוכל לקיים את התנועה אליה עוד פעם אני אומר שצריך לנסח את הנושא הזה מחדש, לראות צורה אחרת של הציוותים אני חושב שציוות צמוד של טנקים ונגמ"שים פותר את בעית ההגבהה, בעיקר בבתים כאלה, וזה פותר גם את בעית כח האש. ואפשר לפתוח מחסומים ובמקביל לזה להשיג חופש תנועה, כי גם לנחום /גדוד 433/, כאשר הפסיק לנוע, סתמו את הדרכים. הוא נשאר עומד, וזה היה הרגע הקריטי בשבילו.

דובר /לא ידוע/ ואיבאן לא ספג אבידות, ברגע שהוא הצליח לנוע.

קרן אתה טועה בעובדות, איבאן חטף 20 או 18 נפגעים בכניסה לעיר, והוא בא בכיוון אחר לגמרי בפעם שניה, כשהוא נכנס אישית עם זחל"מ אחד שנחתה לו ושבעה או ששה נגמ"שים

עותק מס' . .

שלי /של הפלס"ר/ להוציא נפגעים, הם יצאו עם עוד 2 או 3 נפגעים הכניסה של איבאן לעיר היתה עם טנקים ונגמ"שים, אך הטנקים תעו
ברן זה אצלנו ברמת-אימון נמוכה בתורה לא דיברו על תנועה בלי טנקי דחפור, וחבלנים וכיוצא בזה, בתורה כתוב איך לפנות מחסומים, איך לעקוף רחובות אחרים, ולא בנו על כך שהרחובות יהיו פנויים לתנועה. אבל עיר שהיא די-איראלית נגד שריון, אפשר להגן עליה, וכמו שהחקפה נשכרת על שטח מבוצר כך יכולה גם להישבר על עיר אז אפשר להגיד או לוקחים את העיר הזאת בתנופה, או לוקחים אותה בלחימה מבית לבית או מרובע לרובע או תוקפים קטעים מסויימים בכינון ישיר, עם תותחים 20 מ"מ ועם תוספת סיוע אוויר. זה לא אומר שזה נכון לגבי כל העיר, תמיד יכולות להיות פריצות, ואח"כ נביא תותחים ונדפוק אותם בכינון ישיר ולשם נרכז טנקים בחיפוי ישיר, ולשם נוריד צנחנים רגלית שיטפסו על בתי-חקומות. זה מופיע אצלנו בתורה כביעור קיני התנגדות. זה מתאים לשכונה, אבל בכיבוש עיר, לא הולכים מבית לבית, לדעתי - גם כשהיא סטלינגרדיה.
עמי אם נסתכל שוב על התורה שלנו, אפשר להגיד שהיא לא צופה את המקרים האלה, וכמה שעסקנו בעונת האחרונה, בנושא החרמ"ש, חרמ"ש וטנקים, אין עדין חמר מגובש ממש, אלא יש יותר תורה שבעל-פה מאשר תורה-בכתב

ברן אין שום דבר בע"פ, מה שהיה בע"פ - כתבנו
עמי חמר מסודר, מעבר למערכים שיצאו וספר "לוחמת שריון" - אין היום היו דברים ארעיים, ולפי דעתי המודל לא בנוי עד הסוף כתוצאה ממלחמת ששת הימים, נראה היה שכיבוש עיר יהיה בפריצה מהירה, כעצם ההופעה של השריון בתוך העיר בשיטה של ירי פראי - להוריד את הראש לכל מי שישנו שם המלחמה הזאת הוכיחה שהחיר"ר חזר, עד שממש גמרת אותו, הוא לא נשבר, גם לא כיעדים חמבוצרים הוא מתנהג אחרת ויש לו בטחון בגלל אמצעי הנ"ט שלו בקרבות אחרים, קח את אכו-עגילה לדוגמא, עלית עליה ב-56 /כמבצע סיני/, הם נשברו בטווחי מגע

ברן לגבי האוייב, אחד הדברים החשובים הוא בלי כל ספק ההתנגדות של החיר"ר, שלא מיהר להישבר אני עוד לא משוכנע שהוא נשבר בכלל לדוגמא, מה שקרה ב-22 לחדש במחנות, בשטחים מבוצרים, ומה שקרה ב-23 לחדש אגב, כשמדברים על שטחים מוגנים ומבוצרים, כל "פרח" /סוללת טילים/ הוא מבוצר

קרן ב-22 לחדש, כשירדנו למטה /מרכסי ג'ניפה/ גבי ואני, ואני לא יודע מה היה בגזרת נתקה, היעד שלנו היה מבוצר, עם טנקים חפורים, אבל זה התחיל להתגלגל, התחלנו לרוץ כששברנו אותם, ולא /הסתערנו/ עליהם

ברן הבעיה האם שכרנו אותם והם התחילו לנטוש?

קרן הם נשברו ב-22 לחדש, כשירדנו מג'בל ג'ניפה

עמי וגם בהכרעה, אז הם נשברו בהתקפות .

דוביק בששת הימים המצרים לא יצאו לתקוף אני לא יודע מה היה קורה אם המצרים היו פותחים במלחמת ששת הימים, אולי היו לקחים אחרים

קרן אני מדבר עליהם בהגנה, לא בהחקפה.

ברן הם נלחמו הפעם יותר טוב ממלחמת ששת הימים, כין היתר בגלל שהם פתרו בעיות.

נתקה: לדעתי, אבחנו לא יכולים להפיק לקחים מהקרב על סואץ, כי לדעתי עשינו שם הרבה מאוד שגיאות. הכל הלך חפוז, אבל לכבוש עיר זה לא דבר חפוז. ואני עד עכשיו לא מכין שמעתי על נחום זקן /גדוד 433/, אבל יש עוד 2 גדודי טנקים כחטיבה, מדוע לא הלכו לפחות

עוֹתֵק מִס' . .

על 2 צירים כשמדברים על עצמת אש וטנקים שלנו, גם כשנוסעים בארגזי אש אפשר היה לעבור ואפילו לסגור מדפים כמו שהם, בלי חריצים, ולרוץ קדימה, ואני מציע פחות נגמ"שים בעיר, כי אפשר להשחיל על כל בגמ"ש רימונים ולהרוג את החברה בנגמ"שים הפתוחים, ודוקא טנקים שנכנסים פנימה, עושים כמה סיבובים כפי שלמדנו, ונכנסים אפילו לחוך הבתים. מה זה ציר סתום? אפשר לקחת טנק ולעבור אני מוכן לקחת טנק ולעבור דרך כל בית קרן לך הנסה את זה, אלו בתים של 10 קומות.

נתקה לא כל הבתים, אבל היו שם גם חושות. לדעתי, כפי שלימדנו, יש ללכת על הצירים, עם כוחות מוקטנים (מחלקה עם נגמ"שים), להגיע בקו אחד במקביל /אל פאת השטח הבנוי/ ולפרוץ פנימה, אפילו כשלא קיבלנו את חיל האויר, והיה הולך הרבה יותר טוב. אני לא מביין למה רק נחוס זקן נכנס, ומה עשו שאר הגדודים.

קרן אגיד לך. התחיל שימשי /גדוד 430/ ולא נחוס זקן. הוא תפס את אזור המחנות בלחימה, ובאזור המחנות ייצב קו מול העיר וחיפה על הכניסה של נחוס. נחוס היה צריך להכנס לעיר רבין /גדוד 429/ כבר קיבל פקודה ועמד מוכן להכנס לפורט איברהים כשנכנס נחוס, הכוונה היתה לעבור מהר ואחרי הצנחנים תופסים את הנקודות בחי"ר, עולים על גגות הבתים ומנקים איפה שצריך, ואז רבין יעבור לפורט איברהים

נתקה מה עשו 2 הגדודים האחרים/לאחר הפריצה?/

קרן הכנסתי אחרי זה את רבין, הוא נכנס, חטף מכת אש נוראית, הטנק שלו מיד נפגע, וחוא נפגע כל הכנסה של רק"מ לתוך העיר גרה מכת אש משוגעת.

נתקה גם לרבין נדלקו טנקים באותו רגע?

קרן כן נדלק הטנק שלו נכנסנו לעיר במקומות שונים, גם גדוד החרמ"ש/86/ וגם איבאן. מכל מקום שנכנסו, ולאו דוקא בכביש הראשי, חטפו מכת-אש עם הרכה נפגעים. מהגגות, מכל מרפסת, מכל חלון נלחמו, ובסמטאות היו נ"טים

גלעד אני חושב שהתורה נכונה, אבל כשאתה קובע תורה, אתה י"א וותן רצפטים לכל מצב נתון גם כשמדברים על יעד מבוצר, אם אני זוכר נכון, הפיתרון העדיף הכתוב בתורה, היא שאם אתה יכול ומסוגל, אתה עושה זאת תחילה בטנקים, ולאחר מכן - כניסה ממוכנת ומטהרת אבל בתורה כתוב שאתה יכול לעשות את זה גם בסדר הפוך, אם התנאים מתייכים /ביעד מבוצר/. אותו הדבר בשטח בנוי כתוב במערכים שחור על גבי לבן שאתה נכנס עם ה"בז" בשלב ראשון, אתה נכנס עם טנקים שיוורים לשני הצדדים, ולאחר מכן בא שלב שני, בא החי"ר ומטהר, כשהשיוון משתלט על השטחים החיוניים

עמי אתה כבר לא זוכר את התורה

גלעד אני זוכר את המערכים

עמי אילו מערכים?

גלעד מערכי שיעור של שטח בנוי, שהוציא תח"ש לפני שעמי הגיע, ושימש ראש מפג"ש-תח"ש/. מופיע באימון-מחלקה ומופיע באימון-פלוגה במערכי שיעור היה כתוב באיזה שיטה אתה נוקט, כשאתה נתקע ולא מצליח לעשות "בז" כאן צריך לבוא האלמנט ההנדסי, או חי"ר שמפנה את המחסומים, והטנקים מסוגלים להמשיך מה שהיה חסר לנו, זה עוצמת-אש זה נכון ליעד מבוצר וזה נכון בשטח הבנוי, אנחנו לא מותנים בכלל בסיוע-אויר, מה שחסר לנו בעיקר זה ארטילריה, ארטילריה שישנה לנו היא סה"כ ארטילריה עלובה מבחינת האמצעים ומבחינת כמות קנים, כשאתה רוצה לתת אש בכמות רצינית כדי לפתח מיתקפה בתורה כתוב שאתה תופס את פאתי העיר, וזה נעשה אתה מוריד עצמת אש במקביל, וזה לא נעשה (ובמידה שזה נעשה,

עוחק מס' ..

חכמות זעירה, ללא משמעות) נחום ניסה לעשות "בז", אבל הוא עשה את זה על ציר אחד, לא ניצל את הכיוון השני, ויתכן והיו סיבות העיקרון של "בז", הוא שאתה מגיע ממקום אחד, ומתפנה ממקום אחר לדוגמא, אם היינו מתכננים שהוא יוצא דרך "פולחן". על הנגמ"שים צריך להיות כח הנדסי שיוכל לסייע בעת הצורך לא כיתרנו את העיר מבחינת המשמעות האמיחית

עמי זה היה כיתור מלא של העיר

גלעד זה לא היה כיתור בפעולה, אלא כיתור במקומות שעמדת התורה נכונה והויכוח הוא על מונחים. יש לי עוד הערה אחת בנושא של טיהור בתים אני לא חושב שאפשר ללכת עם הכוחות שלנו על טיהור בתים. כשאתה הולך לטהר בית עם 10 קומות, אתה לא יכול להכניס 5 או 10 חיילים. צריך לשמור על כל מדרגה, וצריך להכנס לכל החדרים. לכך אין העצמה, אנחנו צריכים ללכת על צמתות ועל יעדים חיוניים, לתפוס יעדי מפתח ולאחר מכן לצפות שהעיר תתמוטט או לא תתמוטט, וכשאנו ממשיכים בארטילריה ובאוויר, נקודה נוספת תוך כדי הפריצה צריך להמשיך להוריד אש באותם המקומות שעליהם אתה לא נע. זה נעשה אבל כטיפה בתוך ים. טיפה של ארטילריה בתוך עיר כזו

ברן יש ללמוד לקח, שברגע שמנעו סיוע-אוויר, היה מקום לשקול אם להיכנס או לא להיכנס. יכול להיות שהיה צריך להבהיר לדרג המדיני, שאם לא מקבלים סיוע אוויר, מפסיקים את ההתקפה אך אז היתה לנו תחושה שזה יכול ללכת גם ככה.

גלעד לדעתי שקלנו מה ששקלנו בלחץ לוח זמנים מה שלא בא לידי ביטוי זה (א) עצמת האש (ב) לדעתי לא הפעלנו את התורה

עמי אבל התורה נכתבה לארטילריה של צה"ל, לא לארטילריה של הסובייטים

גלעד לא משנה, גם כשאתה מדבר על כיתור, זה לא היה כיתור עיר

עמי אז צריך לתקן את התורה

ברן כן, אבל התורה הזאת של ה"בזים" לא עומדת היום במבחן בעיר עם בתים של 10 קומות.

גבי אני חושב שהיינו בהשראת בתים של 2-3 קומות. אבל כאן /בסואץ/ אפשר לעבור 20

"בזים" והם ממשיכים לירות מלמעלה, אתה לא פוגע בהם

ברן אבל ה"בזים" שוכרים את כוח האויב, אם הם חוטפים ארטילריה זה לא שובר אותם, אבל כשהולך פעם אחת "בז", ואח"כ "בז" שני, ושלישי בגלל הקומות והגובה, בסופו של דבר ישכרו אותם ה"בזים" - פירושם סיבוכים דרך מסלול קבוע

נתקה אני חושב שצריך לנוע במדפים סגורים

קרן אבל אז אתה לא יורה.

ברן אז לא נהרגים כל המפקדים בתורה מחלקים גזרות האש בין צידי הרחוב לאנשים. לפי דעתי זה בכלל לא רע בשביל החחלה אתה מדבר על מדפים סגורים, זה הצעה שלאחר מעשה, ואני

לא אומר שזה לא יפעל ה"בז" מבוסס על מהירות /ולא על ירי המקלעים/ אתה לא עומד הרבה זמן במקום ויוצא עם פחות נפגעים, ויותר לאויב, צריך להביא תותחים ולירות בכינון ישיר.

את ה"בז" השני צריך לעשות במקום אחר. חסרו כמה מקומות שבהם ירימו דגלים לכניס ואותם יקחו קודם צריך להכנס ביותר מקומות, ויותר כוונים דוקא העובדה שרוב הגדוד של זקן

/433/ הגיע ממקום א' למקום ב', מראה ששיטת ה"בזים" היא נכונה כשאני מסכם את הלקחים,

צריך לעשות את זה עם מדפים סגורים, לדעתי

דובר אתה יודע כמה כלים נפגעו מנ"מ ו-אר פי ג'??

עותק מס'

ברן הנגמ"ש צריך להגן על הטנק

דובר ל-נגמ"ש יש הגנה של /ייצור/ אש בניגוד לטנק, שיורה בו מקלע אחד למעשה, לנגמ"שים יש 3 מקלעים, ועוד רוכים אוטומטיים, שהם יעילים כמו הרוכים האוטומטיים של האויב

דובר ובשביל מה להכניס טנקים לעיר?

ברן זאת שאלה בכוון הנכון אחרי ששאלתי את עצמי, האם לעשות את זה רק עם נגמ"שים או ב-נגמ"שים וטנקים, לדעתי טנק פלוס נגמ"ש, בסדר - טנק נגמ"ש בשביל מה יורים עם התותחים? זה יותר הלם-יותר הגנה מאשר הנגמ"ש אם נפגעים ב"בז", יכול לחלץ בנגמ"ש, אני חושב שצריך לשפר את החריוץ צריך ליצור מצב, שמאפשר לירות פחות טוב, אבל אפשר לירות גם מהמקלע השני /של הנהג/ ואז קובעים חלק הנה וחלק הנה את הבחיים הגבוהים יותר מקצים לנגמ"שים ה"בז", לדעתי הוכח שהוא יכול ללכת, וכדי להשלים את המלאכה - נוכל לעשות עוד 2-3 "בזים", ויכול להיות שבכך היינו מספיקים נוסף לכך, להביא תותחים לכינון ישיר, ולמה לא להביא את ה-20 מ"מ - יש להם השפעה שטנית לפאתי העיר - 20 מ"מ, שיורים כשיטתיות, במובן מסויים. חודרים את כל הקירות יותר טוב מתותחים ויש לו /לזחל"מ נ"מ/ 2 מקלעים שיורים צורות ארוכים ולגובה אני מדבר על פאתי העיר, ועל שלב ראשון בכניסה עמ' 168 /לאחר סקירות ה-מח"טים, הוזמנו כמה מג"דים להציג לקחים/

זקן בנושא השטח הבנוי, כהקדמה אספר על התורה כפי שהיא לאחרונה /בנסיון המעשי שלי/ וכפי שנתקלתי בה בשנת 60, כשהייתי עוד נהג טנק היה לי מדריך נהיגה בשם אבי, בעצם נתקו זוכר אותו, קטן כזה, היינו עושים אימון שטח בנוי בניצנים אני זוכר את ההצגה עד היום, שלהכנס לתוך צריך כזה /מבנה בריטי של מלחמת העולם השנייה, מבלוקים/ ולצאת מצד שני, זו היתה הרגמה משכנעת מה זה שטח בנוי בשביל טנקים אמר לי "בוא, אני אהיה הנהג, אתה עלה לתא המפקד, אני אדגים לכת" נכנסו דרך הצריף הזה, יצאנו מהצד השני כשכל הגג על הטנק מחריץ בגגון ראיתי שהוא כבר יצא, והתחיל לצעוק עלי מכחוץ איך אני לא מרים את הבית הזה ויוצא יצאנו ואמרו שטח בנוי - זהו זה צריך לנסוע בלי להתחשב זה פחות או יותר מה שקרה בסואץ

מבחינת השטח הבנוי - כפי שהתורה מורה כיום אני אגע בעיקרי דברים, בלי לפרט, אבל כללית זה אומר להיכנס לרחוב ראשי, לעשות את ההמולה ע"י נסיעה וירי, אם צריך - פעם, אם צריך פעמיים, ואח"כ יבוא שלב איטי יותר מתוכנן יותר, של טיהור והשחלטות על קיני התנגדות אבל התורה, אף כי הדרכת אותה, למעשה לא נפרטה אף פעם לכסף קטן. ולא תורגמה מעשית מה זאת אומרת ברור השלב הראשון של נסיעה בתוך העיר, ואם צריך - ירי, ברור כשמש לכולם, וזה מה שנעשה. אבל אח"כ מי יבוא? איך יבוא? מה זה לטהר? האם מישחו בכלל התאמן לקראת זה - האם מישחו יודע מה זה לטהר בית 6 קומות, ואם כן, איזה בית יטהר? באיזה עדיפות יטהר? כל הדברים האלה, לדעתי, נשארו ללא מענה מכל מקום, אני לא חושב כצה"ל שישנו כוח כלשהו, לא רק שריון (ודאי לא שריון), אבל גם לא צנחנים, גם לא חרמ"ש שמסוגלים היום לטהר בצורה לא מאולתרת אלא בצורה מתוכננת, ידועה, שתורגלה מראש, בית של 6 קומות; ואם כן, באיזו עדיפות. אז שמעתי מנחום מג"ד החרמ"ש /86/ שטיהרו את בית המלון וצחקו פה על המיטות לי זה לא עזר במאומה ונדמה לי שבית המלון הזה היה בין גודר 100 וביני. ז"א, זה היה צריך להקל עלי. אז יכול להיות שטוב לטהר בית מלון, אבל אני לא יודע איך נקבע סדר העדיפות פה

עוֹתֵק מִס' .

לדעתי לא יתכן לגשת לעיר כמו או יעדים אחרים אפילו שזה באפיינו, כאנשי צה"ל, לרוץ לפעמים כשהאויב מתחיל להישבר, ולהרוויח מהירות, ולפעמים אנחנו עובדים על חשבון בטחון לגבי שטח בנוי כל הכלל הזה לא יכול לתפוס כי אני לא חושב שאפשר לגשת לשטח בנוי מכלי לתכנן את העסק הזה לפרטי פרטים והדוגמא הטובה ביותר היא פעולת החילוץ של הצנחנים אח"כ אני כשהייתי עוד בפנים, התחלתי לרחם עליהם למעשה הם התחילו את העסק אחרינו, אבל פעולת החילוץ שנמשכה עד לפנות בוקר, לדעתי נבעה רק מסיבה אחת (ואולי עוד סיבות-משנה), והיא חוסר ידיעה מה קורה בעיר, איפה הם נמצאים, חוסר לימוד, חוסר אמצעים מתאימים - הן מבחינת פוטוסטטים, תצ"אים וכו' בעסק הזה שלב תכנון הוא שלב הכרחי, שלא כמו ביעדים האחרים ביעדי האחרים אתה פתוח, פרוץ, רואה, ויש מה שנקרא מודיעין קרבי. אתה נתקל, מגשש, רואה שהעסק רציני, עוד יש לך מפלט, עוד יש לך אפשרות של המתנה עד להגעת כוחות נוספים, ניתוק-מגע, כל מה שאנחנו יודעים בתחום הזה אבל במקרה כזה /בעיר/, זה לקפוץ לבור מבלי לדעת מה עומקו מבלי לבדוק את העסק אי אפשר ללכת על עיר אחרי שלב התכנון והלימוד, והחזקת מפות ו-תצ"אים בידי הלוחמים, יבואו אויריה וארטילריה צריך לשכנע את אנשי העיר שבא כח לכאן, ואח"כ לעבור לשלב של לחימה פסיכולוגית אני לא חושב שצריך ללכת לכבוש עיר מבלי לקרוא קודם להיכנע האפשרות בהחלט סכירה, אם חעשה פעולת אויר טובה על מרכזים אני מניח שאם נלמד העסק, גם יודעים איפה המפקדות יושבות, ואיפה כל אלה שצריכים להחליט על הכניעה, וירגישו לא נוח כבר בשל הזה (ארטילריה, אויר, כל מה שאפשר לירות מרחוק) אח"כ לקרוא להם, אם זה באמצעות טלפונים, או רמקולים, ולגשש רק אחרי זה להיכנס לעיר, אני גם לא חושב שטנקים צריכים להובי אם היו עושים עבודה טובה לפני כן, מבחינת אויר וזה, המצב לא היה כזה

מכל מקום לגבי הכניסה, נשאלת השאלה, והרבה שאלו אותי, וגם הורי חללים שם, שהגיעו באופן פרטי, האם לא היר יותר טוב לתת לצנחנים לעשות את העבודה הזאת של טנקים אני אומר בפרוש, והרבה שעות חשבתי על זה שום תחליף לגדוד טנקים כפי שהיה בנוי אצלי לא היה טוב יותר לעיר זו - לא יכול להיות תחליף יותר טוב סדר הפעולות כפי שנעשו - לדעתי לא היה תקין אבל להכניס גדוד צנחנים לרחוב כזה - אף אחד מהם לא היה נשאר חי באחריות מלאה אלא אם כן היו אומרים - נכניס גדוד צנחנים או חטיבת צנחנים והם יעשו פעולת טיהור זה היה לוקח להם - שנה, חודשיים, בסוף היו כובשים את העיר אבל בודאי לא בתנאים שהיו אז - בשביל לרוץ ולגמור את העסק מהר, בואו לא נשכח רגע מה היו התנאים אז הייתי מכניס חי"ר וחרמ"ש, רכוב או לא, במשולב, וטנקים צמודים אליהם, לפעולת הגישוש, לפחות בשלב הראשון של הלחימה כמו שאנחנו מגששים ביעד רגיל-הולך קל - קצר יותר, הולך לאט - מפצחים, ואח"כ עושים את זה בצורה יותר זהירה אותו דבר כאן, אם הולך רחוב אחד, וכבר נאחזת בעיר, אתה כבר עולה על מבנים גבוהים ותצפיות, וכבר יש לך שבויים ואינפורמציה פנימית מתוך העיר - העסק אחר לגמרי, אז אולי אפשר לרוץ אבל ודאי לגבי השלב הראשון, שצריך לעבוד לאט ובזהירות, ופה תבוא פעולת הרגלים והחרמ"ש, צמוד איתם טנקים בשביל לתת מענה, אם יש קיני התנגדות, כאשר כל העסק הזה צמוד האחד לשני, רצוף, בלי שכוחות מתנתקים והולכים לאיבוד בתוך עיר כזו, כפי שקרה הורגש לדעתי חוסר בחי"ר לכל האורך טכניקת העבודה שלהם אחרי שתנוחת הטכניקה וכדאי שתורד בסיכום תמציתי כל שהוא אל היחידות, עליה לתאר איך הם עובדים בדיוק בהתאם לזה יש גם לתכנן את הרגובות. תחום שני - כמענה לזה, הוא הגברת תצפיות והבטחות אגף ע"י כוחות המתאימים לכך. בתחום הזה אני שוב

עותק מס'

פעם חוזר, ג'יפים של חטיבה 500 עשו עבודה נפלאה. האינפורמציה שהייתי מקבל מהם הייתה חוסכת לי הרבה טירחה בתחום הזה ולא רק בתחום השקט הנפשי. אני יודע שהאגף הזה שקט ולא הייתי חושש ממנו בתחום הזה. ולא פעם הוא הצביע לי על מקורות כאלה ואני הקדמתי אותם, ולא הם אותי. בשביל נגמ"שים כבר, מבחינת תפעול העסק, אני חושב שזה קל הם ביצעו את העבודה הזו בטיפוס על דיונות, מקומות שהיו נוחים להם לשבת, ומנענו את העסק.

לדעתי מבחינת דגשים באימון, אני לא יודע כמה ניתקל בשטח בנוי בעתיד, מכל מקום מאז שנות הששים המוקדמות עד לפני חצי שנה, כשהחלנו לעלות על זה במא"ח 500, נושא שטח בנוי כמעט לא נשמע /בשריון/, גם לא ביחידות מילואים, שהן עיקר כוחו של צה"ל. יש לתת את הדגש על זה לא רק בתחום שת"פ טנקים-חי"ר, טנקים נגמ"שים, אלא גם בחי"ר עצמם. לדעתי הם חסרים אימון בתחום הזה. אף אחד לא לומד באמת לטהר רחוב כמו שצריך, ובודאי לא לכבוש עיר כמו שצריך. אני שמעתי רשע של 10 שעות בערך של אנשי חי"ר, איך הם הלכו לאיבוד ברחוב, איך התפרקו לקבוצות קטנות. אני חושב שאם היו מאומנים בזה, התגובות צריכות היו להיות יותר טובות.

עמ' 172 - ברוכי אני חושב, כי ממה שהיה אי אפשר להפיק לקחים איך לעשות, כי בסה"כ נעשו שם מההתחלה עד הסוף דברים לא כ"כ תורתיים. באשר ל-חרמ"ש, כמו בגדודי - הזחל"מים היום, בתקן עם מקלע אחד, זה בטח לא כלי לוחם, ובשביל כלי שנושא לוחמים - צריך לעשות מהחיילים האלה לוחמים שמסוגלים להלחם. אני יודע את התשובות, ואני יודע שבזמן המוקצב ובסוג האנשים, קשה לעשות מהם חי"ר, אבל את הדגש באימונים, בודאי שצריך לשים באימוני חי"ר, כי לוחמי חי"ר יכולים להלחם על זחל"מים, אבל חיילים שכל חייהם נלחמו על זחל"מים, פוחדים לרדת מהזחל"מים. בכל פעם שהיה צריך לרדת לפעול ברגל, המבנה האירגוני השתבש, ואנשים פחדו. מרגישים את עצמם הרבה יותר בטוחים בזחל"מ הזה. ולגבי הזחל"מ - אני חושב שהמקום שלו הוא על עמודים ליד בית השריון, אבל כל עוד הוא נוסע, האנשים שכתוכו הם אנשי חי"ר.

עמ' 206 /בדברי הסיכום של מפקד האוגדה, עמד על מערכת סואץ/. מערכה מסובכת וקשה זאת אינה סותרת את תוכן המערכים אשר לימדנו ושיננו לפני המלחמה. יש לזכור כי מערכי לחימה בשטח בנוי אינם ממחישים את הסכנות הצפויות, הקשיים והתקלות שישנם ושהיו אינם מוכיחים כי אין המערכים נכונים. נראה לי שגם היום היינו נוהגים באותה שיטה, אולי עם שכלולים. היינו פורצים בשריון עם יותר נגמ"שים (במעורב עם טנקים) עם ארטילריה בכינון ישיר, עם 20 מ"מ, ועם הכנה אווירית מסיבית של 4-5 שעות, ואז גם עיר כמו סואץ הייתה נופלת בידינו. תכנון הפריצה לעיר מבוצרת מצריך השארת מספר אלטרנטיבות ולא להסתפק בכיוון אחד. צריך היה לתכנן גם על גישה מכיוון היס. כלומר, יש לערוך תכנון מדוקדק, עם מספר אפשרויות, תוך חיפוש האגף הרך של היעד והחדרת מספר שדרות משוריינות במקביל לתוך העיר למיטוט האויב ואז הסיכוי גדול בהרבה.

ה ע ר ו ת

1. לוח חסדאי ל-22 אוק', שעות 0500, 0700, 0800, 1200 האפשרות להניע את חט' 217 בציר 'סרג' לעבר סואץ נדונה שוב בשעה 21310, ואז הכריעו מפקד האוגדה ו-מח"ט 217 סופית, שהחטיבה תנוע מזרחה בציר 'עשור' (162-מה"ד, ה-5, 22 אוק', עמ' 2, השוח דו"ח אדן, עמ' 62).
- 2 דברי מפקד אוג' 162 (דו"ח אדן, עמ' 62) כבר בשעה 0925 דיוח מח"ט 500 שהחלה בריחה, והמפקד הורה לו ללחוץ חזיתית (162-מה"ד, שם, עמ' 1)
3. דו"ח אדן עמ' 63, כנס מג"דים באוגדה 162 ב-18 נוב' 73, מפג"ש-תח"ש (להלן - כנס 162), עמ' 56-57. לדברי ה-מג"ד, היה יום 22 אוק' 'היום המוצלח ביותר' לגדוד, והלילה - "השחור ביותר" אף כי אבדו 9 טנקים, היו האבדות באדם קלות 2 הרוגים, 7 פצועים
4. כד"ר 5, עמ' 35, דו"ח צות תחקיר מיוחד - הקרב על העיר סואץ, בראשות אלוף (מיל') אלעד פלד (להלן דוח"ח אלעד), עמ' 3
- 5 כד"ר 5, עמ' 51 ('חסדאי הגיע אלי עם אוטובוסים ומשאיות') עמ' 60 (חסדאי " מהחניון נעתי על גבי משאיות"), עמ' 62 (המפה שלי נשארה במשאית), דו"ח אלעד, עמ' 3 (3 "ליילנדים ו-2 משאיות"), עמ' 14 ("אז אני הייתי עם 3 ליילנדים ו-2 זחל"מים) המקור האחרון נראה כקובע
- 6 כנס 162, עמ' 31 ואילך - גירסת ה-מג"ד וחילופי דברים עם מח"ט 217 על נסיבות הפעלתו
7. בעיות החבירה והאיגוד של כוחות חי"ר ו-חש"נ, ודרכי השילוב של טנקים, חרמ"ש ו-חי"ר בביעור שטחים בנויים וסגורים חורגות מסקירה זאת הנושאים נדונו בכנס מפקדים לאחר המלחמה, ובכלל זה - בכנס מקצח"ר, בהשתתפות אלוף אדן
8. דו"ח אדן, עמ' 65, לוח חסדאי, שעה 231300, (בתחילה נקבע שאוגדה 252 תגיע ל-"מרפק 86 ממערב ל-"מחת")
9. חצב מד-423/6 מ-2 יולי 1974 (הקרב על העיר סואץ, מיומנו של מפקד דיב' 19), עמ' 3-4, חצב מד-530/7 מ-7 אבג' 74 (מפקד דיב' 19, לוא יוסף עפיפי, מגלה פרטים חדשים על מלחמת אוקטובר 1973), עמ' 15
10. חמ"ל דרום, שעות 1830, 1855, דו"ח אדן, עמ' 65, 162-מה"ד, ה-5, 23 אוק', עמ' 3.
11. סקירת דרום, עמ' 93, מוד-דרום, עמ' 64-65 (22 אוק'), 67 (23 אוק')
12. 162-מה"ד, ה-5, 23 אוק', עמ' 2-3 מצפ"ע, עמ' 136-137
13. 162-מה"ד, ה-5, 24 אוק', עמ' 1 ("בעיר גדוד ממוכן, 2 גדודי קומנדו"). לעומת ההודעה מהפיקוד, התרשמו במפקדת האוגדה שהיו בעיר 2 גדודי קומנדו וגדוד ממוכן אחד. התרשמות זאת עדיין מוצאת ביטוי במפות דו"ח אדן, עמ' 66 (מראה 2 גדודי קומנדו) ועמ' 71 (מראה 4 גדודים גדוד קומנדו בעיר וגדוד קומנדו בפורט אברהים, ו-2 גדולים ממוכנים). בגוף ה-דו"ח נזכרים לעתים 2 גדודי קומנדו (מהם אחד בפורט אברהים), ולעיתים אחד בלבד. (שם, עמ' 67, 69)
14. לקט ענף 6 מספר 1554 משעה 261200 כנס-162, עמ' 107.
15. חצב 423 (ראה הע' 9), עמ' 4, חצב 530, עמ' 16
16. לקט ענף 6 מס' 1546 מ-240400 לחמת שטח בנוי, מה"ד-תו"ל נוב' 75 (להלן - לש"ב), עמ' 14-15 ומסמכי של ל שם, עמ' 98 וכו'
17. דו"ח אלעד, עמ' 6 (בספרור - עמודים רצוף לתיק) על נתוני מודיעין ל-לש"ב - ראה גם חוב' לש"ב, עמ' 20.

עוהק מס' .

18. 162-מה"ד, ה-5, 23 אוק', עמ' 3, 24 אוק' עמ' 1, דו"ח אדן, עמ' 66 (מפת המהלכים, 23 אוק') ידיעות על הגשר ב"ליטוף" והוראות בנדון - ראה גם לוח חסדאי, שעה 1700 ("תפיסת הגשר ע"י כרן חשובה מאד בעיני ה-רמטכ"ל")
- 19 מצבת הטנקים ב-חט' 500 - כ-60, לפי דו"ח אלעד, עמ' 45 (לעומת טיוטת דו"ח אדן, טבלה בעמ' 46, המדברת על 50 טנקים) מצבת חט' 460 - 45 טנקי "מגח" ו-16 טנקי "שוט" (טיוטת דו"ח אדן, טבלה בעמ' 46)
- 20 כד"ר 5, עמ' 52
- 21 שם, עמ' 36
- 22 מחברת אורן 1, עמ' 26 (שעה 240520), רשת"כריש", שעה 240655,
- 23 לוח חסדאי, שעה 231700; יומן דרום ל-23 אוק' שעה 1830, 1832.
- 24 שם, שעה 240440 (ושם בטעות "פולחן 73", צ"ל "פולחן 83"). פקודה זאת ניתנה בעקבות הוראה של ה-רמטכ"ל משעה 232130 (מצפ"ע, עמ' 139)
- 25 דו"ח אלעד, לוי"ז מצורף (להלן - לוי"ז אלעד), שעה 232300
26. לוח חסדאי, שעה 240100 יש הבדל בין נוסח זה, לפי עדותם של בן-ארי ואדן (דו"ח אלעד, עמ' 86, כד"ר 5, עמ' 57) ובין הנוסח המובא ביומן דרום, ומועתק בלוי"ז אלעד, לשעה 240130
- "משימות למחר - לכבוש את סואץ העיר, אם אין שם התגוננות עזה מדי, בזמנך החופשי עד הצהריים", וכן (בשינויי סגנון קלים) "לשפר את העמדות בחיץ מ"מינה" דרומה, לנסות לאכן ולפוצץ את צינורות המים לדיביזיות שב-גדמ"ז"
- בדומה לך, אומר ק' אג"מ פיקודי ל-ק' אג"מ אוגדתי בשעה 0330 "כוננות לכיבוש סואץ בתנאי שהעיר לא מבוצרת"
- 27 בעקבות בקשת אלוף אדן, כיקש תא"ל בן-ארי ממודיעין-הפיקוד מידע על האוכלוסיה האזרחית בסואץ, והורה "להעביר כל חומר לברן בהקדם על העיר סואץ" (יומן חמ"ל, שעה 240145). המידע שנמסר "לפי הידיעות שאינן מאושרות ישנם 2 גדודים וגדוד קומנדו". תגובת ק' ה-אג"מ "יודע" (יומן דרום, שעה 240550), וראה הערה 13 לעיל
- 28 לוח חסדאי ל-24 אוק' שעות 0400, 0500 ("ח"א יפעל עד 0700"), 0700, יומן חמ"ל, שעה 0707 (עודד לאריק)
- 29 לאחר המלחמה אמר אלוף הפיקוד שלא החליט על "כיבוש העיר", אלא על כיתור ושליטה פיסית על הצירים "פולחן" ו"עצה", ומפרש את הוראת תא"ל בן-ארי ודבריו של אל"מ מסר כאילו עיקרם מכוון ל"טיהור לעומת כיבוש"
- 30 עדיין אין לנו מידע מתי ואיך ניתן אישור ה-מטכ"ל להשתלטות על העיר סואץ לפי סקירת מצפ"ע הדגישו ה-רמטכ"ל, אישית, וה-מצפ"ע את המגמות לכתר את העיר, למנוע הספקת מים לארמיה ה-3 דרך הים, ולפעול עוד בליל 23-24 נגד הארמיה ה-3 ב-גדמ"ז, אם יימצאו דוברות (לאחר שהוברר כי אין גשר) אין בסקירת מצפ"ע ידיעות על פעולות ה-רמטכ"ל בלילה זה, וייתכן שאישר את הפעולה בע"פ ב-חמ"ל דרום, אלא שלא נשמר רישום על כך (הלילה אינו נסקר ביומן רל"ש דרום). (סקירת מצפ"ע, עמ' 130-141). מכל מקום, שר הביטחון ידע על כך לפני הביצוע מועד ביקורו באוגדה - לפי מחברת אורן 1, עמ' 26 - היה סמוך לשעה 0600, (לעומת לוי"ז אלעד), שר-הביטחון עמד בקשר טלפוני עם גנרל סילסוואו בשעה 240420, וקיבל את הגנרל בלשכתו בשעה 0700 (משה דיין, אבני דרך, עמ' 242)
- מתוכן הפגישה - מח' אורן 1 עמ' 126 (השוה דו"ח אלעד, דברי אלוף אדן, עמ' 54 ודברי אלוף גובן, עמ' 81), על ההפצצה והפסקתה - כד"ר 5, עמ' 22 (לעומת זאת, לפי מצפ"ע, עמ' 141, כיצע ח"א 80 גיחות עד שעה 0658, וכמסתבר - בגזרות אחרות)
- 31 לפי המערכה על העיר סואץ, ניתוח אירוע, עמ' 1-2.

ס ו ד י

38-

35-

עוֹתָק מִס'.

- 32 מחברת אורן 1, עמ' 26, לו"ז אלעד ל-24 אוק' שעות 0500, 0520, 0520, רשת "כריש", שעה 0535,
- 33 מחברת אורן 1, עמ' 113 (ראיון עם מפקד האגד), תיק 520/6/1 - סיכום א"א 215, עמ' 14
- 34 162-מה"ד, ה-5, 24 אוק', עמ' 2 חש"נ-162, עמ' 41
- 35 דו"ח אלעי, עמ' 11-12, 36, 38, 162-מה"ד, שם, עמ' 2-3, כנס 162, עמ' 69 השלמות-מה-מח"ט
- 36 רשת "אדיריט", שעה 0844 (תיאום הפלס"ר וגדוד 430), 0833 0849 (חוראות לגדוד 564), רשת "כיס", שעה 0840 (דו"ח לאוגדה, שלא.מחכים לצנחנים)
- 37 דו"ח אלעד, עמ' 37-38 כד"ר 5, עמ' 53-54 (מיקום גדוד 430 - לפי מח' אורן 1, עמ' 80) (קטעים מהפקודה - ביומן רשת "אדיריט", שעות 0849, 0901, 0903).
- 38 רשת "כיס", שעות 0830, 0912, חש"נ 162, עמ' 41-41, השלמות - מן המח"ט (לפי מוד' דרום עמ' 69, נלכדו כ-40 קצינים ו-400 חוגרים במפקדה הימית המצרית כסואן על ציר "פולחן", אך הידיעה מוטעית, ומתיחסת לעדביה)
- 39 רשת "אדיריט", שעה 0937 (הזמן מוטעה, השוה "כריש", שעה 0912), כד"ר-5, עמ' 54, 162-מה"ד, שם עמ' 2
- 40 רשת "כיס", שעות 0952-0937 אלוף אדן "אולי זרזתי אותו, אך לא לחצתי עליו" (דו"ח אלעד, עמ' 55, השוה ספ"כ, עמ' 60)
- 41 רשת "כיס", שעה 0937 דיווח של מח"ט 460 על משאיות וחיילים באזור "סרג 96", אשור מ-מח"ט 500 להעסיקם באש, ולהלן דו"ח מח"ט 500 לאוגדה - לפיו "עיגול" (גדוד 564) בצומת "סרג-מרפק" עם הכלים המצחיקים (ה' טופזים") מציע שיחכה שם בינתיים לא ידוע. "ובשעה 0943 "עיגול נמצא בסרג 88, מחזיק אותו שינקה את החלק האחורי של 89"
- 42 רשת "כיס", שעה 0952 דיווח ה-מח"ט למפקד האוגדה סדר הכניסה והחיפוי, ולהלן רודיו מיקד האוגדה ל-מח"ט "תגיד לגבי לתת לך חיפוי, אפילו אם היא ריקה, ותפרוץ קדימה" (הקלטת הרשת, להשלמת היומן) לכך הגיב ה-מח"ט "אם כך, אולי אכניס את האדומים" (עד צומת הארבעים), ומפקד האוגדה הציע לקדם עד החוף, כדי שימשיכו לפורט אברהים
- 43 ברשת "כיס" דיווח המח"ט (שעה 1006) "מכניס את האדומים עכשיו" לא הספקתי לעשות אתו (כמסתבר - לתאם את כניסתו, כפי ששקל כ-0952), היו בעיות " הסיכום של ההקלטה בדבר מקום הצנחנים בכניסה העירה מתבסס על דברי המח"ט סמוך לסוף המלחמה - בשיחה (מח' אורן 1, עמ' 55), בכנס מג"דים של האוגדה (כנס 162, מ' 69, השוה מח' אורן 4, עמ' 18), ובוועדת אלעד (עמ' 12, 38), והשוה גם דברי ה-מח"ט בכד"ר-5, עמ' 53 בשיחה עם ה-מח"ט במרס 1977 הסביר את שיקוליו בהמשך הבוקר בשלושה מועדים כשנתן ל-מג"ד 564 את פקודת ההתראה, בעת כיבוש המחנות, ולקראת הכניסה העירה
- 44 הפרטים סעונים בדיקה
- א מג"ד 433 אמר שמצבת הטנקים בגדוד בכניסה העירה היתה 23 (כנס 162, עמ' 59), אח"כ תיקן ל-19 (דו"ח אלעד, עמ' 47) ובהרצאה ב-פוי"מ דיבר על 20 (הרצאה ב-אוג' 75, עמ' 12) נראה שהגיע לפאתי העיר עם 23 טנקים, אך שניים הושארו מאחור בגלל תקלות טכניות (אביעזר גולן, 'הקרב האחרון', ידיעות אחרונות, 14 ספט' 75, להלן - גולן, עמ' 8)
- ב 8 טנקים מובילים, ומיקום ה-מג"ד - לפי כנס 162, עמ' 60, דו"ח אלעד, עמ' 48, גולן - כנ"ל
- ג בעדותו בוועדת אלעד לא הזכיר ה-מג"ד את כח-הטנקים שסגר את השרדה

עותק מס'

- 45 כד"ר-5 עמ' 53-55, דו"ח אלעד, עמ' 12-13, 38
- 46 דו"ח אלעד, עמ' 48
- 47 לפי מחברת אורן 4, עמ' 19 (הנוסח "עובד" לנוסח "צריך לעבור במהירות ולשטוף", בדו"ח כנס 162, עמ' 59)
- 48 הוזכרו שעות שונות לכניסה העירה, בין 0900 ו-0945 (כד"ר 5, ע' 54, דו"ח אלעד, ע' 37), מהשואת הזמנים כרשתות "כיס" ו"אדירים" עולה שגדוד 433 נכנס לערך בשעה 1015 (לפי רשת "כיס" דיווח ה-מח"ט בשעה 1006 שגדוד 433 נע בדרך ל"סרג 91"; לפי רשת "אדירים", עבר ה-מג"ד ליד מג"ד 430 בשעה 2029-ומכאן המובאה בטקסט)
- 49 כד"ר 5, עמ' 54
- 50 כנס 162, עמ' 60, דו"ח אלעד, עמ' 49
- 51 דברי ה-מח"ט כד"ר 5, עמ' 54 "באותה דקה נפגעו לי חמשה מ"פים שהיו בחוץ" - דברי ה-מג"ד (דו"ח אלעד, עמ' 49) מס' ההרוגים - שם (לעומת הדברים בכנס 162, עמ' 61 11 הרוגים, כ-40 פצועים).
- 52 אביעזר גולן, הקרב האחרון, ידיעות אחרונות 14 ספט' 75, עמ' 8-9
- 53 כד"ר-5, עמ' 55
- 54 רשת "אדירים", שעה 1059, דו"ח אלעד, עמ' 64-69. בנין המשטרה סומן ב-ג"צ 104538 בפוטוסט (שבתיק 1-460), במחקר הוברר המקום הנכון (המערכה על סואץ, ניתוח אירוע עמ' 8)
- 55 כד"ר-5, עמ' 55, דברי סא"ל חסדאי - שב-עמ' 61-62, מיקום כוחות ה-חי"ר - שם, עמ' 56
- 56 דברי המפקד - דו"ח אלעד, עמ' 70 הועדה מתחה ביקורת על הנסיגה הבלתי מסודרת - שם, עמ' 3 אולס ה-מח"ט וסגן מפקד האוגדה ציינו לשבח את פעולת החילוץ של היחידה אחח"צ (כד"ר 5, עמ' 59, כנס 162, עמ' 75)
- 57 רשת "כיס", שעה 1056
- 58 כד"ר-5, עמ' 56
- 59 לוח חסדאי, שעה 241000 (אין רישום מקביל ביומן דרום)
- 60 שם, שעות 1100, 1200
- 61 חש"נ-162 עמ' 40.
- 62 כד"ר 5, עמ' 57.
- 63 שם, עמ' 57-58, אלוף הפיקוד מודיע ל-רמטכ"ל בשעה 1244, שיפסיק, אבל לא מסכה מדינית, אך מוכרחים לגמור באזור "סרג", בשעה 1250 מורה לאוגדה 162 "לא הולכים לפורט אברהים, תודיע כאשר תגיע לקצה העיר" (חמ"ל דרום) על ההערכות האופטימיות במפקדת הפיקוד ראה עדות גונן בדו"ח אלעד, עמ' 81
- 64 לו"ז אלעד, שעה 1245
- 65 שם, שעות 1230, 1400, מח' אורן, 1, עמ' 84
- 66 חש"נ-162, עמ' 41, 162-מה"ד, ה-5, 24 אוק', עמ' 2, 4 סרן סוקניק עוטר באות העוז על פעולותיו במלחמה, לרבות סואץ.
- 67 כד"ר-5, עמ' 58 פוטוסט סואץ.
- 68 הפוטוסט הנ"ל
- 69 162 - מה"ד, שם (הע' 59), עמ' 4 גרסאות ה-מג"דים בחחקירים הובאו בדו"ח אלעד לדעת הועדה, "ביכר בכירור שה-מג"ד לא רצה להכניס את הגדוד ללחימה" (שם, עמ' 4), והיא המליצה לחקור בנפרד את התנהגות הגדוד (שם, עמ' 8) מספר הנפגעים בסריקת הטיהור - לפי כנס 162, עמ' 65
- 70 לו"ז אלעד אישור סגן מפקד האוגדה לנסיגה - רשת כיס, שעה 1620 עיטור העוז הוענק לסא"ל נחום זקן, טור' מכסים כהן, סמ"ר צבי צור, עיטור המופת - לסגן חיים גרובר, רס"נ מנשה גולדבלט, סמ"ר יוסף אלטמן, סרן יורם סלע - ס ו ד י -

ס ו ד י

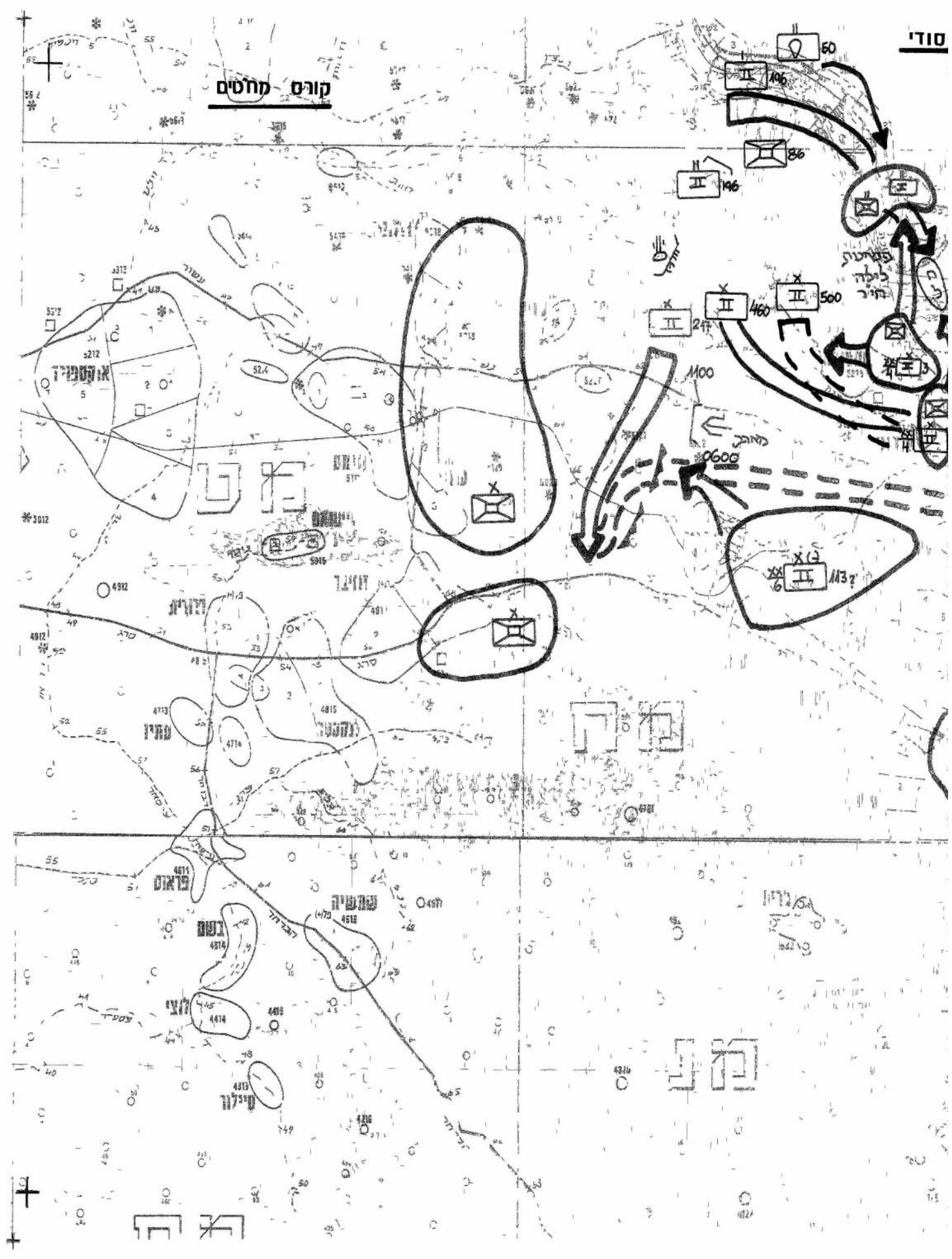
-40-
-37-

עוֹתָק מִס' ..

- 71 לסגן גדעון מנחם מה-פלס"ר ניתן עיטור המופט על פעולתו בחילוץ זה.
- 72 דו"ח אלעד, עמ' 39-40 הועדה מתחה ביקורת על מיעוט הפעילות המאורגנת בשעות 1000-1230 (שם, עמ' 4)
- 73 על המעבר מ-חטיבה 217 - ראה כנס 162, עמ' 33-34. לויז אלעד, שעה 1400
- 74 כנס 162, עמ' 68-70 (הדברים בעמ' 69-70 הם של מג"ד 484, ולא של נחום, כנאמר שם. השווה רישום במחברת אורן 4, עמ' 21), דו"ח אלעד, עמ' 24, כד"ר 5, עמ' 58-59, 56-66. השלמות - מן ה-מח"ט
- 75 כד"ר 5, עמ' 59, לויז אלעד
- 76 כד"ר 5, עמ' 95, דו"ח אלעד, עמ' 82, כנס 162, עמ' 75 (וראה הערה 56 לעיל)
- 77 כד"ר 5, עמ' 63-64, דו"ח אלעד, עמ' 27-42, לויז אלעד
- 78 יומן דרום, שעות 0211, 0345, תיאור מצב הגדוד ויציאתו - כד"ר 5, עמ' עמ' 59-60; דו"ח אלעד, עמ' 92-30, 68-69 סרן ד"ר גבריאל כנען ו-סמ"ר אורי להב עוטר באות העוז, סרן יוסף בקמן, סרן דוד עמית ו-רב"ט כן-ציון וורקר - באות המופת
- 79 162 - מה"ד, ו-1 עמ' 1 כד"ר 5, עמ' 36-37
- 80 א. מקורו: יל נפגעים
- (1 דו"ח אלעד, עמ' 8
- (2 להערכת מח"ט 500 - כ-40 נפגעים בנסיונות חילוץ, ו-33 נעדרים בעיר (כנס 162, עמ' 70, 73)
- (3 ה-מח"ט העריך את סה"כ הנפגעים ב-130, למעט גדוד 86 (שם, עמ' 63)
- ב ציונים לפעולה הרפואית
- (1 ב-חט' 500 כד"ר 5, עמ' 58, מחברת אורן 1, עמ' 83, 117
- (2 ב-גדוד 564 - סרן ד"ר גבי כנען זכה לעיטור העוז על פעולתו.
- 81 היו 2 גרסאות על מספר הטנקים התחלתי של גדוד 433 (וראה הע' 44 לעיל) בכנס 162, עמ' 73, אמר ה-מח"ט שנשארו בעיר 4 טנקים, אבל העירו, שהטנקים הפגועים הוצאו, ונותר בעיר י"ק הטנק ה"אבוד" אבל יש עדויות על שני טנקים בוערים, ונראה שאלה לא פונו. כן ניטש טנק פגוע של גדוד 429 (תיק חטיבה 500, עדות סא"ל י' רבין, עמ' 9)
- 82 ספ"כ עמ' 60
- 83 דו"ח אלעד עמ' 45
- 84 חוברת ה'פ/3-1 - לחימת שריון, ינואר 1956, עמ' 28
- ~~85 הודעה 162, פנס לקחים, בנובמבר 1973 (למ"ד 162, לקח 5), עמ' 80~~
- ~~86 דו"ח אלעד עמ' 7, התקפת התותחנים והחטיבה 77, עמ' 7, 52-53, ד"ר 5, עמ' 64-65~~
- 87 דו"ח אלעד, עמ' 7, 52-53, ד"ר 5, עמ' 64-65
- 88 מח' אורן 1, עמ' 126 (שיחה ב-8 נוב' 73) השוה כנס 162, עמ' 12
- "התקפה זו לא היתה מוצלחת מבחינתנו"
- 89 דו"ח אלעד, עמ' 89 (בעיבוד סגנוני קל)
- 90 שם שם
- 91 ספ"כ עמ' 60, השוה לוח חסדאי ל-24 אוק', שעות 0500, 0700
- 92 162 - לקחים, עמ' 96, השוה ספ"כ, עמ' 60
- 93 יומן חמ"ל דרום, שעה 240737
- 94 ראה דברי מפקד האוגדה בספ"כ, עמ' 60, כד"ר 5, מ' 22, ובמיוחד בדו"ח אלעד, עמ' 45-55.
- 57, השוה מח"ט 500 - בדברים שהובאו בגוף הפרק
- 95 רשת כיס, שעה 0937 (לקבל מגבי חיפוי, אפילו אם העיר ריקה), מחב' אורן 4, עמ' 18
- הרושם של המח"ט שהכל שקט, כד"ר 5, עמ' 54 "התחושה שלי היתה כי ריק" (ה-מח"ט)

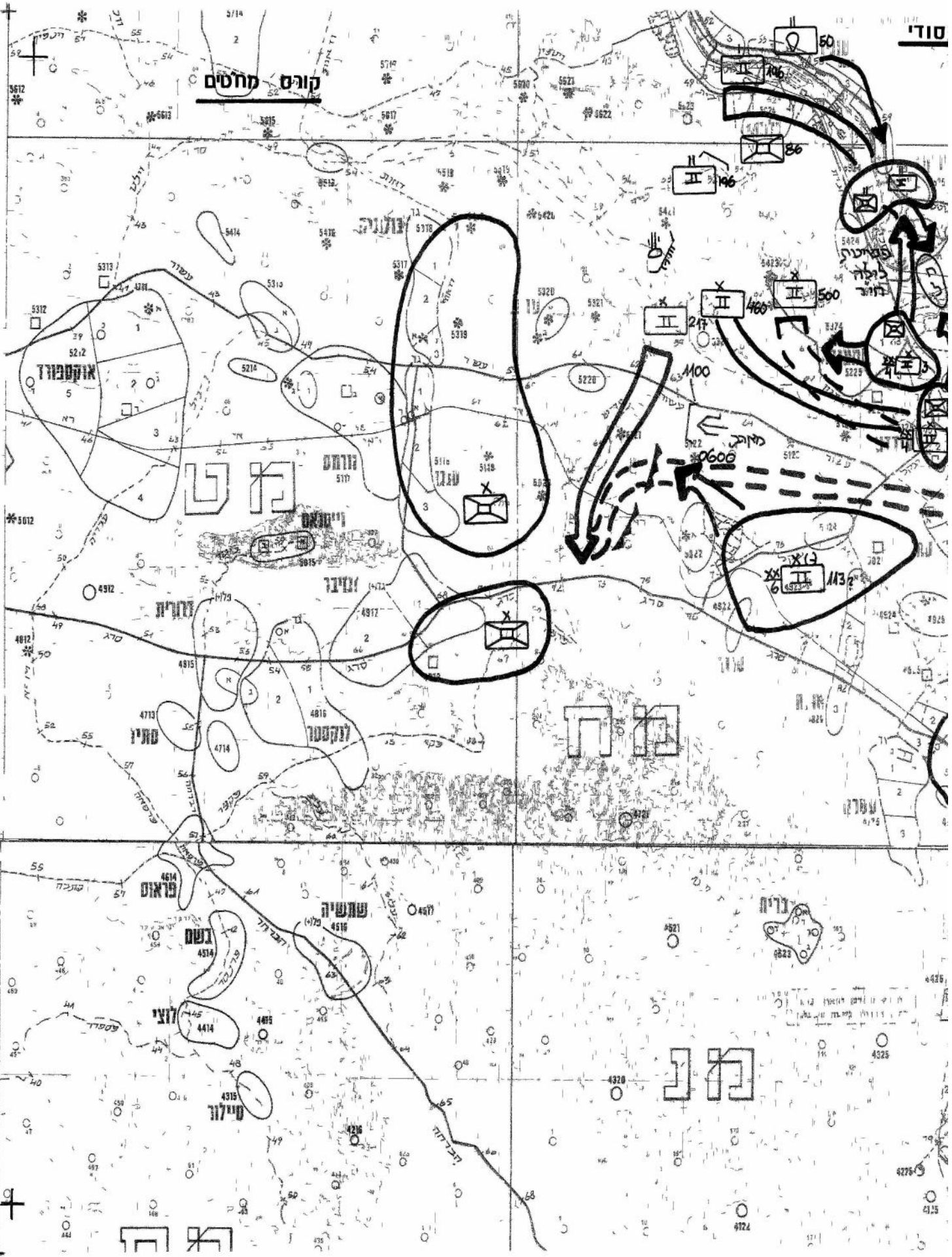
- 96 162 - לקחים, עמ' 170
- 97 אימון כיתת חרמ"ש ע"ג ~~מלדלס~~ מפג"ש תח"ש (הדורת דצמ' 74) עמ' 181 רק בלחימה רכובה
 על היעד יפעל כל חייל בנשקו (שם, עמ' 339), משמע - לאחר איכון האויב והשוה הוראות
 אימון 776. מפק' קחצ"ר, עמ' 81, 98, (והוראות אימון 19-76 עמ' 149 וק מפעילי
 נשק ימצאו מחוץ לתא-הלחימה, יתרחמחילים ימצאו בתוך הנגמ"שים על מנת להימנע מפגיעות
 צלפים)
- 98 שם, עמ' 7, השוה עדות אלוף גונן - שם, עמ' 81
- 99, דו"ח אלעד, עמ' 57
- 100 על בעיות קשר ושליטה, תכנון וארגון התחזוקה - ראה חוב' לש"ב, עמ' 10, 25.
- 101 וראה דברי אלוף אדן, ב-כד"ר 5, עמ' 70.
102. 162 - לקחים, עמ' 96
- 103 משה דיין, אבני דרך, עמ' 685.
104. 162-מה"ד, ג 5, 15 אוק', עמ' 2
105. חצב 530 (הע' לעיל), עמ' 4, 7
- 106 לחימת שריון (הע' לעיל), עמ' 285 (תפיסת הפאה - ע"י פריצה בחזית צרה, שם, עמ' 287).
- 107 חוב' לש"ב, עמ' 26

קוויס מחטים

קוּבֵס מַחֲסִים

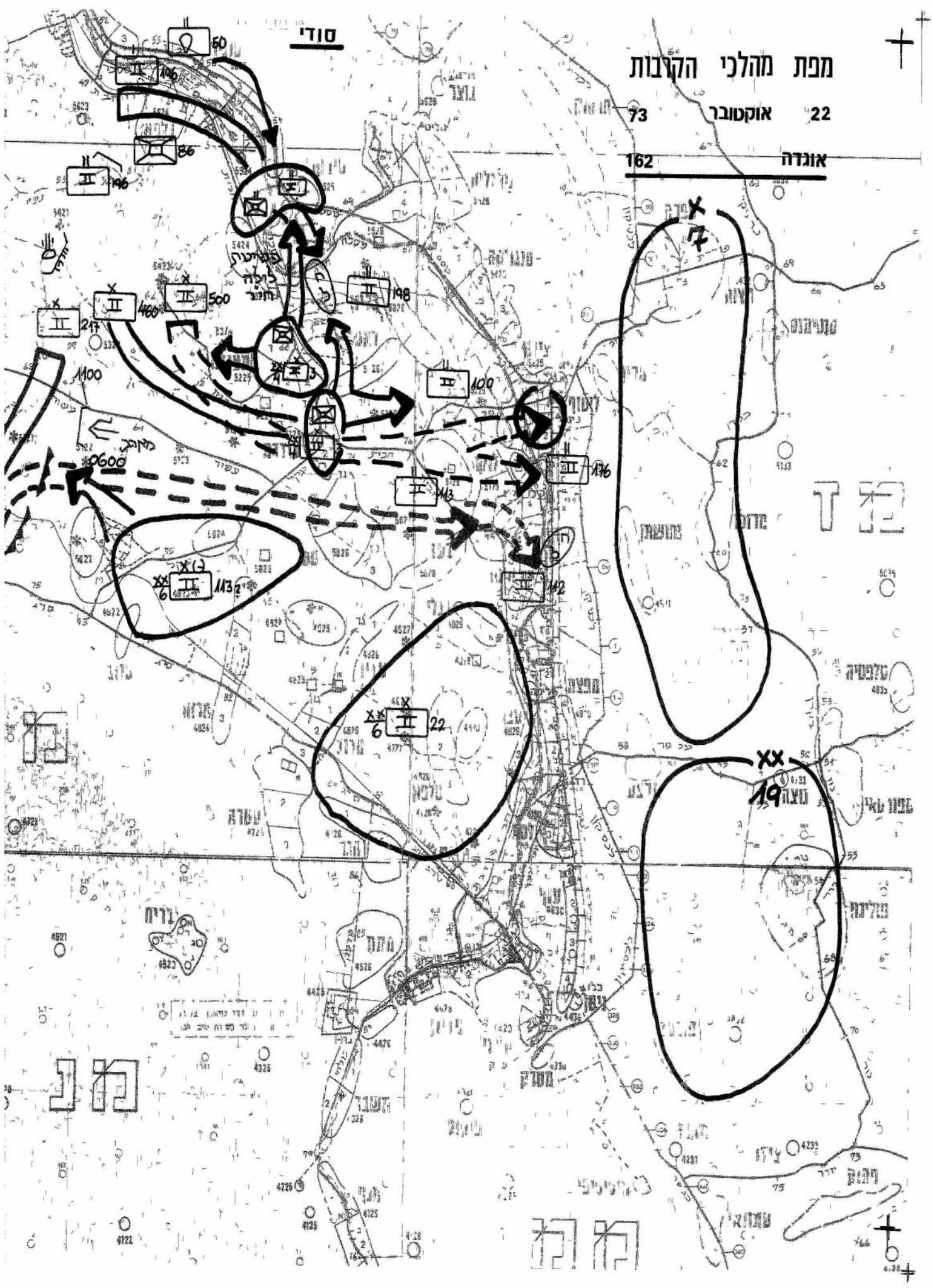

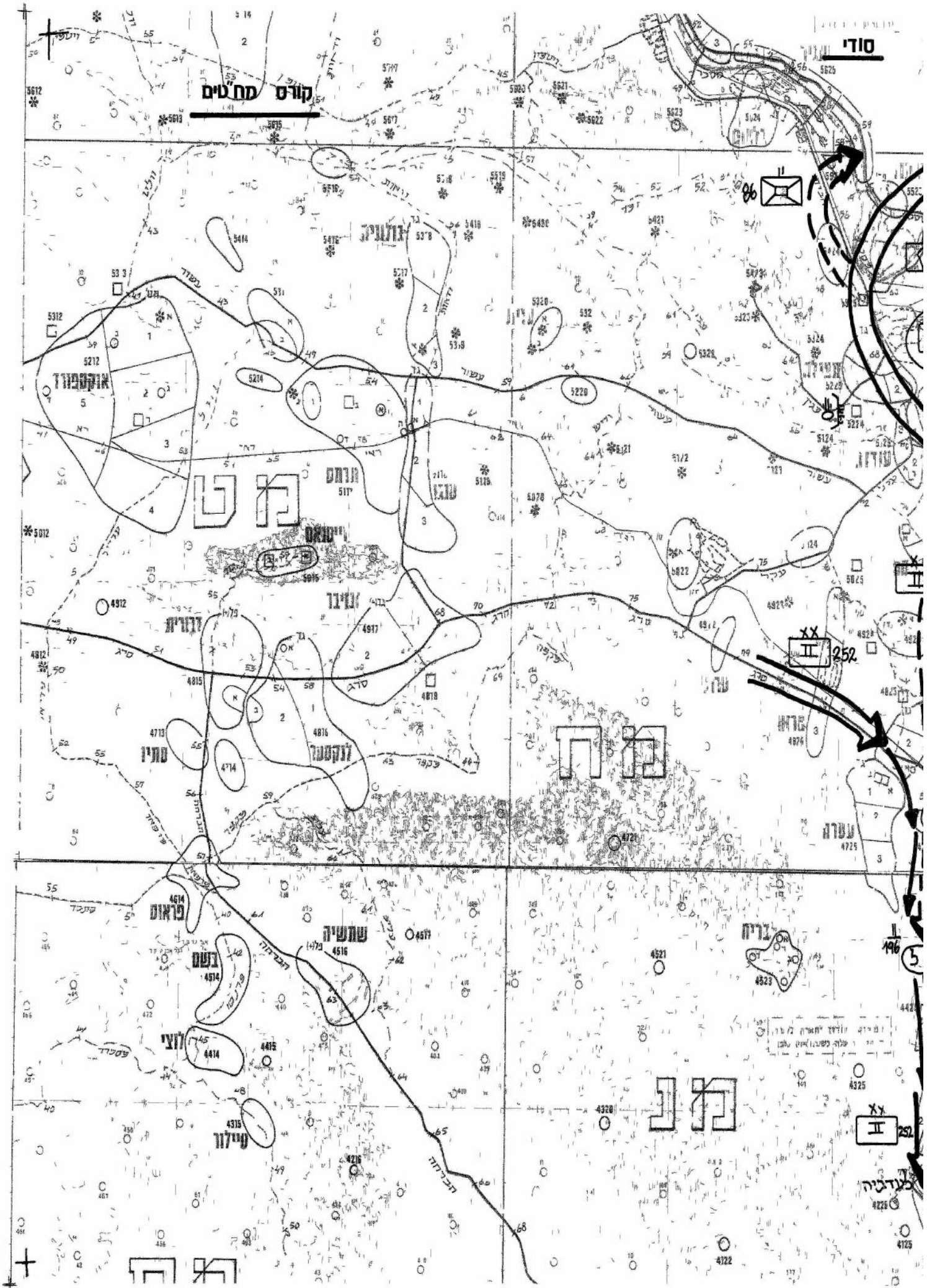
מפת מהלכי הקרבות

אוקטובר 22

אונדה 162

סודי

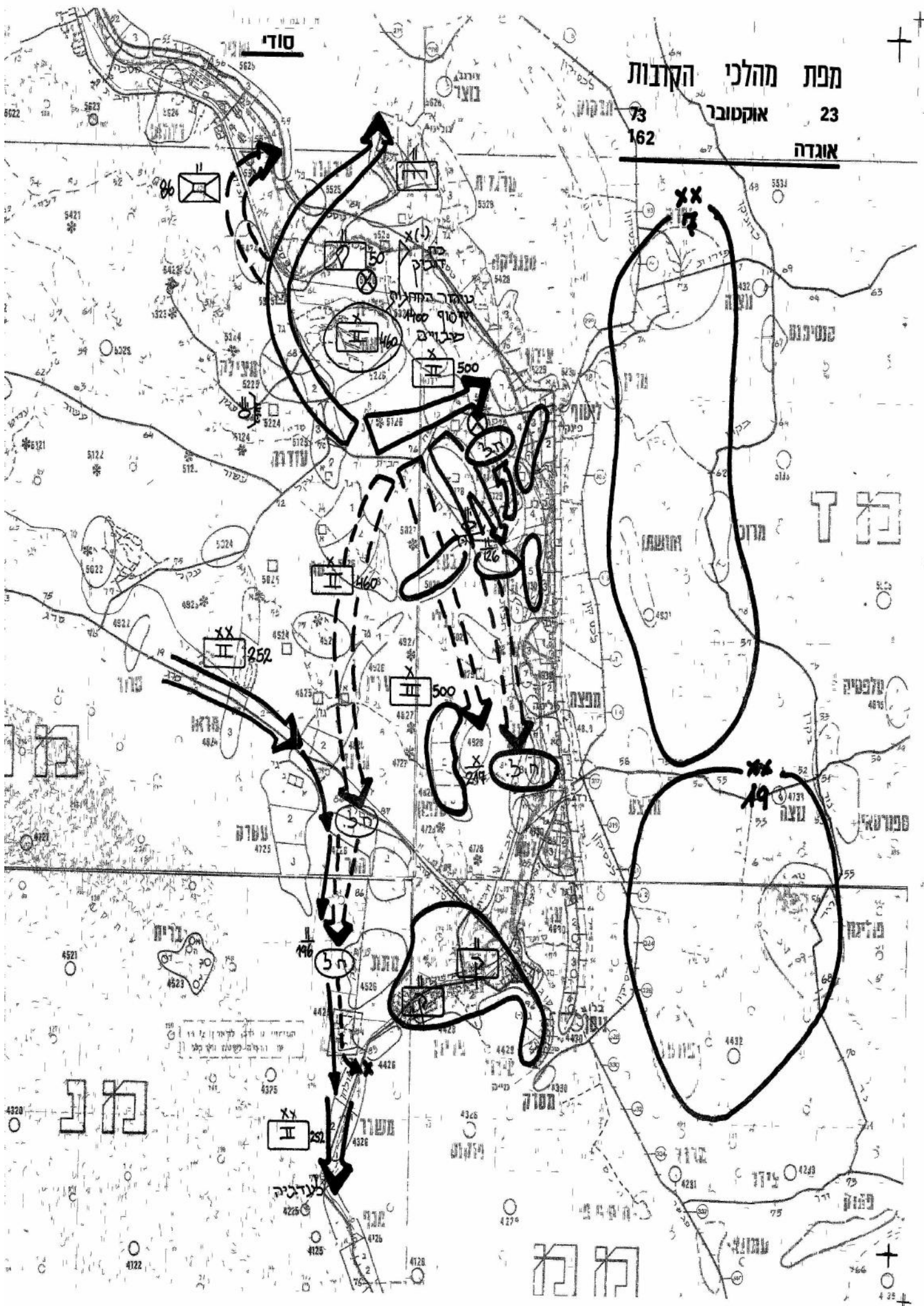
מפת מהלכי הקטובות

אוקטובר 23

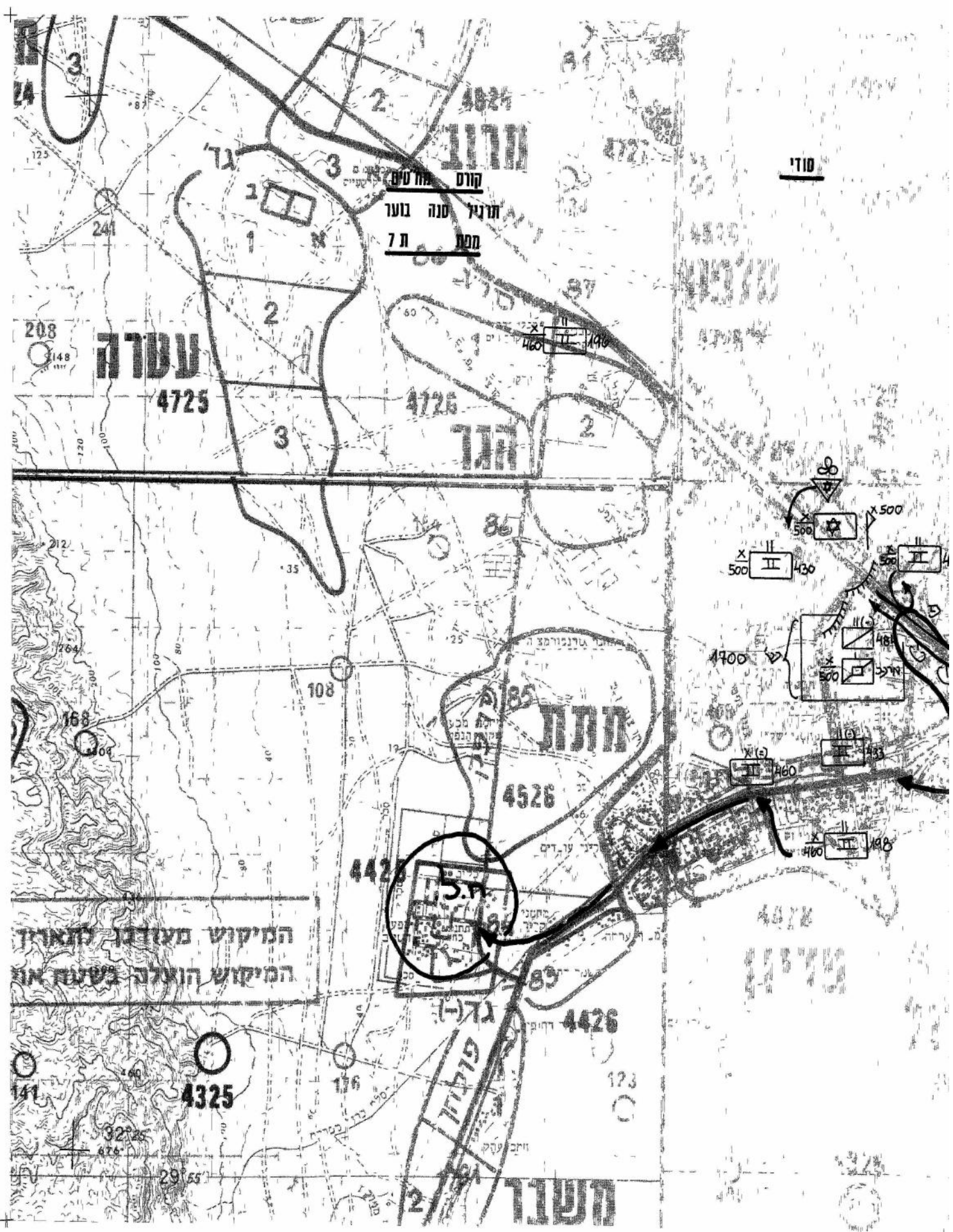
אוגדה

73
162

סודי

סודי

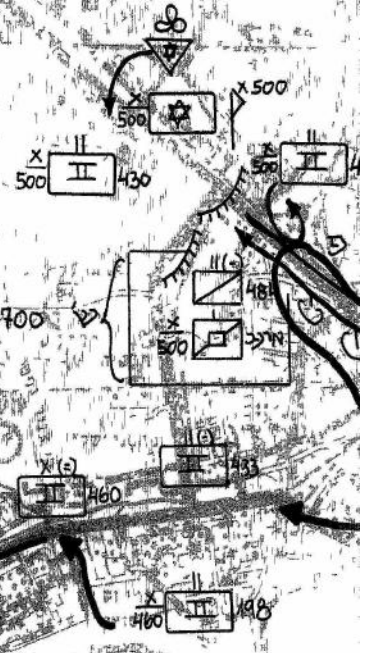
קורס מחשבים
 תדריך סנה בוטר
מסמך 7 ת

עזרה

החדר

התות

המיקום מצדדני סנאוד
 המיקום הואלה בשעת אור

פולחין

השוד

י"ד

מסלול 24 - 1600 מטר

מדרעו

פירוט מיקום
רחוק במספר
4-ת.

II
P

X II
II
500 430

X II
II
500 429

II
II
480

II
II
500 480

II
II
564

X II
II
460

II
II
480

X II
II
460 480

317

319

321

322

324

326

328

330

332

1700

1830

58

377

14

18

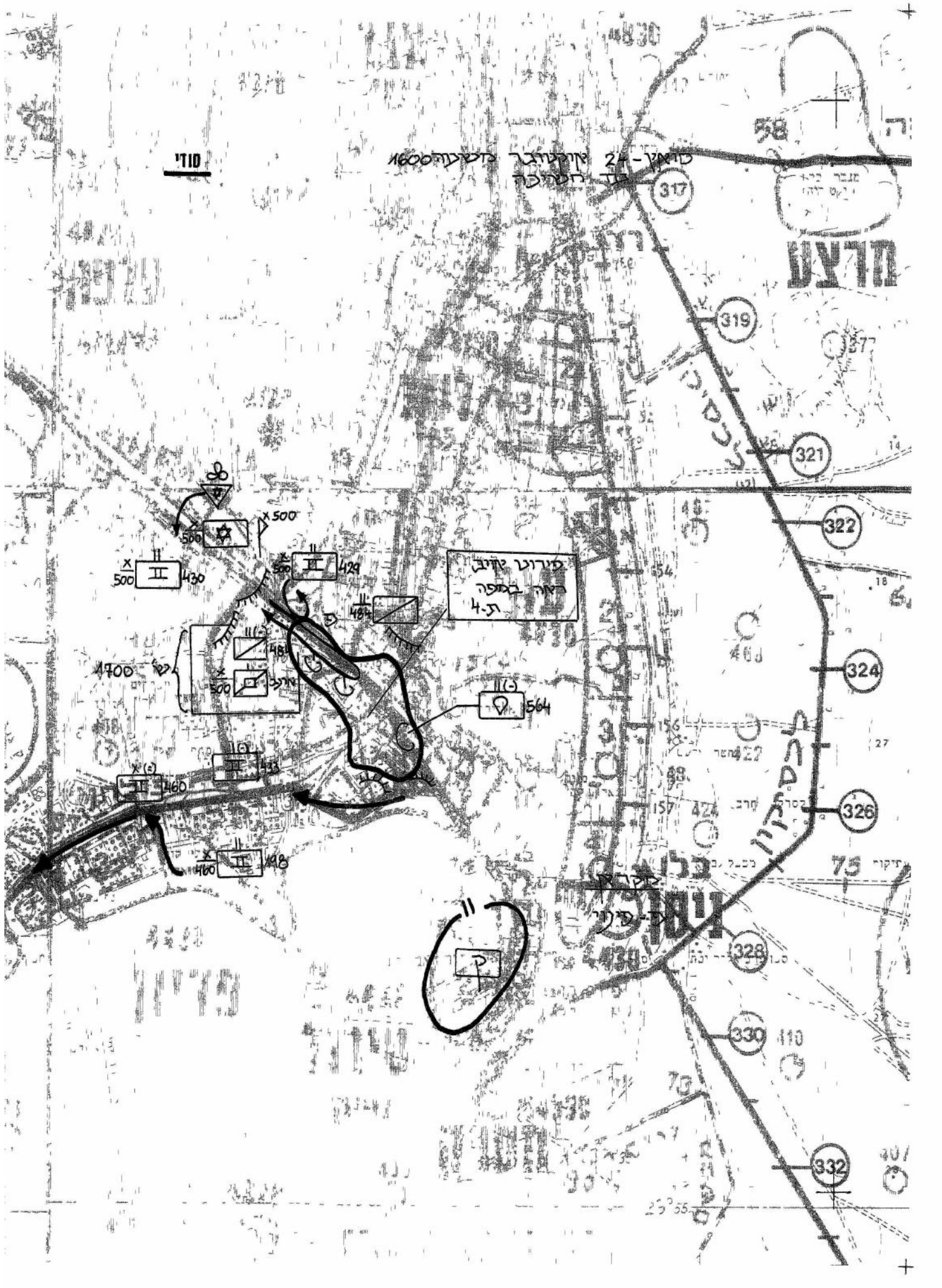
27

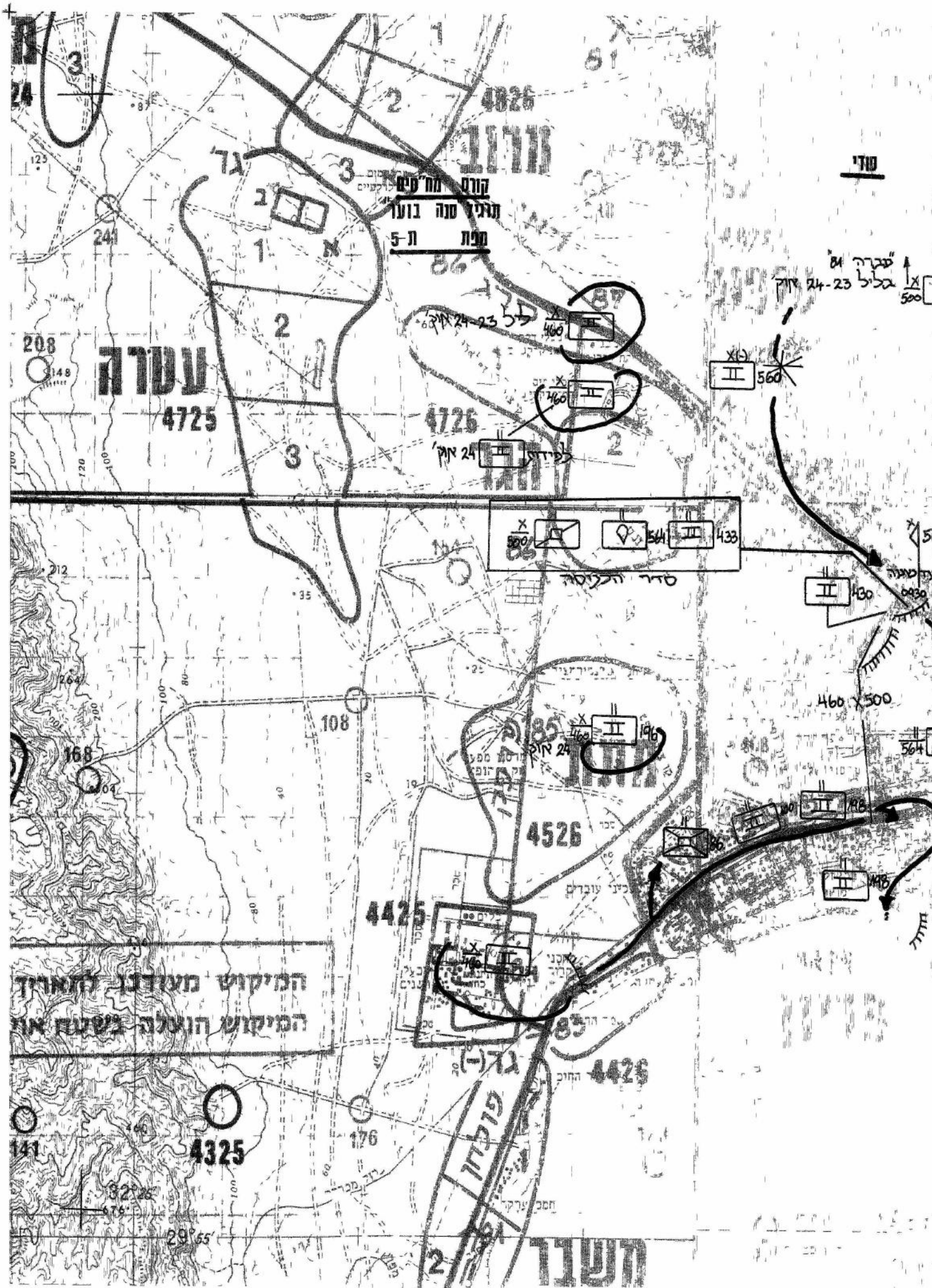
75

410

401

25

קורס מח'טים
תחילת סנה בועה
מפת 5-ת

עטרה
4725

1000

קבוצה 84
גדוד 24-23
500

סדר הכרטיס
433

196
460 X 500

4425

המיקוש מערבון התאריך
המיקוש הואגלה בשנת 1965

4325

פולקו

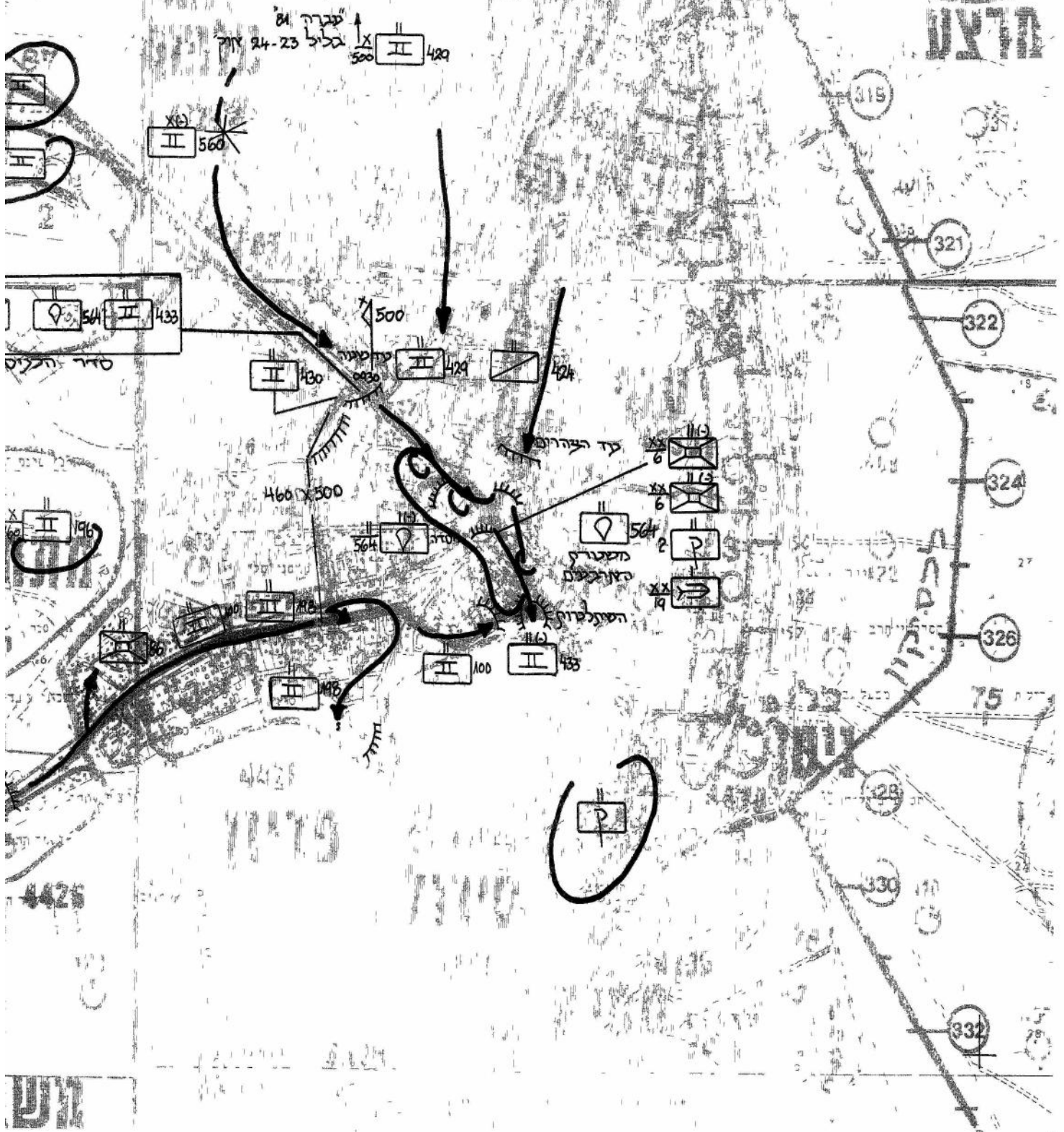
תשנד

סמוך - 24 אוקטובר קוד הצהרים

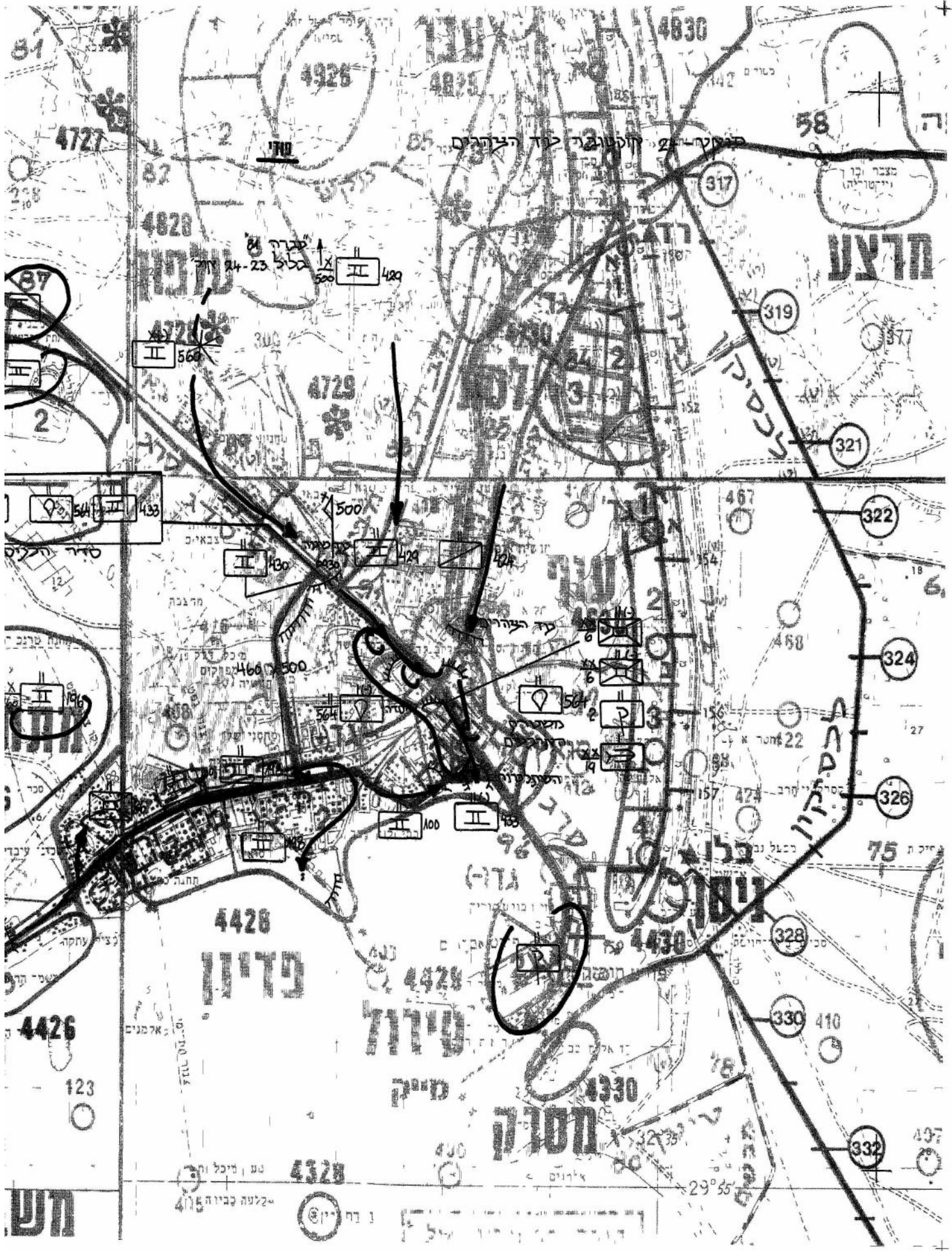
יוד

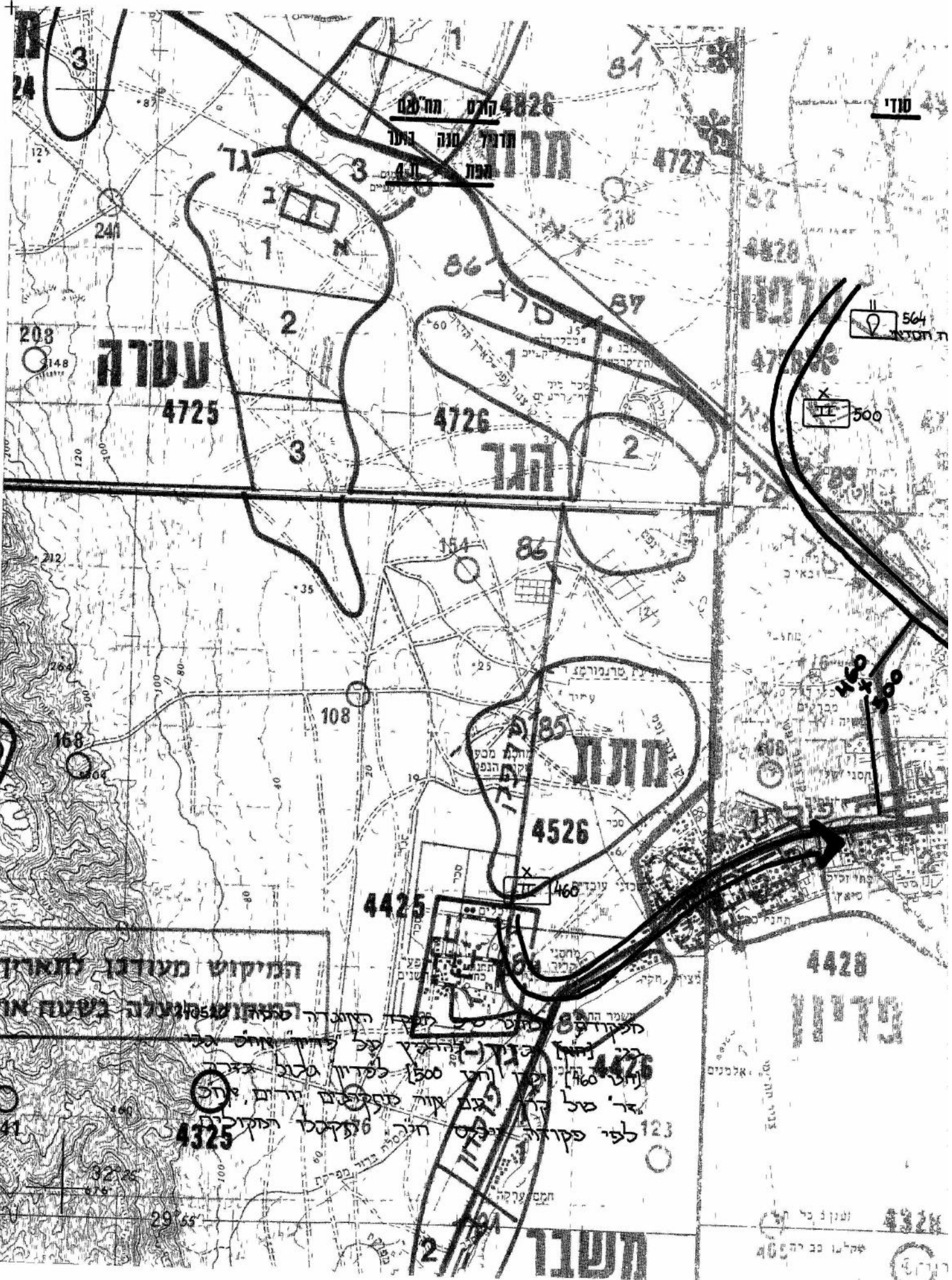
יוד

יוד

סודי

4826 קה"ק חתום

תורת
התורה
התורה

4727

עטרה

4725

4726

הגר

תורת

4526

4425

4428

4429

4426

4325

תשוב

המיקוש מעודנו לתאריך

המיקוש מעודנו לתאריך

המיקוש מעודנו לתאריך

המיקוש מעודנו לתאריך

המיקוש מעודנו לתאריך

המיקוש מעודנו לתאריך

המיקוש מעודנו לתאריך

המיקוש מעודנו לתאריך

המיקוש מעודנו לתאריך

המיקוש מעודנו לתאריך

1071

תכנית אגודה 162
להשתלמות נקל שואץ

58

מרכז

564
כוד הסוכה

500

317

319

321

322

324

326

328

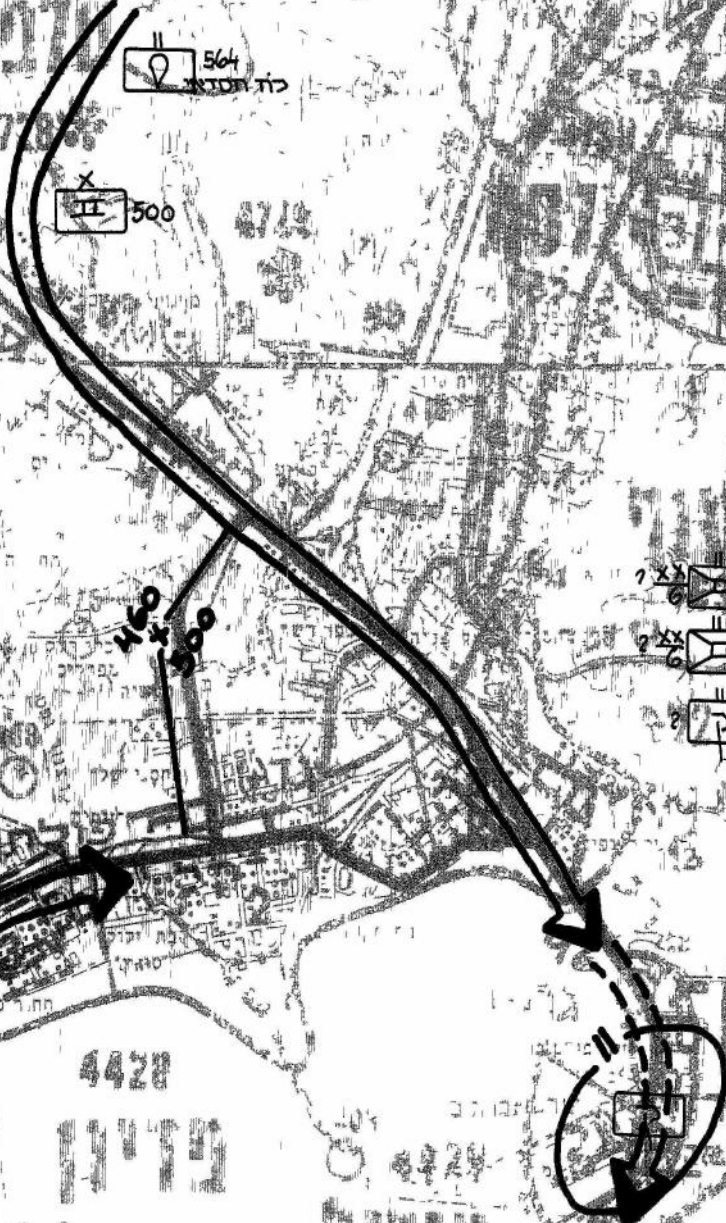
330

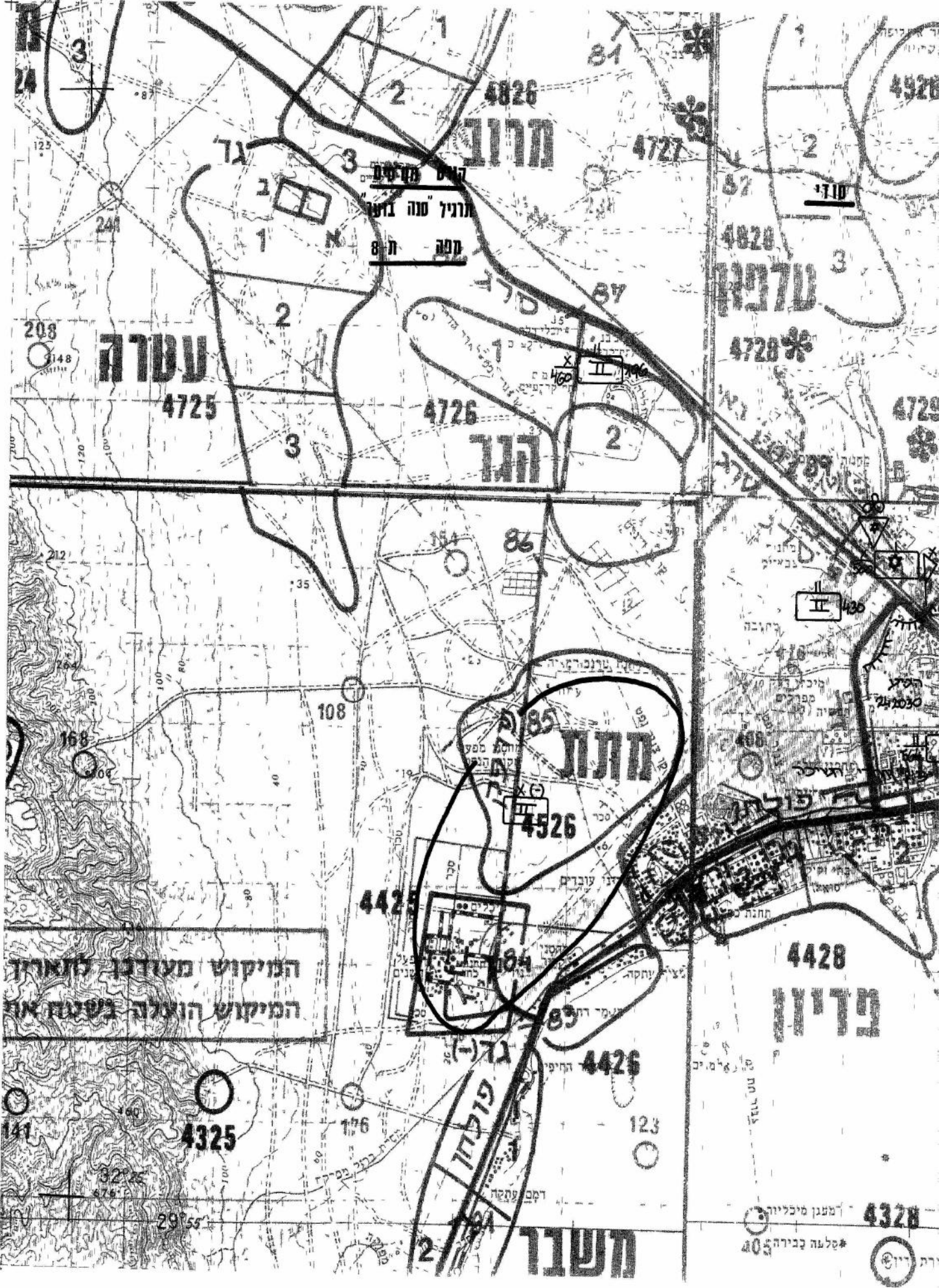
332

4428

4328

28° 55'

עשרה

תרום

הגר

תותן

פדין

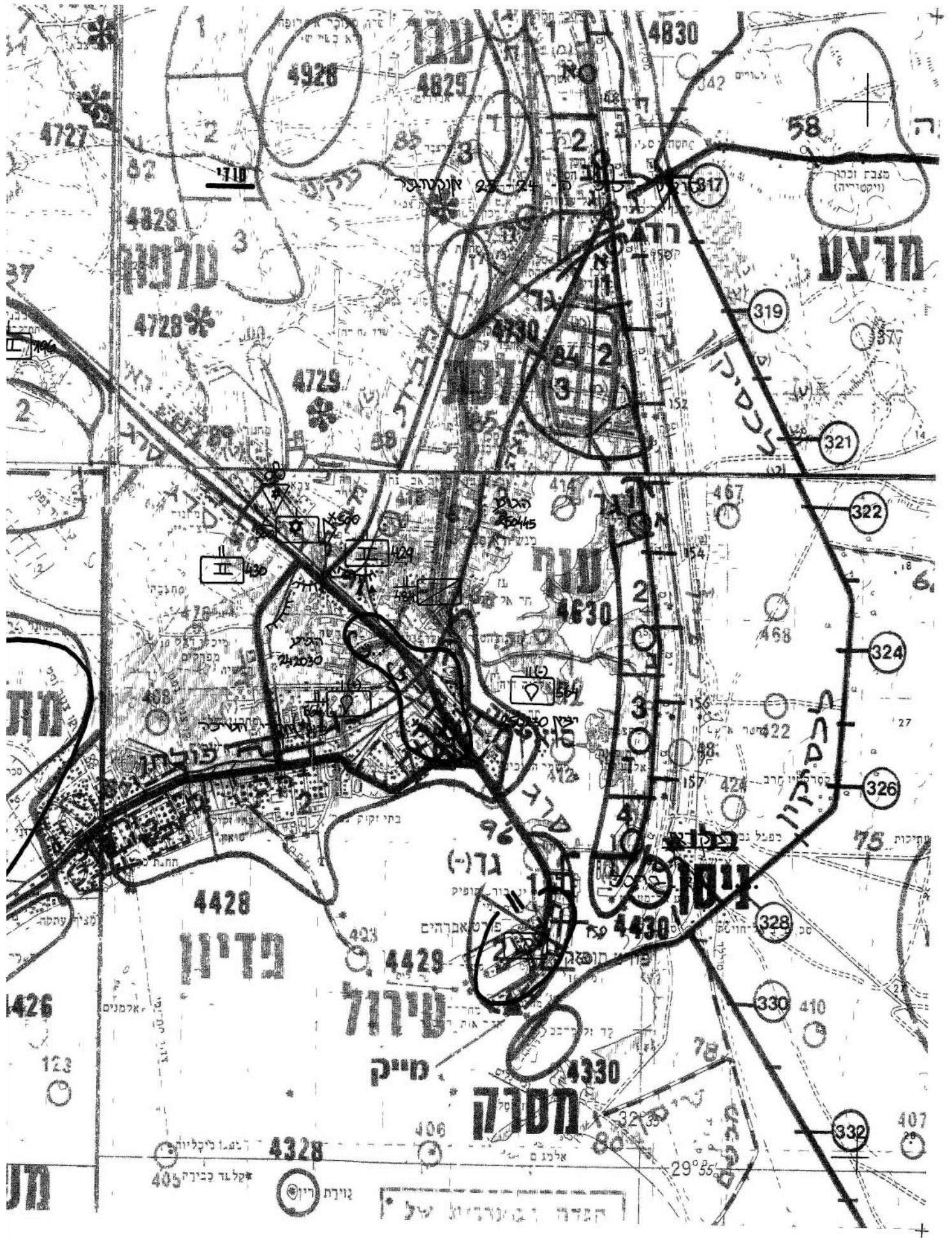
השבור

קנין מסיים
תורניל סנה בונה
מנה ת 8

המיקוש מעודנו לתאור
המיקוש הוילה ביענה את

רמת ירושלים
*סלעה כבירה 40
רמת ירושלים

עין

הרצני

נלמן

עין

נעמן

פדיון

עירול

חטרה

טיק

426

123

4428

4428

4330

4430

4328

406

332

407

אקלד כבירי 405

גורת ריון

המדה והמנהיג של

29° 55'

78

330

328

75

326

324

322

321

319

317

58

4830

4829

4928

4727

4828

4728

4729

4630

467

468

422

424

408

409

403

406

גדו

ינבור חופיק

פלטאקרהים

פוליו חופיק

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

קדול

ק

יודי

מגיל סנה בוסר
מפה 6-ת

עסרה
4725

ההגר
4725

תחת
4526

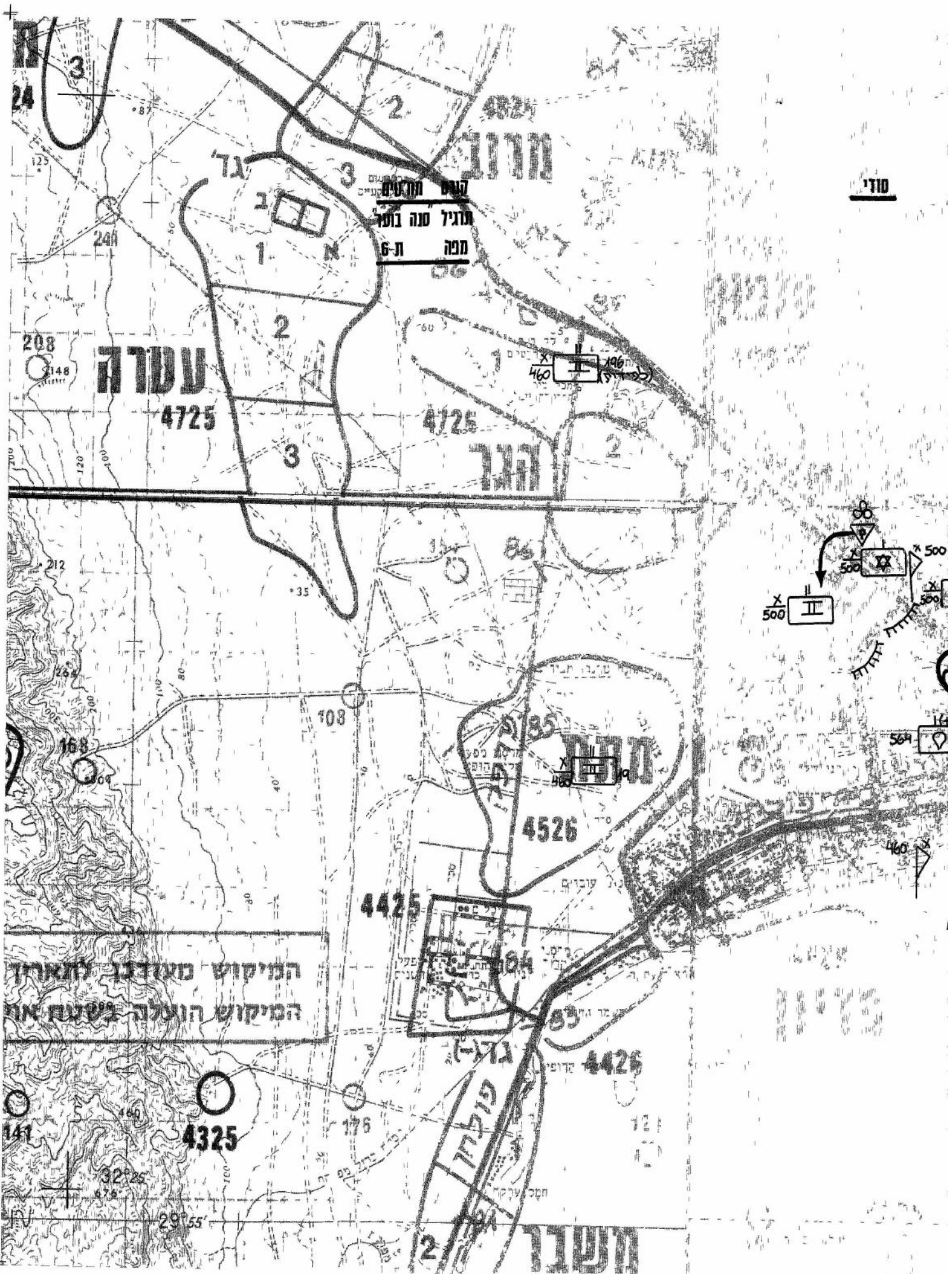
4425

4426

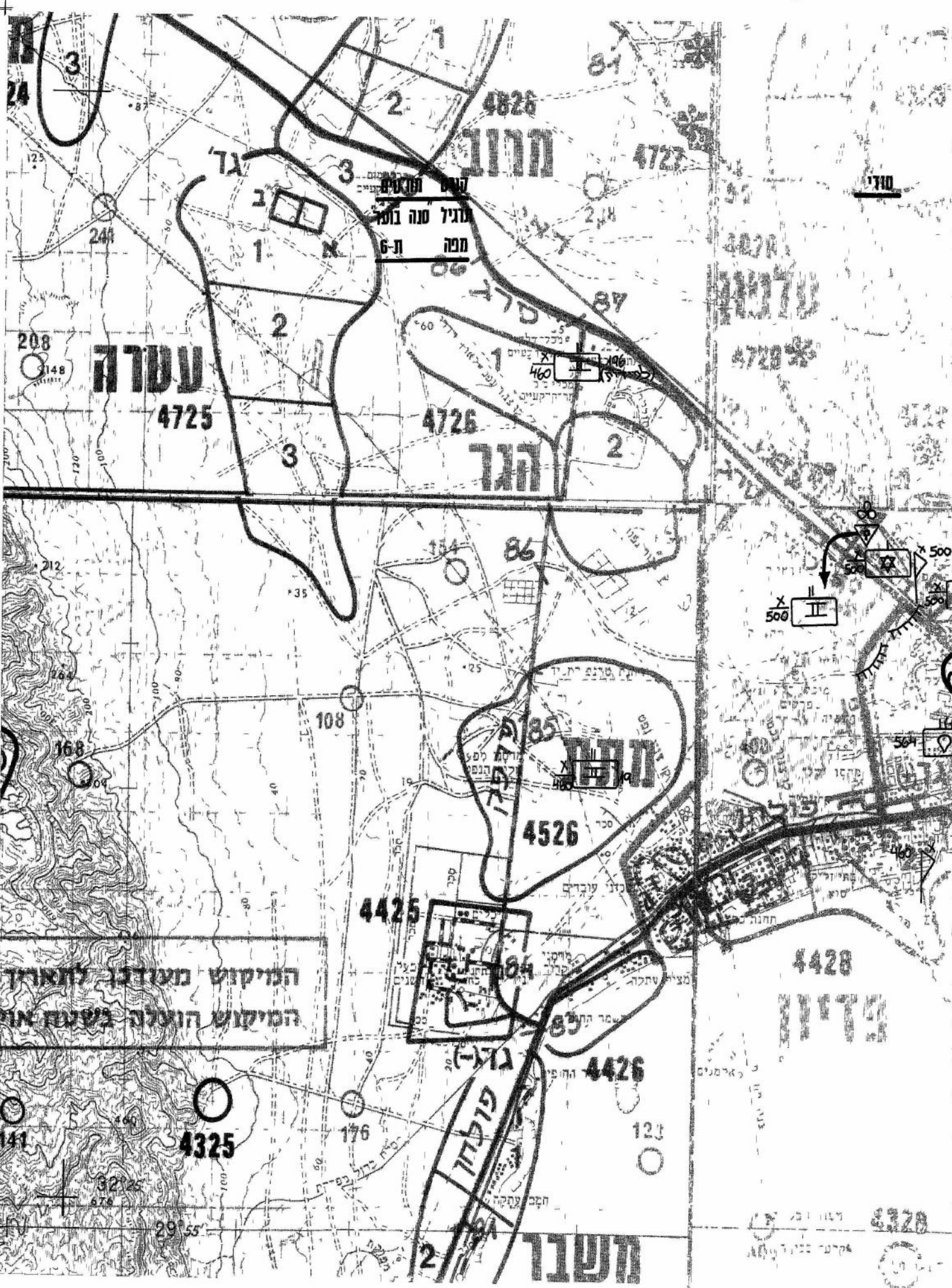
4325

המיקוש מעוצב לזאת
המיקוש הועלה לשנת או

141

מגיל טנה בוקר
מפה 6-ת

עטרה

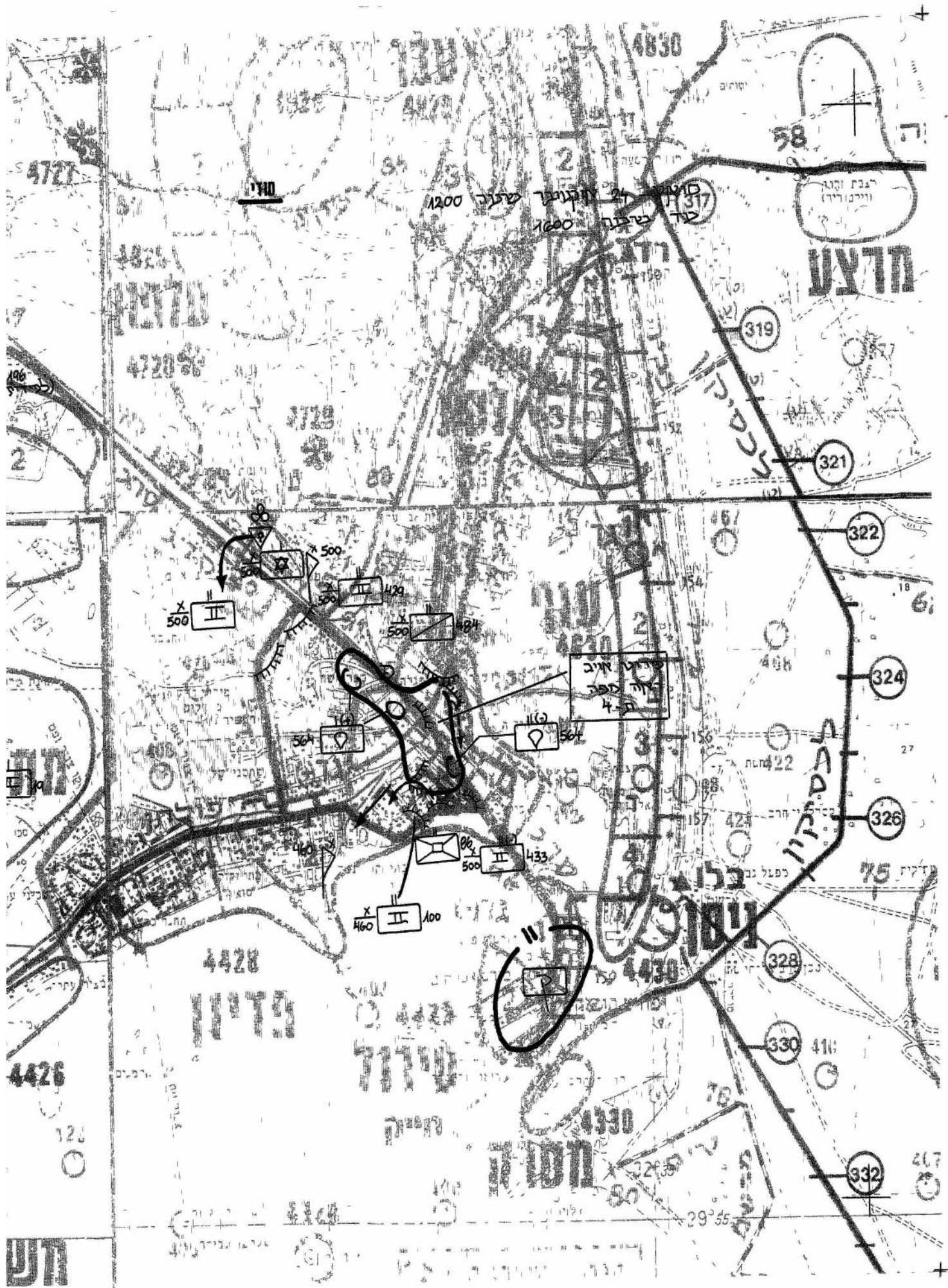
הגר

תורה

המיקום מוגדר לנאור
המיקום הועלה בלעגה או

השור

חדצנו

58

319

321

322

324

326

328

330

332

4830

4721

4828

4720

4729

4428

4426

126

4330

חול

חול

1200 סערה

1600 גשרים

פיקוד אויב
צוה מספר 4

X 500 II

X 500 II

429 II

X 500 II

564 II

564 II

X 460 II 100

433 II

II P

בנימין

בבל

75

407

78

29 55

4

+

"בְּאֵין תִּקְבְּלוּת יִפְּל-עָם"

(משלי י"א/ד)

"וְרָדְפוּ מִכֶּם חַמְּשָׁה מְאַה
וּמְאַה מִכֶּם רִבְּבָה יִרְדְּפוּ
וְנָפְלוּ אוֹיְבֵיכֶם לְפָנֵיכֶם
לְחֵרֵב:"

ויקרא כו' ח'

תרגיל "סנה בוער"

דף תיקונים

- עמ' 1 סעיף 8 שורה 3 צ"ל מתן "פתח מפלטי"
אג"מ-מה"ד-היסטוריה - הכיבוש החלקי של סואץ
 עמ' א' בתוכן העניינים של פסקה 3,
פסקת משנה ראשונה, צ"ל בסיונות תגבור וחילוץ נפגעים
 עמ' 2 שורה 2 צ"ל והוכפף לחטיבה 460
 שורה 7 צ"ל ב-3 אוטובוסים וב-2 משאיות מעתה הוסעה ב-2 זחל"מים ו-3
 אוטובוסים⁵
 עמ' 7 שורה 11 צ"ל מסר ה-מח"ט ל-מג"ד הטנקים
 שורה 2 מלמטה צ"ל "אפילו אם היא [העיר] ריקה",
 עמ' 8 שורה 2 צ"ל כאן ביקש ה-מג"ד שהות מהחטיבה
 עמ' 9 שורה 10 מלמטה צ"ל אך ה-סמח"ט הורה
 עמ' 10 שורה 12 צ"ל סואץ עד הסוללה, ורק נתקלה
 עמ' 11 שורה 13 צ"ל המשיכו עם המסילה
 עמ' 16 שורה 1 בטבלה צ"ל 0830 חט' 500 כבשה את "פרח 4728"
 עמ' 19 שורה 17 צ"ל להמחשת הדעות שרווחו
 עמ' 21 שורה 21 צ"ל התקדמות החטיבות לא היתה חד-זמנית או מותנית, לא בתכנון ולא
 בביצוע
 עמ' 22 שורה 3 צ"ל בעיקר באזור 'לסת"
 עמ' 23 שורה 4 צ"ל ממזרח ל"סגול 476"
 עמ' 26 שורה 8 מלמטה צ"ל אבל התנגדויות
 עמ' 27 שורה 12 מלמטה צ"ל למחוק עד סוף העמוד אחרי המלים בה שום צורך לשינוי
 עמ' 32 שורה 13 מלמטה צ"ל בסופו של דבר ישברו אותם
 עמ' 33 שורה 20 צ"ל היום, שלהיכנס לתוך צריף כזה
 עמ' 37 הערה 30, שורה 6, צ"ל סקירת מצפ"ע, עמ' 139-141
 עמ' 38 הערה 43, שורה 3, צ"ל הסיכום על ההחלטה בדבר מקום הצנחנים

מ פ ת

- 1 במפת מהלכי הקרבות 22 אוק' - יש להוסיף את מקום האגד הארטילרי בשעות אחה"צ
 ב"עגון 65-66"
 2 במפה ת-5 יש לתקן -
 (א) מקום חפ"ק 500 בתוך גדי 430, מדרום ל"סרג 91"
 (ב) מקום ה-פח"ח ונקודת פינוי מסוקים מדרום ל"סרג 90" (משעה 1000 לערך)
 (ג) ציר התנועה של גדי 198 צ"ל מבתי הזיקוק למזח הנפט, ולא כמסומן
 (ד) יש להוסיף את פלס"ר 460 בראש השדרה החטיבתית לאורך "פולחן", ו...
 3 במפות ת-6, ת-7, ת-8 - יש להכניס את התיקונים (א), (ב) כמו במפה ת-5